

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az országos magyar gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 20 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 korona.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:
Főszerkesztő és kiadásért felelős: Forster Géza az OMGE. igazgatója.
Felelős szerkesztő: Szilassy Zoltán az OMGE. szerkesztő-főtitkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének VI. rendes nagygyűlése.*

(1901. évi december hó 16-án.)

Folytatólagos ülés.

A Fejérmegyei gazdasági egyesület javaslata az önálló vámterület ügyében.

Rubinek Gyula: Tisztelt Szövetségi Nagygyűlés! Azon körülmény, hogy a Fejérmegyei memorandummal kapcsolatban igen terjedelmesen foglalkozott a közgazdasági szakosztály és az igazgató-választmány a közös és az önálló vámterület kérdésével, továbbá, hogy ugyanezen viták alapján a Köztelekben nyilvánosságra hoztam azon nézeteket, amelyek ott kifejezésre jutottak, felment attól, hogy hosszasan indokoljam állásponantomat s csakis arra szoritkozom, hogy röviden bevezessem a vitát. Előadásom tisztán csakis egy kérdésre fog szoritkozni és ez a memorandum azon állítása, hogy a Szövetség mult évi állásfoglalása nem egyéb, mint a *közös vámterület mindenóron.*

A közös és önálló vámterület kérdése nem a mult szövetségi nagygyűlésen dőlt el, hanem 1896-ban, amidőn a kiegyezés lejártá előtt az Országos Gazdasági Egyesület fel lett kérve arra, hogy mondana véleményét a közös, s illetve az önálló vámterület s általában a vámszövetség kérdésében. Ez a kérdés 1896-ban tárgyalatván, egyhangu határozattá emelkedett az, hogy a közös vámterület bizonyos feltételek mellett, bizonyos kautélákkal előnyösebb az országra nézve, mint az önálló vámterület. 1899-ben tényleg megalkottattott a kiegyezés s mint törvény beizzikelyeztetett. 1900-ban már törvényes alapon álltunk, akkor tehát a Nagygyűlés előtt nem az a feladat állott, hogy önálló vagy közös vámterület, nem is azt kérdezte a kormány, hanem azt kérdezte, hogy milyen legyen a jövő vámpolitikája, tekintettel

* A nagygyűlés első részéről szóló tudósítás megjelent a „Köztelek” f. évi 99. számában.

a vámtarifa revíziójára és tekintettel a lejáró kereskedelmi szerződésekre.

Már most azt hiszem, hogy amikor a nagygyűlésnek egy ténnyel kellett számolni, azzal, hogy mi a közös vámterület alapján állunk 1907-ig, csakis azon alpból kellett neki kiindulni, mert hisz a törvényt megváltoztatni módunkban már nem áll s a kiegyezést felmondani nem lehet, köt az minket 1907-ig s ezt csakis akkor bonthatnók fel, hog, ha Ausztria a viszonságot megsérti. Ha ez bekövetkezik, akkor önmagától bekövetkezik az, amit a Fejérmegyei gazdasági egyesület óhaj, hogy az önálló vámterületnek nemcsak a jogi, de a gazdasági alapjára is kell helyezkedni; ha ez így áll, akkor nem illetheti ezt a határozatot az a vád, hogy mindenáron a közös vámterület mellett dönt, mert kellett, hogy azon alpból induljunk ki, amely törvényes alapja volt akkor az országnak és kellett, hogy ez alapon állást foglaljon a jövő vámpolitikája tekintetében, mert ha az önálló vámterület mellett foglalt állást, lehet, hogy szép teoretikus határozatokat hozott volna, de nem szolt volna a felvetett kérdéshez az irányban, amely irányban megkérdetett a kormány részéről.

Ezzel a váddal szemben Tisztelt Szövetségi Nagygyűlés még bátorodom arra utalni, hogy mi volt tulajdonképen az 1896-ki és az 1900. évi állásfoglalás lényege, iránya és szeleme. Az 1896-ki állásfoglalásnál rámutattunk arra, hogy az ország gazdasági fejlődése érdekében olyan törvényes és kormányzati intézkedéseket kell életbeléptetni, amelyek a fokozatos gazdasági különválást Ausztriától lehetővé teszik. És ez az állásfoglalás nemesak óhajokat állított fel, de rá is mutatott a módokra, amelyekkel ő ezt keresztülvihetőnek tartja. Az első és főkövetelmény volt, hogy mi a fogyasztási adó területet teljesen elkülönítsük Ausztriától nemesak jogilag és formailag, — mint ma már tényleg megtörtént — de közben s vámvonal felállításával, ugy hogy a kölcsönös forgalom lehetősége teljesen megszűnjék. Az volt akkor az intenczió, hogy miután a fogyasztási adó elkülönítése a mi fogyasztási adó politikánkat fogja függetleníteni Ausztria fogyasztási adó politikájától, s mi ezzel a fogyasztási adó

politikával a mi mezőgazdasági iparunkat tudjuk függetleníteni és tetszés szerint fejleszteni, a mezőgazdasági iparok fejlesztése pedig a mezőgazdaság javát szolgálja s azt abba az előnyös helyzetbe fogja juttatni, hogy a későbbi átmenetet az önálló vámterületre sokkal könnyebben fogja lehetővé tenni, mint hogyha előkészület nélkül beleugrunk a sötétségbe.

Ezt az állásfoglalását a Szövetségnek mindenki helyesli, aki a fokozatos haladás barátja. De az 1900. évi május 6-iki szövetségi nagygyűlés határozata még azt mondja, hogy 1907. évet követőleg oly gazdasági intézkedések léptetendők életbe, amelyek oly közben s vámvonal felállítását is lehetővé teszik, amelyek a szerb és olasz határvámkedvezmények formájára csakis Ausztria és Magyarországra nézve volnának érvényben, de azt se a legtöbb kedvezmény, se a reciprocitás elve alapján egyetlenegy nemzet se követelhetné. Ez volna a második lépcső, amely idővel a fokozatos átmenet alapján megengedné, hogy Magyarország idővel gazdaságilag is különváljon Ausztriától.

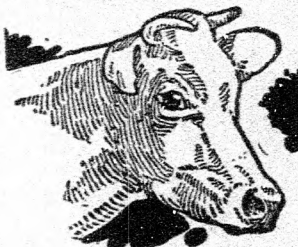
A Szövetség állásfoglalásai tehát ugyanazt tendálják, amit a Fejérmegyei gazdasági egyesület keresztül akar vinni, csak hogy ő rögtön akarja keresztülvinni, a szövetségi állásfoglalás pedig fokozatosan.

Mert méltóztassék megengedni, hogy feltegyem a kérdést, hogy micsoda reményeink vannak arra nézve, hogyha rögtönösen az önálló vámterület álláspontjára helyezkedünk?

Előző előadásomban, a közgazdasági szakosztály ülésén és a Köztelekben közzétett és kifejtett álláspontom alapján utalok arra, hogy a remények, amelyeket a fejérmegyei memorandum a minden átmenet nélküli különválás esetére jósol, nem fognak teljesedni és sokkal realisabb ezeknél az az átmenet, amely a különválásra való fokozatos átmenet elvét vallja magáénak.

Azt is méltóztattak mondani, hogy első sorban Ausztria érdeke a közös vámterület fentartása egy oldalról s míg a másik oldalról ismét azt méltóztattak mondani, hogy Ausztria — ne higyjük — hogy azokat a követelményeket el fogja fogadni, melyeket mi támasztunk. Amint igaz az, hogy Ausztriának nagyobb

A MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE, BUDAPEST, V., ALKOTMÁNY-UTCZA 31.

Szállítja:

Jenner-Pasteur intézet oltóanyagait,

melyek a legjobb tudományos módszer szerint

Pertik professor felügyelete alatt készülnek.

Lépfene ellen

birkák, lovak, szarvasmarhák oltása.
Az anyag nem vesztí hatását, hónapokig eltartható.
Kitünő feeskendők. Egyszerű, könnyű kezelés.

Árak:

- A rendes Pasteur-féle oltóanyag sertésenkint 12 fill.
- A szérumos tartós oltás 18 .
- Egy birkaoltás lépfene ellen 12 .
- Egy ló v. szarvasmarha ojtás lépfene ellen 24 .

SERTÉSORBÁNCZ ELLEN

A rapid szérum az orbánczos fertőzésnek kitétt sertéseket 1-2 óra alatt biztosan megmenti a veszélytől.
A tartós ojtóanyagot a sertések jól tűrik, nem okoz utólagos megbetegedést, nem fogynak le az állatok, és egy teljes esztendőig védve maradnak.

Mai számunk 24 oldal.

érdeke a közös vámterület, mint nekünk, akkor másrésztől igaz az is, hogy el fogja fogadni azon követelményeket, amelyeket mi a közös vámterület fenntartásához fűztünk és hogyha ezen feltételek elfogadhatók, akkor helyes a mi kiindulási pontunk, hogy Magyarország gazdasági életének jövő fejlődése minket a közös vámterülethez köt, mert feltételeinknek Ausztria részéről való teljesítése esetén a közös vámterület előnyeit végre Magyarország is fogja élvezni, nemcsak Ausztria.

Hogy pedig ez eddig nem történt meg, ennek a magyar gazdaságnak volt az oka, amely eddig 30 év alatt nem szervekedett, kívánságait nem formulázta, hanem a szabad kereskedelem álláspontjára helyezkedett és Ausztria előnyére felültünk a külföldi információknak, amelyek belénk nevelték a szabad kereskedelmi irányzatot s így ki lettünk szolgáltatva Ausztriának anélkül, hogy rekompenzációt kaptunk volna. (Igaz, ugyan!)

S miután ennek tudatára ébredt a magyar gazdaságnak s miután a fokozatosság elve mellett ránk nézve előnyösebb helyzetet tudunk teremteni s miután 1907-ig amugy is törvényes alapon áll a közös vámterület kérdése: tisztelettel javaslom a t. Szövetségi Nagygyűlésnek, hogy az 1900. május 6-iki nagygyűlés állásfoglalását továbbra is fenntartani méltóztassék. (Hosszantartó zajos eljenzés és taps.)

Dr. Paizs Gyula a Fejérmegyei gazdasági egyesület részéről mindenekelőtt köszönetet mond a végrehajtó-bizottságnak azért, hogy szíves volt ezt a tárgyat a nagygyűlés tárgysorozatába felvenni s módot nyújtani arra, hogy a Fejérmegyei gazdasági egyesület álláspontját indokolhassa.

Előadó ur hivatkozott azon nagy terjedelmű munkálatra, amelyet a Köztelekben ezen kérdésről közölt s amely válasz volt a Fejérmegyei gazdasági egyesület memorandumára. Jelenleg pedig hivatkozik arra, hogy tulajdonképpen a Fejérmegyei gazdasági egyesület álláspontja a törvény mostani intézkedése mellett teljesen felesleges, miután 1907-ig kötve vagyunk. Ez a kérdés némileg plauzibilisnek látszik, de nem az akkor, mikor elolvassuk az indokolását azon határozatnak, amely a Szövetség egyik álláspontját magában foglalja. Ezen indokolásban nem az van mondva, hogy azért fogadjuk el a közös vámterületet, mert a törvény kezünket e tekintetben 1907-ig megkötötte, hanem az van mondva, hogy azért fogadjuk el, mert Ausztriától különválni lehetetlen, mert tönkre megy mezőgazdaságunk s nem fogjuk élvezni azt az előnyöket, amelyeket 33 éves együttlétünk alatt nem tudunk elérni.

En szívesen beleegyezem annak kimondásába, hogy azért fogadtuk el a határozatot, mert a törvény nem engedte, de hogy az az oka, hogy azt mondjuk Ausztriának, hogy nem tudunk nélkületek megélni, — ezt én nem fogadhatom el és indokoltnak tartom a Fejérmegyei gazdasági egyesület állásfoglalását.

Sajnálja, hogy nincs módjában kitárni az indokokat és nyomatékos súlyos érveket, amelyek az egyesületét arra indították, hogy a Szövetség határozatával szemben állást foglaljon, de előadóval szemben összefoglalja mégis az érveket, melyek egyesületét e kérdésben vezérelték. Előadó ezen alapon támadta leginkább a Fejérmegyei határozatot s bebizonyította azt, hogy a védvámok 1901-ben a gabonaműveknél és különösen a búzára nézve érvényre jutottak s ezzel a Fejérmegyei álláspontot megdőnteni vélte. A Fejérmegyei memorandum nem állította azt sohasem, hogy a védvámok érvényesülni nem fognak, hanem hogy a védvámok a mi viszonyaink mellett bizonyos esetekben és években fognak érvényesülni, értette ezalatt, hogy rossz termésű években érvényesülni fognak.

A Fejérmegyei határozat azt mondja, hogy a gabonavédvám bármily magas legyen is, az nálunk csak rossz termésű években érvényesülhet. Magyarország évi szükséglete búzában 26 millió métermázsá, Ausztriá-

nak tőlünk körülbelül 10 millió métermázsá kell, tehát akkor, midőn búzatermésünk a 38 millió métermázsát meghaladja és a midőn Ausztria kenyérmagtermése a normális 28—30 millió métermázsát teszi, a védvám minden egyéb okoktól eltekintve, már azért sem érvényesülhet, mert ilyenkor a közös vámterületnek fogyasztási feleslege van, melyet vagy a külföldre kell kivinnünk, vagy részben az olcsó árak folytán emelkedő fogyasztással itthon kell felhasználnunk, vagy pedig átvisszük azt mint készletet a jövő termésünk terhére.

Az elmúlt 1900. évben 37 millió búzatermésünk mellett, dacára annak, hogy a rossz rozstermés folytán a buza egy része a roze pótlására volt felhasználandó (a mely mennyiség körülbelül 3 millió métermázsát tett), a védvám oly kevéssé érvényesült, hogy áraink folyton a kiviteli paritás körül mozogtak. Hogy az idei 34 millió métermázsá termék mellett az 1 frt 50 kr. búzavédvám érvényesül, ez csak a Fejérmegyei határozat álláspontját igazolja. És ha azt látjuk, hogy a 75 krajczáros és 1 frt 50 kros védvám tényleg érvényesül, ebből még nem következik, hogy ma a 4 frtos védvám éppen ugy érvényesülne. A fogyasztó a 8 frt 50 kros búzából készült kenyeret még megérszi, de hogy mennyire képes a fogyasztás a saját szükségletét redukálni és a drága búzát másféle szurogátummal helyettesíteni, annak eklatáns példáját Ausztria 1897. évi kenyérmagfogyasztásában látjuk, mely azon évben kerek 10 millió métermázsával vett kevesebbet a normálisnál.

Megengedi, hogy a gabona-védvám nagy mértékben érvényesülne akkor, ha az évek legtöbbjében állana az, hogy a monarchia megszűnt gabonakiviteli állam lenni. Ez az alap ma még nagyon ingatag, mert csak egynehány és egész abnormális esztendő adatain alapszik, tehát éppen nem, vagy legalább még most nem alkalmas arra, hogy a magyar mezőgazdaság jövőjét erre az ingatag alapra bizzuk. Tény az, hogy a közös vámterület kenyérmagfogyasztása az utolsó 4—5 évben lényeges emelkedést mutat.

Amíg 1891-től 1893-ig kiviteli többletünk gabona és lisztben 7—8 millió métermázsát tett, az 94-ben hirtelen 1 $\frac{1}{2}$ millió métermázsára, 95-ben 1 millió métermázsára csökkent, de 1896-ban a közös vámterület kiviteli többlete már ismét 4 millió métermázsára emelkedett. Következett az 1897. esztendő, midőn a közepes 40 millió métermázsá helyett Magyarország búzatermése 23 millió métermázsá, Ausztriáé pedig a normális 12—13 millió helyett csak 9 milliót tett. Aztán jött a 98-ik esztendő 36 millió métermázsá búzatermésével és 1899. év egy türrhető 38 millió métermázsá, 1900. év 37 millió métermázsá búzatermésével. Ezen években volt gabonabehozatali többletünk 1897-ben 0.8 millió métermázsá, 1898-ban 7 millió, 1899-ben már ismét 2 $\frac{1}{2}$ millió métermázsá, 1900-ban pedig 3 millió métermázsá kiviteli többletünk lett.

Ezen adatok tehát egyelőre csak annyit bizonyítanak, hogy közepes termésnél a közös vámterület jelenleg éppen annyit természet gabonaművekből, mint amennyire szüksége van. Már ilyen közepes termés mellett is tehát a gabonavámok alig, vagy csak kis mértékben érvényesülhetnek. De ha tényleg azon mértékben érvényesülnének, ahogy kívánják, ugy nagyon valószínű, hogy azt a közepes aluli termésnél mutatózó néhány millió métermázsá hiányt 10 forintos buzaárak mellett egyrészt a fogyasztás csökkenése, de főképen a természet emelkedése bőven kipótolná. Valóságos, reális és pénzben kifejezve nagy értéke annak a védvámoknak tehát csak a rossz termésű években volna, amidőn a 30 millió métermázsá búzánk éppen arra elég, hogy a magyar fogyasztás szükségletét kielégítse, amidőn tehát a védvám által felemelt gabonáért nem az osztrák, hanem a magyar fogyasztó fogja nekünk megfizetni.

Értünk legközelebb ilyen időt 1898-ban,

amidőn a buza ára védvám nélkül közel 16 forint volt. Megengedem, hogy 4 frt 50 kr. védvámmal 19—20 frtot kaptunk volna érte; de hogy egy földmivelő országban rossz termés idején, amidőn minden egyéb foglalkozás pang, az ily kenyérárak nem a gazda boldogulását, hanem valóságos közzgazdasági és társadalmi veszélyt jelentenek, azt felesleges bizonyítanom.

Ami az állatokra és állati termékekre követelt védvámot illeti, arról a Fejérmegyei határozat azt mondja, hogy teljesen értéketlen, mert ezekben a közös vámterületnek állandó kiviteli többlete van, tehát a védvám nem érvényesülhet. Az előadó erre vonatkozólag odanyilatkozott, hogy az az állítás minden alapot nélkülöz azért, mert ha Szerbiával szemben elzárkózunk, akkor nem hogy állatokban feleslegünk lesz, de ellenkezőleg: az állatkereslet nálunk óriási mértékben fog emelkedni és az állattenyésztés nem is remélt eredményeket biztosít. Itt egy nagy tévedés forog fenn.

A statisztika a következőket mondja: 1891-től 1900-ig a közös vámterületnek vágó-és igamarhában az állati termékekben állandóan évi 100—160 millió korona értékű kiviteli többlete volt. Ha ebből a közel 25 millió koronát tévő szerb behozatalt levonjuk, még mindig évi 75—135 millió korona kiviteli többlet mutatkozik. Lehet, hogy az előadó csak a kivitt és behozott állatok darabszámát vette tekintetbe, de akkor ez egy olyan végtelen tévedés, melyre az ország állattenyésztésének jövőjét alapítani nem szabad! Ha az előadó csak a behozott és kivitt állatok darabszámából csinálja meg a mérleget és azután azt mondja, hogy a szerb állatbehozatal megtiltásával a közös vámterületnek állatokban nem lesz feleslege, mert a 80,000 darab 120 kilogrammos szerb sertés fejében mi itthon tarthatunk 80,000 darab 8 métermázsás hizott ökröt, akkor ez nem helyes, mert a szerb behozatalt megtiltása után is még mindig lesz a monarchiának közel 100 millió korona értékű feleslege állatokban és állati termékekben, mely ilyformán teljesen lehetetlenné teszi, hogy a védvám ezeknél bármely csekély mértékben érvényesüljön.

Ha tényleg megkapjuk a magas mezőgazdasági védvámokat, ugy természetesen, hogy azok fejében mi magas ipari védvámokat leszünk kénytelenek az osztrákoknak engedélyezni. Hogy ez mit jelent számokban kifejezve, arról csak akkor alkothatunk magunknak fogalmat, ha megjegyezzük, hogy a Magyarországra behozott pamutgyapjú és selyemárak vámja az 1882. évi vámtarifá szerint 152 millió koronát tett ki, vagyis annnyivel drágábban fizetjük az árukat a mostani vám folytán. Mennyit fog ez kitenni még a felemelendő vámmal?

Az 1900. év adatai szerint Magyarország kivitele gabonában, lisztben és hüvelyesekben — mert csak ezeknél fog a védvám érvényesülni — 439 millió koronát, 1899-ben sokkal kevesebbet tett ki. Tegyük fel, hogy ezen terményeknél a védvám által 25%-os áremelkedést fogunk elérni — ami 10 forintos buzaárnak felel meg, akkor ez a gabonaműveknél a magyar gazdára évi 110 millió korona bevételi többletet jelentene oly rosszabb termésű években, a midőn a monarchiának bevételi szükséglete van, a midőn a védvám érvényesülne. Ezzel szemben ha védvám által nem 25, hanem csak 20%-al emeljük a Magyarországra behozott 866 millió korona értékű gyártmány árát, az az összeg, melyet a magyar fogyasztó, tehát a magyar gazda az osztrák iparnak minden évben többlet fog fizetni, 172 millió koronát tesz ki.

A magyar gazda válságos helyzetét nem egyedül, sőt nem is legnagyobb részben a terményárak hanyatlása okozta. A kellő forgalmi tőke hiánya, a 7—8—10% kamat, a pénzvásárló értékének rohamos csökkenése, a közvetlen és közvetett adóteher folytonos emelkedése, az örökösödési osztályok sokkal nagyobb pusztítást vittek végbe, mint az a különbözet

mely a 80-as évek előtti és a mostani terményárak között fennáll.

Hogy a terményárak feleslegzése a gazdának helyzetében lényeges változást hozzon, azt csak közgazdasági helyzetünk megváltozása képes előidézni. Ezt a közgazdasági alapot pedig a közös vámterület keretében megváltoztatni képtelenek vagyunk. Nem is kell ahhoz nagy nemzetgazdászunk lenni, hogy felismerjük megdöbbentő voltát annak a helyzetnek, hogy egy pénzszegény ország, mely gazdasági terményeivel még most is a földérő egy jelentékeny részét viszi ki a külföldre, melynek összes nélkülözhető ipari és gazdasági termelése 1200 milliót tesz, csakis gyártmányokért mintegy 900 millió koronát fizet évente a külföldnek: fonó- és szövőipar-cikkéért 385 millió kor., bőripar-cikkéért 55 millió kor., ruházati tárgyakért 68 millió kor., cipő és eszímáért 19 millió k., fehérműekért 14 millió kor., kalapokért 10 millió kor., gyertyákért 4 millió kor., paszomántokért 9 millió kor., esernyőkért 4 millió koronát stb. fizetünk évente Ausztriának.

Azok, kik a magas védvámok mellett fentartott közös vámterület alapján akarják a magyar mezőgazdaság tovatengedését biztosítani — erre inkább azon veszélyek által ösztönözöttek, melyekkel az önálló vámterületre való átmenetel a magyar mezőgazdaságot fenyegeti. Ezen veszélyek reálisak, következményeikben nagyon súlyosak lehetnének, ha az önálló vámterület létesítése az Ausztriától való teljes elzárkózásunkat, vagy a vámháborút jelentené.

Erre senki sem gondol. Ezt a fennálló politikai kapcsolatot, a geográfiai és közgazdasági egymásra utaltság azonban kizárják. Időről-időre megújuló kereskedelmi szerződésekben mindig megtalálhatjuk a módját, hogy az osztrák iparnak biztosabb és kedvezőbb piacot nyújthatunk, mint a minőt az akár Szerbiában, vagy Romániában vagy éppen Oroszországban talál.

Azok, kik az önálló vámterületet követelik, tulajdonképpen nem akarunk egyebet, mint hogy a jelenleg fennálló vámszövetség közjogi formájának megváltoztatásával előkészítsük Magyarországot egyoldalú östermelő közgazdaságának lassu fokozatú, de belátható időn belüli átalakulására és előkészítsük a magyar ipar létesülésének lehetőségét.

De ha tényleg úgy van az, mint az előadó állítja, hogy végcezzük az önálló magyar vámterület és ha tényleg csak a közös fogyasztási terület fentartása és a mezőgazdasági védvámok elnyerhetése érdekében kívánják a közös vámterületet fentartani, mért nem érvelnek úgy, a hogy azt a gyakorlati esélyesség és e mellett a magyar politikai érdek is megkívánja? Miért nem mondják, hogy megcsináljuk az önálló vámterületet, kidomborítjuk a magyar állam önállóságának egy lényeges oldalát és ebből az erős sánzból, mely a végsőre való eltökéltségünket fogja a másik félnek bemutatni, a siker sokkalta nagyobb kilátásával fogjuk kiüzdeni mezőgazdaságunk számára mindazon engedelményeket, melyeket a május 6-iki határozat magában foglal és a melyektől a magyar mezőgazdaság felvirágzását várják.

Az előadó felfogásának logikus következménye az kellene, hogy legyen, hogy az esetre, ha követelményeink a maguk teljességében nem érvényesíthetők — akkor meg kell elégednünk a kevesebbel is — mert inkább tartunk fenn azt a magyar mezőgazdaságot a jelen állapot foltozgatásával és javításával, sem hogy az önálló vámterülettel végkép megsemmisítsük. Ezt a logikai kapcsolatot nem csak az osztrák közvélemény és az osztrák kormány, hanem a magunk kormányja is fel fogja fedezni és ennek a következménye más nem lehet, mint a leengedés — a megalkuvás.

Az a szomorú valóság, hogy Fejérmegye álláspontját az ország egyetlen gazdasági egysége sem támogatta, korántsem azt igazolja, hogy az ország gazdalközönsége ezt a véleményét

nem helyesli. Hisz ezt megczáfolja maga az a tény, hogy nem iparos városaink, nem az erdős hegyvidék, hanem hazánk aranykalásos rónái az önálló vámterület programjával küldtek közel száz képviselőt az országgyűlésbe. Csak a magyar közvélemény zsidbadságát, a magyar gazdalközönség indolenciáját igazolja az a szomorú valóság, de ebből egészen más következtetést kell levonni. Épen ez az indolenciája a közvéleménynek hárit annál nagyobb felelősséget azok vallaira, kik állásuknál, tekintélyük-nél, a személyükben méltán összpontosuló közbizalomnál fogva arra hivatják, hogy a közvéleményt irányítsák és kifejezésre juttassák. Kéri a fejérmegyei memorandum álláspontját a további tárgyalás alapján elfogadni.

Baross Károly: Tisztelt Szövetségi Nagygyűlés! Kissé nehezemre esik a felszólalás ily nagyszabású szónok után, mint dr. Paizs Gyula, mert nem készültem a felszólalásra. Én azonban nem hallgathatok akkor, hogyha ezen körben homlokegyenest ellenkezőjét állítják azoknak az elveknek és törekvéseknek, amelyekért mi 12 év óta küzdünk. A mi törekvéseink alapja az, hogy első sorban Magyarország mezőgazdaságát tegyük nagygyá s nem lehet tisztelt Nagygyűlés, hogy egyszerűen a gyárkérményekért beérjük a 6 forintos búzával; mert hogy ha tönkre megy majd a föld, akkor Magyarország 75% földművelő lakossága nem fogja fogyasztani az ipar-cikkéket. Az ipar és kereskedelem csak akkor lehet nagy, ha a földművelők sok milliójának fogyasztóképeségét helyes agrárpolitikával emeljük és erőssé tesszük. Elöttem szóló statisztikával jött elő s szerencsére volt az elnöki asztalon egy statisztika, amely nem oly nagynak mutatja a monarchia búzakivitelét, mint előttem szóló felhozta.

Paizs Gyula: Ez gabona?

Baross Károly: Kérem, a gabonát ne keverjük össze a búzával. Elötte szóló 94-től állította össze a statisztikát. 1894-ben behoztunk 280,219 q-t és kivittünk 666 ezer q-t, tehát kiviteli többletünk volt 360 ezer q. s ezzel szemben ne tessék az örlési engedélyt elfelejteni, ennél több búzát hoztunk be, mint amennyit lisztet kivittünk, tehát kiviteli többletünk volt, mert ezt mesterségesen csinálták meg az örlési engedéllyel. Azután 1895-ben behoztunk 188 ezer q. búzát és kivittünk 678 ezer q. búzát. A kiviteli többlet tehát 490 ezer. Már most az örlési engedéllyel még több búzát hoztunk be, mint amennyit kivittünk, tehát mesterségesen csináltunk a törvény és vám kijátszásával, kiviteli többletet Magyarországnak. 1898-ban szintén 1 millió q.-val szaporította az örlési engedélyt a behozatalt. Tehát a mi politikánknak az az alapja, hogy Magyarország megszűnt gabonakiviteli állam lenni a vámkülföldre s ez az alap igaz és erre az alpra építjük mi az egész gazdasági politikánkat. Egy híres amerikai közgazdasági író megírta 50 év előtt, hogy nyereségterményeket előállítani távoli országok részére barbároknak való munka. Szobrot kellene emelni ennek az írónak az évszámával megjelölve, amikor megszűnt Magyarország kiviteli állam lenni és buza és egyéb nyereségterményeket távoli országoknak termelni.

Az állatvámoknál sincs igaza előtte szólnak, és amit az iparról mondott, az se állja meg a helyét. Az iparra nézve szóló statisztikát állított össze, mely megdöbbentő képet mutat. Nemesak az osztrák ipar nyom benünket, de a vámkülföld ipara is. Az önálló vámterületnek én nem vagyok ellensége, csak egybe nem megyek bele, abba t. i., hogy máról holnapra megcsináljuk. Most fogjuk megkötni a kereskedelmi szerződéseket a külföldi államokkal és alkuszunk Ausztriával az általános vámtarifára vonatkozólag. Ha keresztülviszszük, hogy nyereségterményáraink lényegesen magasabbak lesznek s ha ki tudjuk csukni a rengeteg keleti búzát, olasz bort és szarv marhát, akkor oly terményárakat kapunk Magyarországon, amelyek a gazdák óriási rétegeinek jobb fogyasztó ké-

pességét emelik s hogy ha az osztrákoknak bizonyos ipari kedvezményeket kell adni, ott csak egy kis esélyességre van a kormánynak szüksége; mert oly dolgoknál, amelyekből nagy a vámkülföld behozatala, meg kell adni bizonyos védvámot, s hogyha ezt 10—15 évig keresztül vittem, akkor együtt leszek az urakkal a külön vámterületben.

Lázár Pál: Tisztelt Nagygyűlés! Én az önálló vámterület híve vagyok s ezen meggyőződésemet ma csak megerősítette Paizs beszéde; Baross Károly félreértette azt az amerikai közgazdász, akinek szobrot akar emelni, mert ez a közgazdász arra hivatkozott, hogy külföldre nem szabad, nyereségterményt termelni.

Baross Károly: Nem értemem félre Carey-t, azt mondta, hogy távoli országok részére nem szabad.

Lázár Pál: Én azt hiszem, hogy előttem szóló más dolgokat is összetévesztett s ő azt hiszi, hogy itt vannak olyanok is, akik a tekintetben más meggyőződésben vannak, hogy Magyarország jelene és jövője csak a mezőgazdaság alapján építhető fel. De tessék meghinni, Baross Károlynak, hogy ha mások az önálló vámterület mellett szólnak, azért lehetnek ép úgy barátjai a mezőgazdaságnak is.

Szóló még a kérdésnek egy másik oldalát kívánja megvilágítani. Törvényeink szerint, az ugynevezett Széll-formula szerint 1907-ig bizonyos feltételekhez vagyunk kötve. Ez a feltétel az, hogy ha Ausztria részéről 1903. év elejéig a recziprocitás meg nem srtetik, a feltétel fennmarad, ha megsértetik, akkor a törvény bizonyos konzekvenciákat ír elő, amelyek elsője az önálló-berendezkedés. Hogyha azon ideig nem sikerül Ausztriával végerényes vámszövetséget megalkotni, akkor eo ipso az önálló vámterületre kell berendezkedni. Én megnyugszom abban, amit előadó ur hangoztatott, hogy a gazdák nagy része csak azon feltétellel híve a közös vámterületnek, hogyha a mezőgazdasági érdekek ezen új szövetségben jobb védelmet nyernek, mint a régiben. Ugyanezt hangoztatta Baross is, hogy itt vannak a vámtarifák, ezen tárgyalásoknál ki fogjuk eszközölni, hogy a mi igényeinknek megfelelőleg számíttassanak a tételek és csak ezek alapján fogunk belemenni az önálló vámszövetségbe. Ausztriában azonban oly hangok emelkednek, amelyek szeretnék a vámszövetség ezen előfeltételét egyszerűen eldobni. Ha szerződést kötünk, s ha nem ismerjük annak előfeltételeit, akkor lehetetlen ezen szerződés tárgyalásába is belebozsájtkozni.

Bátor vagyok a következő határozati javaslatot a Tisztelt Nagygyűlés elé terjeszteni, kérve annak elfogadását.

1. Mondja ki a Szövetségi Nagygyűlés, hogy Ausztriával az 1907. évet követő időre a vám- és kereskedelmi szövetséget csak a nemzetközi vám- és kereskedelmi szerződések alapján szolgáló vámtarifa megállapítása után tartja megköthetőnek.

2. Mondja ki a Szövetségi Nagygyűlés, hogy teljességében fentartja az 1900. évi Szövetségi Nagygyűlés 7 pontja C) alatti határozatát, melylyel a fedezellen határidőizlet feltétlen eltiltását követeli.

Gróf Desseffy Aurél elnök javaslatba hozza, hogy az idő előrehaladottsága miatt a tárgyalás félbeszakíttassék és délután 4 órakor a Köztelek ülésstermében folytassa a Nagygyűlés a napirenden levő kérdések tárgyalását (Helyeslés.) Ezzel az ülést berekeszti.

Délutáni ülés.

Gróf Desseffy Aurél elnök megnyitja a folytatolagos ülést s arra kéri a szövetségi tagok kiküldöttjeit, hogy lehetőleg röviden és a tárgyhoz szólan sziveskedjenek.

Blaskovics Ferenc: Tisztelt Nagygyűlés! Örvendtem azon felszólalásolnak, melyek délelőtti ülésünkön a külön vámterület mellett szö-ltattak, örültem ennek, dacára, hogy magam legalább elméletben és elvileg, a meddig lehetséges és a meddig a közös megegyezés méltá-

nyos alapon eszközölhető, a közös vámterület híve vagyok. (Helyeslés.) Hogy miért örültem e felszólalásoknak, azt későbbre hagyom s egyelőre megjegyzem, hogy miért vagyok a közös vámterület mellett. Ha figyelemmel kísérjük a legújabb kor közgazdasági fejlődését, azt a tengerentuli óriás versenyt, a mely az egész európai termelést elnyomni igyekszik, mindenütt önkénytelenül felmerül a mentési eszme, hogy Európának lehetőleg együttesen kell védekeznie. E tendenciával egy létező vámegység fenn nem tartása anakronizmus, főleg ott, hol éppen mint Magyarország és Ausztria közt, melyek egymást kiegészítik, méltányos s mindkét fél érdekeit szemmel tartó megegyezés lehetséges volna s hol másrészt indokolatlan az elkülönítés, mert egyrészt ránk zudítja akár a tengerentuli, akár Oroszország, Románia vagy Szerbia nyersterméneinek versenyét s Ausztriára pedig rázudítja Német- és Franciaország s egyáltalában az ipari államok versenyét. Ez elvileg, az én meggyőződésem szerint így van. Ha azonban látom a gyakorlatban a viszonyokat, melyek a közös vámterület mellett eddig voltak, azt konstatálhatom, hogy ezen közös vámterületből a hasznát Ausztria, a kárt Magyarország szenvedte, mert mi az osztrák iparnak a mi piacunkat magas védvámokkal biztosítottuk, ők pedig az alacsony védvámok folytán ránk zudították Szerbia, Románia és az orosz buza versenyét, lenyomták mezőgazdasági termelésünk árát. Ezen akar segíteni a Szövetség 1900. május 6-ki állásfoglalása, mely határozatban kifejezést talál az, hogy a megállapítandó autonóm vámtarifában gondoskodni kell a védvámokról, amely mezőgazdasági terméneinknek épügy biztosítja ezt a közös vámterületet, mint mi az osztrák iparnak biztosítjuk. Ha ezt keresztülvinni sikerül, én a közös vámterület híve vagyok. Paizs véleményében foglaltakra csak egy rövid megjegyzésre szorítkozom. Ő azt mondta, hogy a védvám áremelő hatása csakis akkor érvényesül, ha nálunk rossz termés van s ez nagyban egészben így áll, de nem feltétlenül. A gazdát ép az nyomja, hogy mikor rossz termése van, akkor sem tud a külföldi verseny behatása alatt kellő árat elérni. Paizs másik megjegyzésére azt hozza fel, hogy külön vámterület esetén is ha a védvámokat feállítjuk, akkor is az ipari termékeket körülbelül abban az árban fogjuk megvenni; anennyiben mi megfizetjük az ipari váموkat fogyasztásunk drágításával, oly mértékben megkönnyítjük itt nálunk az országban a megfelelő gyárak létesítését, mert ezek annival magasabb árban értékesítik szintén az ő iparcikkeiket, tehát annál könnyebben prosperálnak. Ez egy kétélű kard s a közgazdasági kezdetlegesség stádiumában levő ország, mint mi, csak fokozatos küzdéssel teremthet ipart. Végül kifejti, hogy azért örvendett a külön vámterület mellett felszólalásoknak, mert az osztrákok egész viseletéből azt kell következtetnünk, hogy ők érzik, tudják, sőt meg vannak róla győződve, hogy a Korona nem akarja megengedni a külön vámterület felállítását, s Ausztriában azt hiszik, hogy mi félünk ezen külön vámterülettől, s ezért nem akarják koncedálni a feltételeket, melyeket mi követelhetünk egész méltányossággal. Ha az átmenet a külön vámterületre nem járna nagy rázkódtatásokkal, feltétlenül ragaszkodnék ahhoz csak azért, hogy annak kapcsán az osztrákokkal méltányosan alkudhassunk.

Mérey Lajos: néhány oly észrevételt tesz az előadói javaslat elolvasása után, melyeket itt a nagygyűlés előtt elhallgatni nem lehet az önálló vámterület híveinek. Ez észrevételek elsője, hogy előadó hangsúlyozza az egyértelműséget, amelylyel a gazdaközönség a közös vámterület mellett nyilatkozik. Igaz ugyan, hogy a gazdasági egyesületek közül eddig nem akadtak az önálló vámterület kérdésében, akik a Szövetség határozata ellen állást foglaltak volna, de midőn a Nagygyűlés ezen kérdést tárgyalja, vegye figyelembe, hogy nemcsak a gazdasági egyesületekből áll a közönség és rövidlátók lennének,

hogy ha nem látnók a közönség többi részét is. Ha méltóztatnak meggondolni, hogy nem tegnap óta, hanem 34 év óta tárgyalja az ország e kérdést és sohasem hallgatták el a törvényhatóságok, hogy az önálló vámterület alapján állanak s a törvényhozáshoz 18 törvényhatóság adta be a kérvényét és legalább 100 képviselő választotta meg, kormánypárti képviselő is, ki az önálló vámterület híve. Nem helyes tehát úgy odaállítani a kérdést a nagyközönség elé, hogy nincs az önálló vámterületnek közvéleménye és nagy pártja. A másik amit az előadói javaslatban kifogásol, hogy bármennyire óvakodnunk kell, hogy politikai szempontból és közgazdasági szempontból kelőképp mérlegeteljünk a kérdést, a közgazdasági szempontért óvakodnunk kell feladni a politikai igazságot. Előadó monarchiáról beszél s ez alatt Ausztria és Magyarországot érti, szóló ezt módosítani kéri, hogy vagy tessék odatenni a javaslatba, hogy a „magyar monarchia nyugat felé való kivitele“ stb. vagy „a két monarchia nyugat felé“ stb.

Szólo előtt nem kevésbé fontos, hogy mindig csak azt hallja, hogy a vámtarifa kérdését úgy kell kezelni, hogy meg legyen védve a magyar agráriusok érdeke, és meg legyen védve az osztrák iparosok érdeke is. Szólnak magyar érzülete e kérdésben osztrák érdeket nem képvisel, mi a magyar érdekeket védelmezzük, a többit bizzuk az osztrákokra s majdnem tulajdonságnak nevezhető, hogy mikor ily tisztán anyagi kérdés eldöntésénél mások érdekeiről akárok gondoskodni.

Rubinek Gyula: Az a mi érdekünk is, hogy megvegyék a búzáunkat.

Mérey Lajos: Hogy megvegyék-e a búzát, erre nézve szólnak az a nézete, hogy a vita eddigi folyama alatt azt nem bizonyította be senki, hogyha a közösség nem sikerülne, a buzafelesleget külön vámterület esetén képesek nem vagnyunk eladni. (Egy hang: eladjuk, de milyen áron!) Ép az a kérdés, hogy az ipari cikkek-et én képes vagyok például akár francia, akár német terménnyel, de Ausztria nem képes nélkülözni; igenis megveszi a magyar búzát, ha olcsót és jobbat nem kap máshol; de ezzel adósak a közös vámterület hívei, mert hogy az osztrák behozhassa olcsóbban az idegen búzát, arra nincs eset. Ha bizonyos lenne, hogy ha az amerikai buza bejöhet oly áron az osztrák területre, mint a mily áron mi beviszünk, akkor csakugyan megoldandó lenne a helyzet, de látuk két-három héttel, hogy az amerikai kanzas buza bejön Auszrig s ez megírta a Neu Freue Presse, a magyar merkantilisták hivatalos lapja és parturiunt montes, et nascitur ridiculus mus. S' kitünt, hogy bejött 150 mázsa buza, mert a magyar buza ára felment 30 krajzárral. Az önálló vámterület előnyét én abban látom, hogy az ország minden pillanatban, minden megváltozott viszonyok között nyomban segíthet a bajon, ott, ahol az mutatkozik, holott 10 évi szerződésünkkel 10 évig nyögni fogjuk a rossz szerződés következményeit.

A vita folyamán délelőtt az előadó azt mondta, hogy az önálló vámterületet nem lehet feltétlenül jónak s a közöset feltétlen rossznak mondani. Ez hatalmas érv mellettünk, mert azt be tudjuk 30 év óta igazolni, hogy rossz a közös vámterület. Mikor Paizs azt mondta, hogy a magyar mezőgazdaság tönkre fog menni, nagy tévedésben van, mert a magyar mezőgazdaság megmarad, az tönkre nem megy, de a magyar gazda már tönkre ment, pedig ezt nem lehet visszasanálni semmiféle közös vámterületi szerződéssel, mert oly előnyöket, amelyeket 30 év alatt elvesztettünk, visszazívni nem lehet.

A fejezmegyei memorandumot azzal az egy fontos körülménnyel védi, hogy emlékezteti a Nagygyűlést a kassai kongresszus lefolyására. Ott Zselénski gróf előterjesztett indítványának 2. pontja ellen egy felszólaló tiltakozott és az ottani jelentékeny gazdaköz-

véleménykövetkeztében a kongresszus ettől akkor elállott és figyelembe vette azt a különbözetet, hogy igenis nem egyhangulag nyilatkoztak meg a közös vámterület mellett, hanem a vélemények megoszlottak és az egyesület eljárásának egyöntetűsége érdekében...

Rubinek Gyula előadó: Nem az OMGE. és nem a Szövetség tartotta a kongresszust.

Mérey Lajos: de ott is magyar gazdák voltak. Elismeri hogy az OMGE-nek mint ilyennek állását változtatnia igen bajos s rendkívül bántó, hogy 1900. május 6-án másként döntött, de sokat tesz az ételnél a feltalálás. Ha mi a közös vámterület mellett állásfoglalásunkat erősítjük, azt indokoljuk úgy, hogy az önálló vámterület nem mint mumus, hanem a meggyőződésünk szerint mint legjobb megoldás mutatkozik, amelytől nem félünk, hanem ahhoz ragaszkodunk. Nyíltan meg kellene mondani, hogy ezt követeljük mert bennünket megillet, hisz nagyon jól tudjuk, hogy az önálló vámterület elfogadása esetén rosszabbul jár az osztrák, mint mi. Az OMGE. ha ezt nyíltan kimondja, tekintélye nem esorbul, sőt a magyar közönség előtt emelkedni fog. Mert hisz ezen előttünk fekvő javaslatnak következtetése mindenki által helyesnek ismertetik el, csak ép a konzekvenziákat nem fogadjuk el. Egy jó társesületnek az ő nemes munkáját minék kisebbsük azzal, hogy következtetéseit rossznak mondjuk. Én tehát az esetben, hogyha a határozati javaslat első bevezetéséből „se részleteiben, se következtetéseiben“ kihagyatik s a harmadik bekezdésben a b) pont utolsó része „vagy szerződés nélküli állapot esetén a külföldi behozatal ellen kellően védekezhessünk“, kihagyatik, mert a helyzet olyan, hogy nem a külföldi behozatal ellen kell védekezni, hanem az 1899. évi XXX. t.-cz. alapján önállóan rendelkezünk. Ezen kitétel helyett javasolom a b) pontba beilleszteni: amely szerint „vagy szerződés nélküli állapot esetén az 1899. évi XXX. t.-cz. alapján intézkedjünk“. És miután sikerült előadóval együtt a fent idézett t.-cz. világos intézkedéseiről meggyőződnünk, hogy Lázár Pál pótvajaslata helyes és törvényes, azt is szívem mélyéből pártolom.

Gróf Zichy Jenő: Mérey nézeteit osztja s csak azért szólalt fel, mert Majláth gróf délelőtti beszédéhez kívánt kommentárt fűzni, aki utalt arra az átkos betegségére a nemzetnek, amely mindenkit megront s ez a köztünk való viszály. Szólo attól fél, hogy ezen áramlatba jövünk és a konkolyt elhintve, egyöntetű megállapodásra nem jutunk. Polemizálva Baross Károlylyal, hangoztatja, hogy nem szabad ellentétbe állítani azon faktorokat, a melyekre kell bazirozni jövőnk fejlődésünket, és ezen két faktor a földmives és iparos, kik testvérek, ezeket szétválasztani s egyiket agyonütni, a másikat diadalra juttatni nem jogos és észszerű, mert az okos közgazdaság azon alapszik, hogy milliói a nemzetnek a családokban erősödjenek, ha egy állam erős akar lenni, annak nyersterméneit fel kell dolgoznia. Hát hogy állunk a számokkal tisztelt Uraim! Szomoruan állunk, mert még a legegyszerűbb nyersterméneket ha megnézzük is, azoknak óriási részét külföldről hozzuk be feldolgozás végett. Szüntessük meg ezt a szomorú állapotot, hogy gyarmatai legyünk továbbra is Ausztriának, elég volt ebből 33 esztendő, többet ebből nem kérünk!

Laehne Hugó: Paizs délelőtti beszédének egyrészt rektifikálja. Paizs az említette, hogy a Fejérvármegyei Gazdasági Egyesület az önálló vámterület érdekében megindított mozgalomban teljesen egyedül maradt s nem csatlakozott hozzá egy vidéki gazdasági egyesület sem s ebből Paizs azt a következtetést vonja le, azt a szívesen hangoztatott frázist használja, hogy a gazdaközönség indolens és ezért maradt a Fejérvármegyei egyesület egyedül. (Egy hang: ugy van!) Bocsánatot kérek, 1900. év elején a Szövetség megküldte javaslatait az egyes gazdasági egyesületekhez és a mi egye-

sületünk az aradi, ezt rendes választmányi ülésében tárgyalta, fel is irt a Szövetséghez, sőt az 1900 május 6-ki nagygyűlésen fel is szólaltunk és sikerült is álláspontunkat keresztülvinni s teljes mértékben csatlakoztunk a Szövetség akkori javaslataihoz. És mi történt tisztelt Nagygyűlés? 1901. év nyarán jön a Fejérvármegyei Gazdasági Egyesület és azt követeli, hogy mikor a viszonyok nem változtak semmit, hogy akkor mi változtassuk meggyőződésünket? Mi tárgyaltuk a Fejérvármegyei Egyesület átiratát, de tekintettel arra, hogy meggyőződésünket nem változtathatjuk, úgy mint a kabátunkat, régi álláspontunk mellett megmaradtunk s tudattuk ezt a Fejérvármegyei együlettel. A többi egylet szintén így tett és hogyha valakit mulasztás vádjára érhet: a Fejérvármegyei Gazdasági Egyesület követelt el akkor mulasztást, mikor nem az 1900 évi május 6-ki szövetségi nagygyűlés előtt fordult a társegyesületekhez, akkor tán akadt volna olyan, ki a Fejérvármegyei Gazdasági Egyesülethez csatlakozott volna. De a nagygyűlés után álláspontjukat az egyletek nem változtathatták.

Rubinek Gyula előadó:

T. Szövetségi Nagygyűlés!

Nem tehetek róla, de az önálló vámterületről vázolt elragadó képpel is úgy vagyok, mint mikor a valutáról szónokoltak nagy tudományú közgazdák, kik Magyarország mezőgazdaságának boldogulását és felvirágzását az aranyvaluta életbeléptetésétől remélték. Az aranyvaluta időszaka a pénzügyminiszter szerint már bekövetkezett, de nem hiszem, hogy a pénz megszáporodott volna a zsebünkben, sőt ellenkezőleg, megfogyott.

En azt hiszem, hogy az önálló vámterülethez fűzött remények, — melyek mindnyájunk lelkében élnek — hasonlólag fognak beválni, mint az arany valutánál történt.

Azonban t. Szövetségi Nagygyűlés, szabadon nekem in medias res térni s röviden reflektálni mindazokra az észrevételekre és argumentumokra, melyeket az előttem felszólalók fölhoztak. (Halljuk! Halljuk!)

Azzal kezdem, a mit a legutolsó szónok, Mérey Lajos mondott, hogy miért is vettem be határozati javaslatomba — illetve a közgazdasági szakosztály, a mely azt akceptálta — hogy a fejérvármegyei memorandum növezeit, mint téves alaphoz kiindulókat, sem részleteiben, sem következtetéseiben nem osztjuk.

A közgazdasági szakosztályban első felszólalásomban részletesen foglalkoztam a fejérvármegyei memorandum tévedéseivel; mert például Paizs Gyula mai felszólalásában kinyilatkoztatta, hogy a védvámok hatásában hisz, hogy azok be fognak következni rossz termésű években, holott a fejérvármegyei memorandum az ellenkezőt állította.

Dr. Paizs Gyula: Nem állította!

Rubinek Gyula: hogy az ellenkezőt állította a memorandum, azt bátor leszek felolvasni (olvassa):

„Mert ha csakugyan áll az, hogy a monarchia megszűnt gabonakivitelű állam lenni, hogy buzakivitelünk nincsen, sőt abból már jelentékeny behozatalra szorulunk, úgy a buza árak mult és folyó évi alakulása tipikusan igazolja azon feltevésünk helyességét, hogy a magas védvámok a jelen viszonyaink mellett ép oly kevéssé érvényesülnek, mint ahogy jelenleg sem jut kifejezésre a buza árában az alacsony 1 frt 50 kros buzavám.”

Ezt az állítást megdöntik a tények, mert a londoni buzaárhoz képest ma a mi buzaárunk 3 koronával magasabb, tehát a vámvédelem érvényesül.

Reámutattam különben a közgazdasági szakosztályban tartott előadásom alkalmával, hogy ez rég eldöntött kérdés s mi a felett feleslegesen vitatkozunk, hogy a védvámoknak van-e hatása, vagy nincs hatása. Ez t. nagygyűlés, a gyakorlatban már rég eldöntött kérdés; Francia-, Német-, Olasz- és Spanyol-

ország példája igazolja, hogy a védvámoknak van hatása. Tehát olyan kérdés felett vitatkozunk, amelyet a gyakorlati élet már rég eldöntött s amely alapon egy új vámpolitikai irányzat épült fel.

Nem oszthattam a memorandum érvelését az 1 frt 50 kros buzavámokat illetőleg sem, mert buzabehozatalunk háromnegyedrészre szerb buza volt, amely pedig 75 kros vám mellett jött be. Nem oszthattam azt sem, hogy 2000 millió kor. értékű a mi évi termelésünk, mert a hiteles statisztika szerint 5000 millió korona stb. Ezek oly ténybeli tévedések, amelyek eléggé indokolják, hogy a memorandum állításait részleteiben sem oszthattam.

Paizs Gyula foglalkozott állatforgalmunkkal is s azt mondja, hogy magam is belátom tévedésemet, mert igaz ugyan, hogy a szerb állatbehozatal egyforma mennyiségűleg a mi németországi állatbehozatalunkkal, de minőségileg nem egyforma. És ez lényeges különbség t. Nagygyűlés! De hiszen ezt sohasem tagadtam, mert nem is tagadhatom, hiszen nyílt dolog, hogy Szerbiából sovány állatokat hoznak be hozzánk, mi pedig Németországba hizott marhát viszünk ki, de állítottam s állítom most is, hogyha Szerbia felé elzárkózni fognak, akkor az állatviteli kényszer jelentékenyen csökkeni fog, nemcsak azért, mert Szerbia felől a minőségileg silány állatbehozatal kizáratik, hanem azért is, mert a szerb élőállatvitel teljesen kizáratik Európa fogyasztásának táplálásából. Mivel pedig ez esetben csak vágott alakban fog ide bejöhetni Szerbiából a marha és mi is csak vágott alakban fogjuk Németországba kivihetni, oda mi inkább kijuthatunk jobb minőségű husunkkal, mint Szerbia.

Már most, ha szerbiai sertésbehozatalunkat tekintjük, itt egy csodálatos változás állott be. Eddig soványsertéseket hoztak be Szerbiából, most felhízalva hozzák be, tehát azon közvetítői haszontól is elestünk, hogy a mi sovány sertéseinket tovább adtuk és a Szerbiából behozott sertéseket felhízaltuk. Ezért is szükséges, hogy a határozat Szerbiával szemben alkalmazzuk.

Azt is méltóztattak felemlíteni, hogy micsoda óriási vámbevételekre lehetne számítani a külön vámterület felállításának esetén, míg most mily óriási összeggel adózunk a külföldnek pamut, selyem stb. behozatal révén. Paizs ur azonban a teljes vámot veszi ezen számítás alapjául; pedig tudjuk azt, hogy ipari termékekből tultermelésünk van s a vám sohasem érvényesül, mert ha érvényesülne, akkor nem szabad volna egy darab árúnak sem bejönni a külföldről.

Ily kombinatív összeállításoknál tehát sohasem lehet a teljes vámot venni.

De tovább menve, azt említi Paizs, hogy micsoda hátrány volna abból, hogyha akár 25% vámot fizetnénk nyersterményeink után Ausztriában, ha nekünk egyenlő feltételek mellett lehet ott versenyezni? Vajjon a magyar termény silányabb, mint a többi?

Nos, a magyar gazdának ugyan mindegy, hogy 1 frt vámot fizet-e vagy többet, ha egyenlő feltételek mellett kénytelen konkurrálni az osztrák piacon, mert ott is úgy járunk, mint Németországgal, hogy Amerika és Oroszország, tehát a nem jobb, de olcsóbb búzát termeszto országok szorítanak ki Ausztria fogyasztásából s akkor hiába hivatkozunk jó buzánkra és lisztünkre. Ezért nem viszünk ki Németországba búzát, mert inkább veszi az amerikai és orosz búzát, jelül annak, hogy ezen államok olcsóbban természetnek, mint mi, különösen az amerikai gazda, ki nem fizet adót, ezzel a magyar gazda nem tud versenyezni.

Egy hang: Ez nem áll!

Rubinek Gyula: De áll, az Egyesült-Államokban csak fogyasztási adó van s így az Egyesült-Államok gazdájának egy q. buza termesztése 4 frt 50 kr.-ba kerül, míg a magyar gazdának 6-50—7 frtba s azt a nagy adóteher agyon fogja nyomni.

És kérdem t. Nagygyűlés, hogy ezen adó-

teher és buzaelőállítás költsége az önálló vámterület esetén csökkenni, le fog esni? Sőt ellenkezőleg: emelkedni fog, mert hisz mindnyájan elismerjük, hogy a mezőgazdaság fogja viselni az önálló vámterület költségeit.

Nekünk ép azért kell a vámvédelem, hogy 8—10 frtos gabonaárakat tudjunk elérni s hogy az adóterhet el tudjuk viselni.

Azt is méltóztattott hangsúlyozni, hogy mi félünk az osztrák retorziótól; hisz amint erről van szó, akkor természetes, hogy ennek valami káros behatásának kell lenni. Az ma feltétlenül bizonyos, hogy mi feleslegesen kihivni a retorziót erőszakkal nem akarjuk, de nem is logikus, mert ha meg tudunk egyezni a ma létező alapon, hogyha meg tudjuk a közösséget kötni, úgy, hogy mi elzárhatjuk magunkat vámokkal s megvédhetjük termelésünket, akkor miért ne tegyük ezt? Mert azt nem lehet vitatni, hogy a közös vámterület feltétlenül rossz, mert akkor Ausztriának is az volna, ha a közösség absolute rossz volna. Nem félünk az önálló vámterülettől, de a józan logika azt sugallja, hogy az elzárkózás mai korszakában tartunk meg védett fogyasztási területünket, mert minden állam így tesz, s azt hisszük, hogy az átmenet kedvéért fenn kell tartani a közösséget, míg megerősödünk arra, hogy az önálló vámterületre áttérjünk. Elég hiba volt, hogy eddig mindig oly gazdasági politika érvényesült az osztrák és magyar monarchiában, mely mindennel számolt, csak a mezőgazdaság érdekeivel nem. De ennek oka első sorban a magyar gazdaközönség, mely mindig a szabadkereskedelem irányát képviselte 1887-ben és 1882-ben is, a mikor felajánlották az agrárvámokat s azok nem kellettek. Könnyelműség és öngyilkos politika volt Magyarország részéről, hogy megengedte, hogy saját területünkön Ausztria védekezze az iparezikkék beözönlése ellen, de a mezőgazdasági termelés védelméről megfeledkeztünk. Ne kövessük el tehát most ismét azt a végzetes hibát, hogy a meglévő fogyasztási területet eldobjuk magunktól.

Felhozott az is, hogy nem fogja Ausztria a magyar követelményeket elfogadni.

Ha nem fogadja el, akkor azoknak lesz igazuk, kik az önálló vámterületet akarják, de ekkor nekünk is igazunk lesz, mert ez esetre is előreláttunk s akkor mi is az önálló vámterületet követeljük s az 1899. évi XXX. t.-cz. azon követelmények kifolyása, melyeket az OMGE. támasztott, mert a törvény nem jött volna úgy létre, amint létre jött, ha az OMGE. állást nem foglal és ha az önálló vámterület úgy lesz, az első sorban az OMGE. érdeme lesz. (Ugy van!)

Nem tudom, hogy Ausztriában keresztülmegy-e ez a javaslat, de rendelkezésemre áll egy füzet egy értekezletről, melyen Ausztria legelőkelőbb iparosai, kereskedői és ipartestületeinek képviselői vettek részt s ahol egyetlen ellenvélemény nélkül határozattá emelkedett az a nézet, hogy az új vámtarifában a mezőgazdaságot az eddiginél hatékonyabban, erélyesebben kell megvédeni és elfogadták az osztrák agráriusok vámköveteléseit.

Mérey Lajos: Igen, de különb legények is azok, mint mi! (Derűltség.)

Rubinek Gyula: Igen, de többen is vannak. Ha tehát Ausztriának irányadó ipari szaktestületei elfogadták az agrár követelményeket, akkor bajos feltételezni, hogy azok ott nem fognak keresztülmenni. Korábban nálunk nem fog keresztülmenni, mint Ausztriában, mert az agrártörvényeknek nem ott van a gátja, hanem itt. (Igaz! Ugy van!)

Mérey barátom említette, hogy a gazdaközönségnek nem egyhangú követelménye a közös vámterület. Ezt mi nem is hangsúlyoztuk, mert tudjuk, hogy az ország egy része politikai álláspontjánál fogva az önálló vámterületet hivatkozik. De a Szövetségnek az az álláspont az irányadó, melyet a szövetségi tagok elfoglaltak s mivel egyetlen egy sem nyilatkozott a külön vámterület mellett, erre joggal hivatkozhattunk.

Ezt tehát mi így értelmeztük s nem is akarunk nagyobb súlyt kölcsönözni e nyilatkozatnak.

Gróf Zichy Önmegmértósága ismételtelen fölemlítette a borsó, köles, árpa, gyapju len, kender stb. behozatalt; ez a kikészítési eljárásnak a következménye, mert behozták az olcsóbb orosz kölest, román árpát és a taganrog buzát, mert elhitették, hogy a magyar termény a kérdéses iparnak nem jó. Ezt el-törtük eddig, de ezentul nem fogjuk, mert követelményeinkben benne van, hogy jövőben semmiféle kikészítési eljárást nem fogunk tűrni. (Helyeslés.) Ha iparunk föllendül, akkor is a jövőben külföldről fogjuk behozni tulnyomó részben e nyersanyagot, mert nem lesz hatalom, amely keresztülvigye nálunk a védvámot a gyapjura, lenre, pamutra, kenderre, mert az ipar első sorban azt fogja mondani, hogy nem lesz versenyképes, ha a nyersterményt vámmal megrágitják.

Szólo Mérey javaslatait egészében elfogadja, magáévá teszi Lázár Pál javaslatait is, mert ezek helyesek és kiegészítői a javaslatnak ép a mai viszonyok közt, midőn aggodalmaik vannak egyeseknek, hogy a vámtarifa Ausztriában nem fog elfogadtatni. Elfogadja Lázárnak a tőzsdereformra vonatkozó javaslatát is, mert ez újabb megerősítése régi álláspontunknak.

Még végül a felelősségre utal szólo. Ebben mindnyájan osztozunk, kiki csak saját meggyőződését követheti.

Egyet azonban még hangsúlyozni kíván s ez az, hogyha kell, átmegyünk az önálló vámterületre is s akkor a mezőgazdaság el fogja viselni annak terhes következményeit, ki fogjuk heverni a bajokat rövidebb vagy hosszabb idő alatt. Annyi bizonyos, hogy Magyarország jövőben gazdaságilag virágzóbb helyzetbe fog jutni akár önálló, akár közös vámterület mellett, mert ma már öntudatra ébredt a gazdaközönség s meg tudja védeni igazát akár közös, akár önálló alapon, mert jelenben mi vagyunk az erősebb fél s nem Ausztria. (Hosszantartó zajos éljenzés és taps!)

Dr. Pajzs Gyula: megvallja, hogy némi aggodalommal fogott ahhoz, hogy érveivel a Naggyűlés elé álljon. Méltán tarthatott ugyanis attól, hogy előadó szaktudásával, éles érvelésével halomra fogja dönteni az érveket, amelyeket szólo az önálló vámterület mellett felhozni bátor volt. Megnyugvására szolgál, hogy előadó egyetlenegy érvet sem volt képes megczáfolni. Előadó azt kifogásolja a fehérmegeyi javaslatban, hogy ott csak 1 frt 50 kros vámról van szó és hogy létezik 75 kr.-os buzavám is. Szerinte ez a csekélyesség a konkluzióra befolyást nem gyakorol és egyesülete álláspontját nem gyengíti, melynek határozataiból kikapja előadó, hogy 2000 millióra becsültük a tulajdonkép 5000 milliót kitevő termelésünket.

A fehérmegeyi memorandum érvelése abból áll, hogy a védvám csakis rossz termésű években érvényesülhet. Szólo indokolni fogja, hogy mit értett egyesülete a vám gyorsan muló hatása alatt. A védvám érvényesülését azonban csakis gabonaneműeknél értette, mert az állatoknál és állati termékeknél, melyek előadó számításában a legfontosabb tényezőt képezik, nem érvényesülhet a védvám, mert annak érvényesülése oly óriási többség mellett teljesen ki van zárva.

Előadó fényes képét festette az állattenyésztés fellendülésének, de szólo nem látja a tényezőket, melyek a kép megvalósulását lehetővé teszik, mert a szerb marhabehozatal eltűlése ezt nem teszi lehetővé.

Előadó fölhozta, hogy mi lesz gabonánkkal, ha nem tudjuk elhelyezni a közös vámterületen. Erre szólo megfogja adni a választ. A fehérmegeyi határozatban az van mondva, hogy mi az önálló vámterület felállítását nem tekintjük olyannak, hogy minden körülmények közt az Ausztriától való teljes különválást, vagy vámháborút jelentené. Érdekeink oly egyöntetűek, hogy teljesen kizártnak tekinthető a vámháboru,

mert a szoros kapcsolat köztünk és Ausztria közt kényszerítőleg hat oda, hogy a viszony ne fadjuljon vámháboruvá.

Azt méltóztatott mondani, hogy az önálló vámterületről nem lehet ab initio elmondani, hogy ez alapján jó. Szólo azon meggyőződés alapján, melyet a statisztikából merített, az önálló vámterületet jónak tartja s a 33 éves tapasztalat pedig meggyőzött bennünket arról, hogy a közös vámterület minden körülmények között rossz s ez nem frázis, mert mint östermelő ország, mely arra van kárhóztatva, hogy termeljen mindég másnak és vegye az ipari szükségletet drágán más államtól, itt Európa közepén ezen közgazdasági szervezetben meg nem állhat s mi nem kárhóztathatjuk magunkat arra, hogy gyarmatai legyünk akár Ausztriának, akár Németországnak.

Szólo arra tér vissza, amit délelőtt hangoztatott, hogy az 1900. május 6-iki Naggyűlés határozata végeredményében odavezet, hogy a vége lealkuvás lesz, ezért vetette fel a kérdést, melyre előadó még most sem felelt meg, hogy miért ne volna sokkal helyesebb, ha a magyar gazdák az önálló vámterület mellett foglalának állást.

Rubinek Gyula: Azt mondja Paizs tagtárs ur, hogy nem feleltém a kérdésre; én megfeleltém s arról nem tehetek, ha az én felszólalásomban a választ meg nem találja. Az ő érvelésének sarkponja volt, hogy nem lesz vámháboru Ausztriával. Hát ha nem lesz vámháboru, akkor miért ne kössük meg vele a kiegyezést? A fehérmegeyek félnek attól, hogy Ausztria nem fog velünk kiegyezést kötni s másrészt pedig feltételezik, hogy ha az önálló vámterületre áttérünk, akkor egyszerre bárányszelid lesz Ausztria. Vagy egyik, vagy másik áll. vagy nagyon mérges lesz Ausztria és meg akar bennünket enni s ennél fogva megesz bennünket az önálló vámterület esetén még inkább, mint a közösség fentartásakor, vagy nagyon bárányszelid lesz s akkor ki fog egyezni velünk a közös vámterület alapján is.

A vámkra méltóztatott említeni, hogy a vámvédelem azért nem érvényesül, mert csak gyorsan muló hatású. Ezt nem hihetem, hogy ezt úgy méltóztatott értelmezni, hogy ha a vám öt évig is érvényesül, akkor is muló hatású, mert öt évben egymás után is lehet rossz termésünk, hanem inkább úgy hogy rossz termés mellett is ha az első hónapokban nagy a piaci kínálat, nem érvényesül a vám s amikor érvényesül, akkor már nincs a gazda kezében a termény. Erre azonban megtalálom az orvosszert: tessék közraktárakat csinálni s akarunk is csinálni! (Helyeslés.)

Téves Pajzs nézete az állatvámokra vonatkozólag is, mert az állat nem oly nemzetközi áru mint a gabona, melyet Észak-Amerikából is ide lehet szállítani, az állatoknál nem lehet minden egyes darabot megvámolunk, annál tehát érvényesül a vám s a 200 millió koronát nem úgy értelmeztem, hogy ez a vámban fog érvényesülni, hanem úgy, hogy miután az osztrák gazdáknak meg van a magyar marha kizárására a hajlandóság s az iparos körökben a keleti államok nyersterményei beeresztésére való törekvés, tehát a vámot is meg kell fizetni és a konkurrenzia is meg lesz s akkor az állatok ára esökkenni fog és ebből áll elő a 200 millió korona veszteség.

Pajzs az állítására reflektál ezután, hogy ahol ipar van, ott a mezőgazdaság is feltétlenül felvirágzik. E tekintetben utal Német- és Franciaországra, honnan az agrár mozgalom kiindult. Nem-e legrosszabb helyzetük volt a német gazdáknak ép azon helytelen politikánál fogva, hogy az ipart tulfejlesztették? Angliában ugyanez az állapot.

Nem az a bajunk, hogy nincs iparunk, hanem hogy helytelen gazdasági politikánk volt 30 évig s ha lesz is iparunk, de helytelen gazdasági politikát folytatunk, ott leszünk ahol ma vagyunk.

Amerika következetes szabad kereskedelmi

politikája egész Európa mezőgazdaságát valóságba sodorta, tönkre tette s az alatt az Egyesült-Államok meggazdagodott ép mezőgazdasága révén s amikor meggazdagodott, olyan ipart teremtett, amely ma Európa iparát is tönkretétellel fenyegeti.

De hogy az ipar teremtéséért mezőgazdaságunk koldusbotra jusson ehhez a politikához én nem fűzök reményeket és nem oly rövid idő alatt mint a felszólalók hiszik, már pedig a magyar gazda, a kiéhezett magyar gazda a hosszabb terminust bevárni nem képes.

Ajánlom Lázár és Mérey módosításával kibővített közgazdasági szakosztályi javaslatot a tisztelt Naggyűlésnek elfogadásra. (Éljenzés. Elfogadjuk!)

Gróf Dessewffy Aurél elnök: kimondja határozatként, hogy a szakosztályi javaslatot a naggyűlés tulnyomó többsége Lázár és Mérey kibővítésével elfogadja.

Javaslat a kivándorlási mozgalom szabályozása s e kérdésben országrészi kongresszusok tartása tárgyában.

Buday Barna előadó: T. Szövetségi Naggyűlés! A közvéleményt mindegyre sürűbben foglalkoztatja az a népmozgalom, amelyet a kivándorlás neve alatt szoktunk emlegetni.

Mig ez a kivándorlási mozgalom kisebb arányokban tartott, addig nem sokat törődünk vele, hiszen látjuk, hogy kivándorló a miénkél sokkal jobb viszonyok közt élő nemzetnek is vannak és lesznek mindenkor, mert a meggazdagodás és a jobb kereset reménye annál kevésbé fog gátakat ismerni, minél tökéletesebbek és olcsóbbak a közlekedési eszközök. Amde a kivándorlás az utolsó években oly magas arányt öltött, amely méltán kihívta az aggodó figyelmet.

Csak röviden jelzem, hogy Horvát-Szlavonországban 200,000, Romániában 200,000, az északamerikai Egy-Államokban pedig 600,000 az ott élő magyarok száma s ennek a millió kivándorlónak majdnem fele az utolsó évtizedben ment ki. A kint élők számát évenként 40—50,000 kivándorló magyar szaporítja, illetve ennél jóval több, mert utlevél nélkül is igen sokan lépik át a határt. Méltán merült fel már most az a kérdés, miért hagynak itt bennünket munkabíró férfaink? Erre az a felelet, hogy a jólét reménye csábítja el őket, nem, mert hiszen a jobb kereset reménye csábítóbb volt régebben mint most, amikor a világ minden részéből való népek ezrei már Amerika szűzföldjeit is megszállották s féktelen versenyt támasztottak a munkapiaczon. Így vagyunk Romániával is, amely államnak erélyes közgazdasági politikája a magyar munka értékét mindjobban leszorítja. Bátran kimondhatjuk, hogy nem a külső államokban emelkedtek a meggazdagodás és a kereset kilátásai, hanem a közgazdasági viszonyaink romlottak annyira, hogy nálunk fáradságos munkával vagyont szerezni, sőt még megélni is mindegyre nehezebb. Ezt én úgy fejezném ki, hogy esökkent a termelő munkának az értéke, ami igen természetes, mert hiszen a földbe fektetett legnagyobb termelő tőke is esökkent jövedelmezőségében és mind kevésbé képes foglalkoztatni és eltartani a magyar föld munkásait.

A mezőgazdaság terített asztalán mindenkor jutott teríték a munkásnak is s a kisipari foglalkozás is független elemeket konzervált a vidéki társadalomnak. Inmár a kisiparunk feltámaszthatlanul összeroskadt, mezőgazdáink pedig a nagy terményváresökkenés óta kölcsönből élnek s földjeiknek egyszerűen bérlői. Sem itt, sem ott nem jutott befektetés, nem fejlődhetett ki intenzív munka és nem szélesbült a tevékenység tere, mert a produktív osztályok szorgalmának polgári jutalma átváltozott a hitelező tőke nyereségévé. A tőkeuralom tehát a mezőgazdasági élet fejlődését bilincsek közé verte, s ma már méltán nyilatkozhatott úgy a magyar pénzvilaeg egyik vezető eleme, hogy a pénzt földvásárlásba fektetni kész veszteség. Oda ju-

tottunk, hogy az a tőke, amely dolgozik és produkál, felannyit sem jövedelmez, mint az a tőke, amely csak dolgoztat és hitelez. Hát hogy lehetne itt jó dolga a munkásnak?! Múltkor Budapesten nézni Budapest nyomorgó munkásainak ezrei közt. Ezek a szegényemberek. Menekültek, a tőkének a földdel és kisiparral megvívott csata-teréről menekültek a fővárosba, ahol ezirre paloták épültek, persze kölcsönpenzen. Megkezdődött a nagy építkezési láz, a míg egyes vidék gazdái nem kaptak munkáskéz, azalatt az építőiparnak tizezernyi munkás serege szaporodott fel a fővárosban. Immár a tőke e térről is vissza vonult, az építkezés megszűnt s a mesterségesen feltorlódtott munkások ezrei ipar és kenyér nélkül maradtak. Hát nem szatirja a sorsnak az, hogy amikor azon tanácskoznak, hogyan lehetne visszatartani a nemzeti tevékenység számára évi ötvétezer kivándorlót, ugyanekkor meglevő munkaerőnk is parlagon hevernek?!

Mélyen tisztelt Nagygyűlés! En ezt a kivándorlást egy nagy gazdasági és társadalmi betegség tünetének tartom, melynek okaival, következményeivel és orvoslásával egyszer már alaposan számolnunk kell.

Ez a célja a kivándorlási bizottságnak akkor, amikor a kivándorlással kapcsolatos gazdasági és társadalmi kérdések alapos megvitatása céljából országos kongresszusok tartását javasolja mindazon vidékeken, ahol ez a kérdés aktuális, bevonásával mindazon társadalmi tényezőknél, melyek tanácskozásai révén egy nagy, a gazdasági élet minden körébe benyúló közgazdasági program fejlődhetik ki. Az ország helyi viszonyai, gazdasági fekvése és a kivándorlás iránya szerint a bizottság négy zónát állapított meg, úgy mint, Erdélyt, a Felvidéket, a Dunántúlt és Délvidéket, melyek központjaiban volnának tartandók az országos kongresszusok, melyek megállapodásai a pozsonyi kiállítás kapcsolatában tartandó országos gazdaságkongresszus elé lesznek terjesztendők.

Az alábbi határozati javaslatot terjeszti elő:

Mondja ki a nagygyűlés, hogy a kivándorlás mozgalmával kapcsolatos összes gazdasági és társadalmi kérdéseknek a legszélesebb körökben leendő megvitatása céljából a kivándorlás révén érdekelt vidékek központjain az 1902. év tavaszának folyamán országos kongresszusokat rendez, karöltve az illető vidékek gazdasági és társadalmi testületeivel.

Ilyen kongresszusok rendezésére elsősorban Erdélyt, azután a Felvidéket, a Dunántúlt és a Délvidéket jelöli ki.

E négy országos kongresszusnak a helyi érdekeltségek bevonásával leendő előkészítésére és rendezésére az OMGE. kebelében működő kivándorlási bizottságot kéri fel.

Miklós Ödön: Rámutatott a törvényhozában erre a kérdésre, de nem talált meghallgatásra. Akkor azt mondták, hogy a kivándorlást megakadályozni, korlátozni nem lehet, mert az egyéni szabadságnak gátat vetni nem lehet. Ha csak ez a kivándorlás azon vidékekről szólna, melyekre előadó rámutatott, akkor azt azt mondanák, hogy ime itt az ellentét, hogy ime itt a fővárosban megtolul a nép, munkánélkül vannak ezerek és a letarolt vidékek lakossága tengeren túl keresi boldogulását! De négy év óta az ország leggazdagabb vidékeiről oly arányú kivándorlás indult meg, amely megdöbbentő. Szólvai egyesülete a Borsodmegyei gazdasági egyesület figyelemmel kíséri e kérdést s iparkodik munkaközvetítés útján szanálni a helyzetet, de ennek az árvíznek lehetetlen normális társadalmi eszközökkel gátat vetni s egy év alatt Borsodmegyéből 8 ezer elsőrangú munkaerő vándorolt ki, mely évi 250—300 frtot megkeres. Ez oly megdöbbentő jelenség, hogy szólvai egyesülete elhatározta, hogy a felvidéki megyékkel kapcsolatosan anket hivatás össze a kérdés megbeszélésére. Azok után, melyek a határozati javaslatban foglaltatnak, örömmel venné szóló, ha Borsodban tartatnék meg a

felvidéki kongresszus, hol már elő van készítve a kérdés és más szempontból is szemé közé lehetne nézni a dolognak.

Itt nem hallgathatja el a szomorú képet, mely előtte állott akkor, mikor a kivándorlót maga is látta s kutatta az okokat. A kivándorlásnál két oly nagy tényező játszik közre melyet legyőzni nehéz lesz; az egyik a szervezet s a másik az egyes vállalatok, bankok és magán hajóstársaságok üzemeltetési, melyek valóságos fehér rabszolgakereskedést üznek évtizedek óta, melyben a munkás valóságos helőtárá válik és teljesen elveszti egyéni individualitását. Amerikában a pénz rendkívül nagy vásárló ereje is sarkalja az odakerülő munkást, mert ne méltóztassék feledni, míg nálunk a dollár, mely 2 frt 56 krt ér, odakint a mi egy forintunkkal egyenértékű egység s tessék azt is figyelembe venni, hogy rendkívül olcsón él a munkás, úgy hogy keresetéből 25 centet félre tud tenni naponként, ami a mi pénzünk szerint 75 kr., úgy hogy évenként 2—300 frtot hazra tud küldeni. Ha tekintetbe vesszük, hogy Amerikában egy intelligenciával nem bíró ember izomerejét 3000 dollára értékelik s 400,000 ily közönséges izomerejű magyar munkás van Amerikában s ott azt 30 millió dollárra értékelik, mely összeg évi kamata 60 millió dollár, ha ennek felét hazaküldik is a kivándorlók, ez nem ér fel azzal a rendkívüli nemzeti veszteséggel, — nem is beszélve a gazdasági veszteségről — ami vidékeinken előáll a kivándorlás folytán.

Nemzeti veszteség ez, melyet erőlyesen sürgősen orvosolni kell. A határozati javaslatot elfogadja azzal, hogy február havában Borsodban is nemcsak az érdekelt gazdaközönség, de minden tényező bevonásával ebben az ügyben értekezlet tartassék.

Bujanovics Sándor: Tisztelt Nagygyűlés! Mielőtt javaslataimat és észrevételeimet megtenném, bátor vagyok megemlékezni a kérdés előzményeiről. Úgy vagyunk e kérdéssel, mint Magyarországon minden kérdéssel, hogy nem akkor foglalkozunk vele, mikor a baj kezdődik, de foglalkozik azzal a közvélemény széles körben akkor, mikor már a baj nagy, mikor már az orvoslás igen nehéz. En 20 évvel ezelőtt a gazdakörben a sárosmegyei kivándorlásról tartottam előadást s iparkodtam arra az irányadó, a dolgokkal foglalkozó közgazdasági tényezők figyelmét felhívni. Persze a kivándorlás akkor szűk körre, az ország határszéli tótjainak kivándorlására terjedt s akkor az volt a véleményem, hogy azok azért vándoroltak ki, mert rosszul bántunk tótjainkkal. S e dologban nem történt semmi, dacára annak, hogy csekélységem és mások is a törvényhozás termében is nem egyszer emeltük fel szavunkat s nem egyszer mutattunk rá a folyton terjedő bajra és kértük, sürgöttük annak orvoslását, nem a kivándorlás erőszakkal való megakadályozását, t. i. utlevelek kiadásának megtiltását, hanem a baj okainak orvoslását, a mely téren eddig igen kevés, vagy majdnem semmi sem történt. A baj most már oly arányú, hogy nem tisztán csak a felvidéki tótokra terjed, hanem Magyarország sok helyén a vagyonosabb osztályok is keresnek jobb hazát a jobb kereset végett, a kik itt tisztességesen megélhetnének s megmaradhatnának.

Ma itt fekszik előttünk ez a határozati javaslat, alaposan megvitatta, a közgazdasági szakosztály által, én ahhoz hozzájárulok s teljes egészében elfogadom.

A Nagygyűlés az előadó által beterjesztett határozati javaslatot elfogadja.

Buday Barna előadó: előterjeszti ezután a bizottság javaslatát a kivándorlási ügy törvényes szabályozására nézve. A cél itt nem az, hogy a kivándorlók visszatartassanak, hanem akik már bármi ok folytán kivándoroltak, azok teljes jogvédelmet nyerjenek, mert az államnak kötelessége jogvédelmet adni polgárainak akkor is, hogyha a sors vándorbotot ad kezébe.

A harmadik pontot, mely azt tartalmazza, hogy csak azok kapjanak utlevelet, kiknek itt hagyandó család tagjaik megélhetése biztosítva van, kihagytuk utólag a javaslatból, mert erre nézve a nézetek még nem forrtak ki kellőleg.

A bizottság az alábbi javaslatot terjeszti a nagygyűlés elé:

Mondja ki a nagygyűlés, hogy a kivándorlási ügynek törvényes rendezését sürgős követelménynek tartja. Miért is felkéri a kormányt a kivándorlás kérdését országosan szabályozó törvényjavaslat melőbbi benyújtására.

A hozandó törvénnyel a Nagygyűlés nem akarja a kivándorlást mesterségesen megakadályozni, csak az állami érdeket és kötelességet kívánja összeegyeztetni az egyének jogaiival és érdekeivel. Ennek megfelelőleg a törvényjavaslat előtt mint fő szempont, a kivándorlók erkölcsi és anyagi érdekeinek védelme kell hogy lebegjen.

Utalással Német- és Olaszország kivándorlási törvényeire, a nagygyűlés a törvényes rendezésnél figyelembe veendő főbb szempontokat alábbiakban foglalja össze:

1. a kivándorlási ügy országos vezetésére és felügyeletére kivándorlási tanács szervezendő, mely a) a kivándorlás mozgalmát irányítja s a kivándorlókat tanácsokkal látja el, b) az utazási ügynek engedélyt ad s működésükre felügyel; c) ellenőrzi a hajójegyek elárúsítását és a kivándorlóknak a hajótársulatokkal kötendő szerződését; d) külügyi képvisletünkkel állandó összeköttetést tart fenn s a kivándorlottak védelme érdekében az első lépéseket megteszi; e) veszélyes utirányokra nézve a közvetítést betiltja.

2. A kivándorlottak hazaküldött pénzének állami felügyelet alatt való kezelésével külön pénztintézet bizandó meg.

3. Az északamerikai Egyesült-Államokba kivándorlási engedélyt csak az kaphat, aki a hajójegy megváltásán kívül az Unio által megkövetelt 150 korona összeget készpénzben felmutatni tudja.

Bujanovics Sándor: Ajánlja az utólag kihagyott pont felvételét, a Sáros megyei gazdasági egyesület kivándorlási bizottsága és a rajta kívül álló körök is foglalkoztak a kérdéssel s felterjesztést intéztek a kormányhoz és törvényhozáshoz a kivándorlás ügyében. Ajánlja hogy azok, akik védkötelesek és Amerikából hazavágnak, ezt tegyék nekik lehetővé. Ugyanis sok olyan nem teljes koru egyén vándorolt ki Sárosból, aki nem mer vissza jönni mert védkötelezettségét nem teljesítve, besorozták őket, pedig ha visszatérnének hasznos polgáruvá válnának az országnak. Az utlevél arcképpel látandó el, mert sajnos tapasztaljuk, hogy az utlevél kézről-kézre vándorol s ez a kivándorlást növeli. Igaz, hogy egyes kivándorlottak segítik otthon hagyott családjukat, de mennyi az olyan, aki keresetképtelen családtagokat hagyván itthon vissza, azok eltartása a község terhét képezi. Javasolja annak a pontnak az elfogadását, hogy aki keresetképtelen családtagjainak megélhetésére nézve biztosítékot adni egyáltalán képtelen, annak ne engedessék meg a kivándorlás nehogy itthon hagyott családtagjaik a község terhére legyenek.

Mérey Lajos: Elfogadja a javaslatot még egy pótlást ajánl azonban a javaslatához. Né fázunk olyan óhajítás fölvetésétől sem, hogy ha a kormány kivándorlási törvényt készít, terjeszsen elő törvényjavaslatot a bevándorlás szabályozásáról is. A másik javaslaton az, hogy kéressék meg a kormányt, hogy mindkét javaslatot megvitatás végett az egyesülethez küldje meg. Kiegészítené tehát az előadói javaslatot azzal a pótlással, hogy felkéri a kormányt, miszerint a kivándorlási törvényjavaslat — ha elkészül — véleményadás végett az OMGE.-nek küldje meg.

Gróf Dessewffy Aurél elnök ezután kimondja határozatként, hogy a nagygyűlés a kivándorlási bizottság javaslatát *Bujanovics*

Sándor és Mérey Lajos javaslatával kibővítve elfogadják.

A német vámtarifa.

Rubinek Gyula: Az Egyesült-Államokból kiindulva egy új irányváltozás érvényesült az európai államok vámpolitikájában az eddigi vámpolitikai irány helyett, amely a kereskedelmi szerződéses alapon — és mondjuk inkább helyesebben — szabad kereskedelem alapján állott és céljait tüzte ki azt, hogy az áruk minél nagyobb tömege, minél nagyobb távolságra szállíttassék, tehát a közvetítő haszonra alapította az ország boldogulását. Ezzel szemben az új vámpolitikai irányzat a nemzeti munka és termelés védelmét hangoztatja, mert nemzeti alaplól indulván ki, első szükségnek tartotta, hogy az ország termelő osztályai védessenek meg, mert különben a belföldi termelés megy tönkre. Ennek sajnos következeit nagyon tapasztalhattuk annak a ferde közgazdasági politikának a következményeképp, amely az előző vita folyamán sokszor hangsúlyozódott s amely azt a végzetes tévedést követte el, hogy míg az osztrák-magyar monarchia egyik termelési ágát teljesen megvédte, addig a másikat teljesen kiszolgáltatta az idegen versenynek.

Ezen a magyar gazdák által is örömmel üdvözölt vámpolitikai irányváltoztatás Németországban tényre vált s oly vámtarifában nyert kifejezést, melyet a magyar gazdák is kívánnak maguknak.

Mikor a német tarifa közzététetett, az osztrák napisajtóban kiadott a jelszó, hogy a németekkel kereskedelmi szerződést kötni nem lehet, retorzióval kell tehát élni s vámháboruba keveredni.

Ez a hang ismét azon tanácsadó hangja, ki nekünk évtizedeken át azt a helytelen gazdasági politikát sugalta, amely gazdasági érdekeinket Ausztriának kiszolgáltatta.

A vámháboru okvetlen vagy veszteség lesz Magyarországra, s így az OMGE. közgazdasági szakosztálya idejében tiltakozik az ellen az osztrák törekvés ellen, mely ferde közvélemény teremtésével Magyarországgal akarja megfizettetni a német vámháboru költségeit.

Hogy mennyire fontos érdekünk, hogy a magas védvámok mellett is Németországgal kereskedelmi szerződést kössünk, igazolja a forgalom alakulása, mert oda irányuló forgalmunk 2/3-adrésze mezőgazdasági termény, melyet magas védvámok mellett is ki tudunk vinni, míg Ausztria nem lesz képes kivinni ipari terményeit a fokozottabb vámemelés folytán. Erre nézve szóló néhány adatot idéz.

A VI. főcsoportban a gabona, hüvelyesek stb.-ben kivitelünk az utolsó három év forgalmi átlagában 100 millió kor. érték volt s ennek legnagyobb része árpa, maláta, csekély buza és liszt volt, melyet inkább csak a minőségért fizetnek meg.

A vámemelés dacára a német sörgyárak vásárolni fogják árpánkat s a német sörfogyasztásnak fokozódása folytán utalva lesznek annak vásárlására s e nemü kivitelünk emelkedni fog. A malátánál visszaesés fog mutatkozni kivitelünkben, de ezt pótolni fogja az árpakivitel emelkedése.

Másik fontosabb kiviteli cikkünk a vágó-és igásmarha, mely 50—70 millió kor. értéket képvisel, jelentékenyen csökkenni fog. Ökörkivitelünk jó formán lehetetlenné válik, mert 96 korona vám esik egy 8 mmázsás ökörre.

A tehén, juh és fiatal marha vámját inkább megbirja kivitelünk, de ezekből nem is volna kívánatos, hogy sokat kivigyünk, mert ez az állatállomány esökkenését fogja maga után vonni. A baromfira csekély vám vétetett ki, ez inkább pénzügyi vám jellegével bír, valamint a tojás 6 márkás vámja sem fogja megakasztani Németországba irányuló fokozódó kivitelünket. Az italok vámja alig szembeszökő, míg az ásványvizet a német tarifa szerint vámentesen fogjuk ezentul is kivihetni.

Legnagyobb tétel azonban a fa, melyből

az utóbbi évben mintegy 225 millió korona értéket vittünk ki. Mikor első ízben életbe léptek Bismark alatt a favámok, akkor 200 ezer vagon fakivitelünk volt s ma 724.000 vagonra emelkedett, jelöl annak, hogy a vám nem befolyásolta a fakivitel. A fakereskedők véleménye szerint a jelen vámemelés sem fogja csökkenteni fakivitelünket, mert a vámemelés nem nagy s a fakivitelre nem a vám magasága irányadó, hanem az építkezés fellendülése, mert Németország erdőszegény s a faanyagra feltétlenül reá van utalva.

Nyilvánvaló ezekből, hogy németországi kivitelünk 2/3-adrésze oly mezőgazdasági termény, melyet kereskedelmi szerződés kötése mellett a vámemelés dacára is ki tudunk vinni, mert Németország azok bevitelére utalva van. Azért javasolja, hogy nem a legtöbb kedvezmény, hanem a reciprocitás elve alapján kössünk szerződést s ne menjünk bele minden áron a vámháboruba.

Előadó ezután szám adatokkal világítja meg azt a versenyt, amely az európai államok mezőgazdaságát s most már iparát is az Egyesült-Államok részéről fokozatos mérvben fenyegeti. Az Egyesült-Államok óriási fejlődése arra inti az európai államokat, hogy igenis szükségük van arra, hogy e veszedelemmel számoljanak és védekezzenek. Ez int bennünket arra, hogy a kormányt figyelmeztessük, hogy az osztrák kormányval egyetértőleg hasson oda az összes európai államok kormányainál, hogy az Egyesült-Államokkal szemben a különböző elvámolás elvét léptessék életbe.

Még azt indokolja meg, hogy miért követeli azt, hogy Németország gabonavámjánál a mi vámnunk 1 koronával magasabb legyen. Németországban az örlési forgalomnak bizonyos formája divik, mely szerint a határon kivitt buza vagy rozsról az exportőr vámbárczát kap, mely feljogosítja ugyanily mennyiségű gabona behozatalára. Már most a cseh határon bejön a német buza, a vámbárczát pedig értékesítik Hamburgban vagy másutt a tengerparti malmoknál s azok vámentesen hozhatnak be idegen terményt. Ilykép kettős a nyereség, hogy a buza 25%-a mint malomhulladék vámentesen marad s megtakarul a szállítási költség is a tengertől a cseh határig. Ezek azon szempontok, melyeket a nagygyűlés figyelmébe ajánl s kéri azok alapján a szakosztály javaslatának elfogadását.

Emödy József: Sajnálja, hogy a nagyfontosságú kérdés ma a Nagygyűlés határozata folytán ily késő időre maradt, mikor már a Nagygyűlés ki van merülve. Sajnálja pedig azért, mert e kérdést a legaktuálisabbnak tartja. A német birodalmi gyűlésen tárgyalják ezen javaslatot s rövid idő múlva törvényerőre emelkedik. Sajnálja, hogy előadó érvelését, amely a Nagygyűlés előtt levő javaslatot megvédelmezni akarja, szóló magáéva nem teszi. E kérdésben már az első lépés, a kiindulási pont is helytelen volt és ennélfogva tarthatlan álláspontot teremt. A Somogy megyei gazdasági egyesület állásfoglalását és ennélfogva az OMGE. közgazdasági szakosztályának állásfoglalását is helytelennek és tarthatatlannak tartja szóló és bátor lesz indokolni is. A Somogy megyei gazdasági egyesület javaslata, de a szakosztály és előadó is abból indultak ki, hogy a német vámtarifa jó s hogy ez a német agráriusok győzelmét jelenti, s hogy ez azért igen örvendetes, mert ez nemcsak ellenünk irányul, hanem az egész világ ellen, első sorban Amerika és Oroszország ellen. Szóló titkos irigységgel nézi a német gazdák azon rendkívüli tömörülését és szervezkedését, melyet éppen ezen vámtarifával kivívtak. De szóó felfogása szerint ezek csak általános teoretikus értékű érzelmek, amelyek nem számolnak a mi gyakorlati szükségleteinkkel. Előadó a szakosztályban az árpára vonatkozólag a következőket mondta:

„A vámemelés a forgalmat nem fogja csökkenteni s egyáltalán nem prohibítív vám, s ez árpakivitelünkre nem fog befolyást gyako-

rolni.“ Előadó ezt azért kicsinyli, mert a mi kivitelünk kitesz Németországba 3 milliót. Ebből folyólag vám címén Magyarországra vesztesége 1 millió 800.000 frt.

Gróf Zselénski Róbert: Ezt nem a magyar fogja megfizetni!

Emödy József: De ha nem is mi fizetnénk meg, mégis ezen károsodás fennállhat s nélkülözi előadó indokolásában annak vizsgálatát vajjon, ezen elvámolás mily befolyást fog gyakorolni a belföldön az árpa árára, mert mi nemcsak Németországba küldünk, Ausztriába is. Szóló meggyőződése szerint az emelés hatása az lesz, hogy az árpa 1 frt 50 krral le fog esni.

Előadó az állatforgalmunkra nézve azon nézeten van, hogy a jövőben ezzel azon mérvben nem vehetünk részt, mind eddig. Előadó 80 frtba számítja az ökörvámot, én 58 frtba, kinyilatkoztathatom, hogy ha ezen kisebb vámtarifa is keresztülmegy, Németországban sem leszünk képesek ökröt kivinni, — mert meg lesz nehezítve, amire rekompenciációképpen kapjuk előadó szerint a szerb marhabehozatal megszüntetését. Előadó azonban azt nem vizsgálja, hogy mily befolyással fog ez lenni állatáraink alakulására. Ha tekintetbe vesszük, hogy állatkivitelünk elő Ausztriában is folyton nehézségeket gördítenek, s ha még most a kivitei Németország felé szintén meg lesz nehezítve, biztosítja előadót arról, hogy ennek a következtetés az lesz, hogy Magyarországon az ökör ára 5 frtra leszál és azt a 35 millió frt értékű ökröt, amelyet a bécsi mészárosoknak számítottunk, 5 millió frttal fogjuk olcsóbban adni. Nem elég vigasz az, hogy kitiltjuk a szerb marhabehozatalt, de ha ez megvalósul is, de nem ugy amint az Pajzs délelőtt előadta, ez semmiképpen sem fogja rekompenzálni Magyarországot.

Rubinek Gyula előadó: Azt nem állítottam, hogy rekompenzálni fogják, de előnyösebb lesz a helyzet, ha kitiltjuk a szerb marhát!

Emödy József: Akkor ugy fogunk jární, mint a vajjal, mint az árpával, ennek egy nagy árdevalváció lesz a következtetés.

A sertésekben, mielőtt a sertésvész az országba bejött, 70 millió frtot vettünk be; ez a sertésvész folytán megszűnt s ezt azért hozom fel, hogy egy másik veszedelemre hívjam fel a Nagygyűlés figyelmét. Meltóztatnak emlékezni, midőn behoztuk az aranyvaluta kérdését s midőn az aranynak, mint fizető eszköznek álláspontjára helyezkedtünk. Ez akkor történt, mikor még a sertésvész pusztítólag nem lépett fel ezen országban s midőn sertésekből 70 milliót vettünk be s amidőn marhakivitelünk is jelentékenyebb volt s más cikkekben is oly nagy kivitelünk volt, hogy kereskedelmi mérlegünk nagy mértékben aktív volt. Ezen szemképrázató időben jött Wekerle arra a gondolatra, hogy itt az idő az aranyvaluta behozatalára. Azóta fellépett a sertésvész, azóta megszületett a német vámtarifa-javaslat s már most kérdézem, mikor a második főfaktor is, amely eddig kereskedelmi mérlegünket aktívra tette: marhakivitelünk és a többi cikkek kivitele is hanyatlásra jut, nem-e nézünk annak a veszélynek elébe, mi is, amelyen keresztül ment Olaszország, midőn az aranyfizetésre tért át, s midőn kereskedelmi mérlege folytonos hanyatlóban levő rövid idő alatt annak a veszélynek tették ki magukat, hogy az arany fizetést ki kellett zárni. Nem nézünk mi ennek a veszélynek eléje? Hisz már az Osztrák-Magyar Bank megpróbálta az arany kibocsátását, hát nem félhetünk-e attól, hogy ha ezen aranyforgalom egyszerre be lesz hozva s ha a német vámtarifa életbelép: bedugulnak ösforrásaink, amelyek eddig külföldről aranyat hoztak az országba?

Ez az egyik álláspont, amely azt igényli, hogy a magyar gazdákknak a német vámtarifa ellen állást kell foglalni s szóló nem helyesli azoknak a nézetét, akik érvel használgják fel azt, hogy nem tehetünk a tarifa ellen semmit. Nézete szerint nekünk minden erőnkkel küzdeni kell és felvenni a harcot a német vámtarifa

ellen és nincs abban a nézetben, amely itt felhozott, hogy nekünk vannak oly megtorló intézkedéseink, amelyek elől a nagy hatalmas Németország meghátrálni volna kénytelen. Az igaz, hogy ha Németország árpánkat és állatkivitelünket és egyéb fontos kiviteli cikkeinket magas védővámokkal terheli, akkor mi is megterhelhetjük az ő kiviteli cikkeit s első sorban a köszenet. Ez azonban még nem nyújt elég anyagot a megtorlásra.

Szólok a német vámtarifával Bismark szellemének újra feléledését látja s kéri a nagygyűlést, vajjon milyen hasznunk lesz vagy volt abból az agyondicsért hármass szövetségből, vagy a némettel való szövetségünkből, mikor azok bennünket koldusbotra juttatnak, de mi csoda haszna lesz Németországnak egy oly szövetséges társtól, amelyet ő jobb ügyhöz méltó kitartással elszegényít, koldusbotra juttat. Szólok meg van győződve, hogy ha a német vámtarifa életbelép, még sokkal nagyobb lesz az elszegényedés Magyarországnak is, s midőn hangsúlyozzuk, hogy a német vámtarifa agrárius vivmány, ne feledkezzünk meg arról, hogy ez a mi bőrünkre megy.

Nem fogadja el előadó és a közgazdasági szakosztály által előterjesztett határozati javaslatot, hanem ahelyett az alábbi határozati javaslatot terjeszti a Nagygyűlés elé:

Határozati javaslat.

1. A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége tiltakozik a német vámtarifa azon tételei ellen, melyek árpa-, maláta-, állat-, tojás-, vaj-, friss és feldolgozott hus-, és fakivitelünket részben megnehezítik, részben teljesen lehetetlenné teszik.

2. A Szövetség fölkéri a kormányt, hogy tekintettel a magyar mezőgazdaság válságos helyzetére; tekintettel továbbá azon politikai szövetségre, mely bennünket a német birodalomhoz fűz; sürgősen s egész befolyásának latbabevetésével, a német birodalmi kormánytól oda hatni méltóztatassék: miszerint az 1903-ik évben lejáró kereskedelmi szerződésünk a politikai szövetségnek megfelelő s a vámszövetség alapjára helyezkedő új szerződéssel pótolassék.

3. Ha a politikai szövetséget kiegészítő ezen gazdasági szövetség megvalósítható nem volna s a német vámtarifa kifogásolt tételei érvényben maradnak, a magyar kormányának kötelessége a megfelelő megtorló rendszabályokról idejekorán gondoskodni.

Rubinek Gyula előadó: Tisztelt Szövetségi Nagygyűlés! Elöttem szólok sok oly dolgot imputált a közgazdasági szakosztálynak és nekem, amelyek elmondhatók olyanokról, akik a vámpolitikai kérdésekben most kezdik első tipegésüket, de aki némi sikerrel dicsekedhetik már e téren, arról csak erőltetéssel lehet így szólani. Nem tartozom azon következtetések közé, akik csak idehaza agráriusok s nem szolgáltatatom ki önmagamot azoknak, akik az agrárius törekvéseknek halálos ellenségei azáltal, hogy mikor más országban agrárius irányzat érvényesült, akkor azok ellen állást foglalnak. Akkor joggal elővehetnének, hogy miért követelék idehaza védvámokat, ha magammal szemben alkalmazva rosszalom a védvámos politikát. Ily állásfoglalással magam alatt vágom a fát. És így az egész gazdasági multja tisztelt barátomnak is homokra van építve, mikor ő agrárvámokat követel idehaza, de ugyanezt rossz néven veszi a német gazdánál. Egy vámpolitikai irányzat csak nemzetközileg érvényesülhet s ha én védvámos álláspontot fogllok el, mert a nemzetközi irányzat olyan, akkor nem követelhetem, hogy míg magamat megvédem, a másik ország védtelenül szolgáltatassa ki a a termelését az én versenyemnek. Miután világszerte a nemzeti munka és termelés védelme érvényesül, akkor nem lehet Németországtól követelni azt, hogy mezőgazdaságát ne védje ellenük, pláne a politikai szövetségre való hivatkozással.

Azt méltóztatott hangoztatni, hogy mi azt nagyon örvendetes dolognak tartjuk, hogy Német-

ország elzárkózott; ezt én nem állítottam. Továbbá azt is méltóztatott említeni, hogy nekünk semmi hátrányunk nem lehet a vámháboruból. Ha a vámháborúval vagy az adandó rossz helyzettel kell számolni, már én inkább a kisebb rosszat akarom választani s nem akarok felülni az osztrákoknak, akik a fülünkbe trombitálják a vámháborút.

Hogyha vámháború segíthetne s megnyitná a német piacot, akkor menjünk bele a harcba, de sokkal parányibb nemzet vagyunk, semhogy Németországgal felvehessük a vámháborút, aki ezt véli, az csakugyan az ábrándok világában él, hisz az Egyesült-Államok sem mernek vámháborút kezdeni s az oroszok sem s ezekhez képest mi igen kis nemzet vagyunk s minket csak a végső szükség kényszeríthet a vámháborúba. Annak jövődőlésébe menni, hogy miként fog a helyzet alakulni, nagyon bajos s itt nem győzhetjük meg egymást, Emödy szerint tönkre fogunk menni, az én nézetem szerint nem megyünk tönkre és ki fogjuk heverni azon intézkedések kapcsán, hogy kitiltjuk a szerb állatokat s megfelelő védvámokat alkalmazunk egész Kelet nyeresztermelésével szemben. Meg fogunk állani a német védvámok mellett is, melyek ugyan igen hátrányosan fogják sújtani mezőgazdaságunkat, de e bajt sokkal könnyebben kiheverhetjük, mint hogyha vámháborúba fogunk belemenni. Ennyit mondtam és sohasem többet és sohasem mondtam valami örvendetes dolognak a német vámtarifát forgalmunk szempontjából.

Emödy foglalkozik az árpavámokkal is s azt állítja, hogy felületesen jártam el, mikor az árpavámok káros hatására sulyt nem helyeztem s én csak azt vettem kombinációba, hogy mennyi lesz Magyarországnak egész vámvesztése. Ezt megint tévesen imputálja Emödy, mert én nem a vámdifferenciát kombináltam, hanem a vám hatását árpaáraink alakulására s azt mondtam, hogy a magyar árpa 3 márkás vám mellett is utat fog találni a német piacra, mert az 1 márká vámemelés nem tesz tönkre s áthárul a német fogyasztóra. Ha egyenlő feltételek mellett versenyezzünk a többi államokkal is a jövőben, nem tudom belátni, miért szorulnánk le a jövőben a német piacról, ha eddig uraltuk azt. Szomorú dolog volna, hogyha a jövőben nem tudnánk a versenyt felvenni, mikor az esélyek nem változnak hátrányunkra.

Egész más volna a helyzet, hogyha attól kellene tartani, hogy a német mezőgazdaság annyira fog fejlődni, hogy tökreterezsi termelésével kivitelünket. Ez azonban nem fog bekövetkezni, hisz látjuk, hogy árpakivitelünk megmarad máig a régi állapotban s a német árpatermesztés nem fejlődött. A vámháború azonban azt eredményezné, hogy a német piacot elhódítaná az orosz és amerikai árpa s ha egyszer a fogyasztás ahhoz hozzászokott, akkor hiába szállítanak le a vámot.

A malátára nézve Emödy azt mondja, hogy nem látom be, hogy a malátavám devalváló hatással lenne. Nagyon is árdevalváló hatással lesz, sőt az a veszteség is elő fog állani, hogy nem fog itt maradni a hulladék, hanem a németek fogják felhasználni. De ez ellen nem védekezhetünk, hisz mi is azt akarjuk, hogy a félégyártmányokra nagyobb vám vessék.

Itt csak az a kérdés, hogy mi az előnyösebb: a vámháború-e, vagy a kereskedelmi szerződés, az előbbivel semmit sem viszünk ki s teljesen elvesztjük a német piacot, míg ha nem lesz vámháború, mégis ki fogunk valamit vinni s ez mindenesetre előnyösebb.

En az előterjesztett határozati javaslatához nem járulhatok hozzá azért, mert azon álláspontra helyezkedik, a mit nekünk a „Neue Freue Presse“ akar sugálni, amelyet Oroszországban s az Egyesült-Államokban is megfújtak, de mikor látták, hogy Németország komolyan akarja a váموkat, akkor visszafújták. Ha mi belemegyünk egy vámháborúba, Oroszország és az Egyesült-Államok el fogják tőlünk hódítani a piacot és úgy járunk, mint az osz-

trák ipar Romániában. Mi is így járunk, hogy ha Németországból sörárpánk kiszorul, bemegy az Egyesült-Államok árpája. Mert hisz csak Emödy nem álmódhatik arról, hogy ha vámháború lesz, akkor kisebb lesz a vám? De nem járulhatok azért sem a javaslatához, mert nem tartom helyesnek politikai vonatkozást is belevinni a tárgyalásba, mert elegendő, hogy e kérdést gazdasági szempontból mérlegeljünk s mivel gazdasági szempontból a vámháborút kerülendőnek, szükségtelennek és veszedelemnek tartom, a magam részéről tisztelettel ajánlom a szövetségi Nagygyűlésnek, a közgazdasági szakosztály javaslatát elfogadásra. (Felkiáltások: Szavazzunk!)

Emödy József tiltakozik az ellen, mintha a határozati javaslatában a vámháborút célozná. Sokkal helyesebbnek tartja a saját álláspontját, midőn azt mondja, hogy a dolgok mai stádiumában, midőn még ez a kérdés csak fejlődőben van, védekezzünk s ne hátráljunk meg, hanem igenis mutassunk rá, hogy védekezni tudunk, és ezzel a magyar mezőgazdaságnak sokkal nagyobb hasznot hozunk a közvélemény kialakulására vonatkozólag, mint hogyha a visszavonulás riadóját fújuk. A mi a szavazást illeti, szólok azt hiszi, hogy ily nagyfontosságú kérdésben, most, mikor a kiküldöttek jórésze már eltávozott, nem volna helyénvaló dönteni.

Előadó megjegyzi, hogy Emödy határozati javaslata alig különbözik a közgazdasági szakosztály javaslatától, kivéve a politikai vonatkozásokat, melyek nem tartoznak a javaslatba s ahhoz ezen vonatkozások kihagyásával hozzájárul.

Mérey Lajos: előadó hozzájárult Emödy József javaslatához, ha abból a politikai vonatkozás kihagyatik. Ajánlja szólok, hogy hozasék kapcsolatba Emödy javaslata a közgazdasági szakosztály javaslatával. Végül kihagyni kéri a javaslatból azt a kitélt: „osztrák kormánygyal egyetértőleg“.

Bujanovics Sándor: Emödy határozati javaslata ha elfogadtatnék, oly dolgot fogadnánk el, a mi egy nagy szomszédos birodalom ellen sértő kitételeket tartalmaz. A javaslatban mindjárt az elején „tiltakozik“ kitélt foglaltatik s ezt szólok helytelenül alkalmazottnak látja, mert mi ellene védekezhetünk, de nem tiltakozhatunk, miután az ő autonóm jogai szerint tehet, a mit akar. E kifejezést kihagyni kéri a javaslatból, illetve helyette azt lehetne tenni, hogy érdekeinkre sérelmesek a német vámtarifa felsorolt vámjai.

Emödy József hozzájárul javaslata módosításához.

Gróf Desseffy Aurél elnök a vitát bezárja s kimondja a nagygyűlés határozataként, hogy a közgazdasági szakosztály javaslata Emödy József által benyújtott javaslattal módosítva elfogadtatik, kivéve annak politikai vonatkozását. Ugyancsak elfogadta a nagygyűlés Mérey Lajosnak azt az indítványát is, hogy a a szakosztályi javaslat 2. pontjából a kitélt: „az osztrák kormánygyal egyetértőleg“ kihagyassék.

Ezzel a Nagygyűlés véget ért.

Szólészeti és borászati bizottság ülése.

(1901. december hó 27.)

Jelen voltak **Bernáth Béla** a bizottság elnökének elnöklété alatt: **Dobokay Lajos**, **Hammersberg Jenő**, **dr. Lónyay Ferencz**, **Baross Károly**, **Forster Géza**, **Hertelendy Ferencz**, **Vastagh János**, **Herczegh Ferencz**, **Engelbrecht Károly**, **dr. Drucker Jenő**, **Vásárhelyi Dezső**, **Viezián Károly**, **Rubinek Gyula**, **Kovácsy Ferencz**, **Horváth Jenő**, **Jakabfalvy Kornél** és **de Pottere Brunó**, mint előadó.

Bernáth Béla elnök az ülést megnyitván, üdvözli a megjelent tagokat.

De Pottere Brunó előadó jelentést tesz a bizottságnak a földmívelési és növényter-

mesztési szakosztály legutóbbi ülésén történt új megalakulásáról, melynek tudomásulvétele után *Baross Károly* a

„Pester Lloyd“ és az olasz árkedvezményről

a következő előadást tartotta:

Tisztelt Bizottság!

Az OMGE. évek óta foglalkozik annak a tanulmányozásával, hogy az új autonóm vámtarifa létrehozásánál és az 1903-ban lejáró szerződések megkötésénél minő igényeket támaszszon. minő követelésekkel lépjen fel a válságban levő magyar mezőgazdaság érdekében.

A megindított országos mozgalom, mindig és minden részletében a nyilvánosság előtt folyt le, becsületes őszinteséggel közölve minden óhajunkat, minden munkálatunkat, nemcsak a kormánynyal, hanem az országgal is.

Velünk szemben kereskedelmi testületeink egy része másként járt el.

Igy a „Budapesti Kereskedelmi Kamara“, a legnagyobb kamara, megtagadta kiadását annak a memorandumnak, amelyet az autonóm vámtarifa ügyében felterjesztett.

Hogy a titokban tartott felterjesztésben mi minden lehet benne, ami a magyar termeszési érdekek ellen van irányítva, az kikapart a „Pester Lloyd“ egy akciója alkalmával, amit az olasz boroknak a jövőbeni is kedvezményes behozatala érdekében Luzzatti olasz képviselővel egyetemben megindított.

Az olaszok érzik és tudják, hogy a magyar gazdaközönség erősen lép sorompóba ama alacsony olasz borvám olyanmértvű felemelése érdekében, amely az olasz és más idegen borok behozatalát egyáltalán lehetlenné teszi.

Már két éve mozgalom indult meg Olaszországban a borkivitel megmentése érdekében.

Az első lépést az udinei kereskedelmi kamara tette meg, egy memorandumot terjesztve az olasz vámtügyi bizottság elé. Ennek a memorandumnak a lényege a következő:

„Az osztrák és magyar bortermelők a borvámzáradék megújítása ellen agítálnak. Ez ellen Olaszország ugy védekezhetik, hogy a maga részéről mindazon osztrák-magyar termékeket fenyegeti, amelyekből legtöbbet importál a királyság. Így a sörré, szeszre, gyapjúárukra, csomagoló-papírra, üveg és kristályárukra, szövött és fonott árukra utalunk.“

A kamara további tanácsa a következő: „A fenyegetők közt mielőbb antagonizmust kellene támasztani, hogy az egyik csoport túlzott követelését, a másiknak ellentétes érdekeltségével és e célból az olasz termelőknek nem kellene egyebet tenni, mint utánozni Németországnak a kereskedelmi szerződések körül folyó agitációját.“

Ezt a kívánságot csak az nem érti, aki nem akarja.

Az olasz kamara egész nyíltan kimondja, hogy össze kell vesztetni Ausztria-Magyarországon az agráriusokat a merkantilistákkal, a két veszekedő között majd megmentik a kedvező borvámjaikat.

Legelőször is megszerezték tervük keresztülvitelére a Triesztben megjelenő Piccolo című olasz lapot.

Ez tavaly meginterwiolt Fiumében egy magyar képviselőt, aki legalább is nem eléggé óvatosan nyilatkozott az olasz újságíró előtt.

Elismerte a borvámzáradék elleni magyar küzdelmet; de hozzátette:

„Ezzel nincsen mondvá azonban az, hogy a kedvezményes záradék elvégre is nem fog megújítani. Magasrangu politikai tekintetek és a bécsi presszió, ahol ugy látszik félnek az olasz sörvám felemelésétől, azt fogják eredményezni, hogy a magyar parlament opozíciója hatástalan marad vagy legfeljebb a kedvezményes vám részleges emelésére lesz csak befolyással.“

Ez a magyar képviselőtől származó nyilatkozat olaj volt a tűzre, közölték az összes

olaszországi lapok és az agitáció tizszeres erővel tört előre.

Ennek az agitációnak olasz részről a vezetője Luzzatti, volt olasz miniszter és képviselő, aki nemcsak az olasz lapokban ír, de szállását Triesztbe tette át és az olasz borok érdekében a „Piccolo“-nak lett a vezércikk írója.

Magyarországba nem kellett jönni Luzzattinak, itt önkénytel szolgálatába állott a „Pester Lloyd“. Luzzatti ezikkeit a „Piccolo“-ban a „Pester Lloyd“-ra cizmezte. A „Pester Lloyd“ felkapta a dolgot és október 26-iki számában politikai vezércikkében foglalkozik Luzzattival. Egész nyíltan alkut ajánlva fel az olasz borvámokra. Büszke reá, hogy Luzzattival, ezzel a kiváló olasz államférfiival kaczerkodik. Így ír:

„Hozzánk fordul, mert tudja, hogy mi minden időkben a liberalizmusért harcoltunk a gazdasági politikában. Felesleges ötet biztosítanunk, hogy ma is ugyanazt az álláspontot foglaljuk el.“

Luzzattiból ciztál, hogy bemutassa mi a Lloydnak „ma is ugyanaz az álláspontja“.

A szabad kereskedelmet dicsőíti, és szidja a mérhetetlen nagyságot öltött protekciós agitációkat, amelyek az előkészítés alatt álló vámtarifákban nemcsak gazdasági, hanem politikai szempontból is tönkre fogják tenni az egyes államok összekötését. Az az érzés támad, hogy az egyes osztályok legborzasztóbb önzése kerül uralomra az egyes államok vitális érdekei felett. A világ politikája az agrártermékek védelmére irányult. A német kormány és német agráriusok „senkitől sem félnek, csak az Istentől“. A német kettős agrártarifák sötét jövőt jósolnak Európára.

Ez hát a „Pester Lloyd“ liberális gazdasági politikája. A liberalizmusért harcol a gazdasági politikában, vagyis védi a szabad kereskedelmi irányt, az agráriusok pedig protekciós agieziót folytatnak, osztályok legborzasztóbb önzését akarják uralomra hozni az államokkal szemben.

Ezután az őszinte vallomás után a Lloyd gyertyát gyújt az ördögnek és elismeri az agrárpolitika növekvő súlyát. De azután sanda szemekkel ismét Luzzattihoz fordul. Így ír:

„Luzzatti ebben a cikkben azt a javaslatot teszi, hogy az osztrák monarchiával kötött szerződésbe kettős vámtételt vegyünk fel az olasz borra: külön magasabb vámtarifa legyen a közvetlen fogyasztás tárgyát képező borokra és külön vámtarifa a házasítás céljaira behozott borokra.“

A „Pester Lloyd“ ezt Luzzatti tervének mondja. Később azonban maga süti ki, hogy tulajdonkép ez a terv honnét származott. Röviden kijelenti, hogy ezt a tervet nem óhajtja teljesen visszautasítani. Miért?

„A magyar termelők ezen vámtarifába vagy épen nem, vagy nehezen fognak bele-menni; de azért lehetne egy módot találni, a melylyel az olaszok kívánságait részben kielégíthetnénk. Igazolására a Lloyd idéz abból a memorandumból, melyet a „Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara“ és a „Pesti Lloyd társaság“ a létesítendő általános vámtarifára vonatkozólag a kormányhoz intézett. Mindkét memorandumban az olasz borokra vonatkozólag a következő kívánságokat fejezik ki:

„Nyujtassék mód a borkereskedelemnek olasz borok behozatalára 6 $\frac{1}{2}$ aranyforint mérsékelt vám mellett, mert ezt a borok házasítása céljából igénylik.“

Ez tehát az OMGE. előtt eltitkolt, de Luzzatti előtt ugylátszik megnyílt titkos memorandum.

A kereskedőknek ezt a kívánságát így szépíti a Lloyd:

„A magyar kereskedők nem kívánják tehát a borvámzáradék teljes fentartását, de hajlandók volnának a fenti kedvezményt megadni az olasz boroknak a többi államokkal szemben, természetesen akkor, hogyha más mezőgazda-

sági terményeknek Olaszország is koncessziókat tenne.“

A „Pester Lloyd“-nak ez a cikke Luzzattinak volt írva. Egy kis agrár mézesfonál is van benne, „más mezőgazdasági terményeknek adott“ olasz kedvezményekről, hogy mik lennének azok, arról nem beszél. Luzzatti megértette a felhívást. Rögtön felelt a Lloydnak, már nem is a trieszti „Piccolo“-ban, hanem a Nápolyban megjelenő „Sole“-ben a következő cizimel:

„Üdvözlét a „Pester Lloyd“-nak és a nagy magyar liberális pártnak, amelyet ő képvisel.“

A Lloyd ujjong a válasz felett, elfogadja a cizimzést és ciztál Luzzatti ezikkéből, amely az újságíróknak szól, hogy harcoljanak az agráriusok ellen. Az idézés így folyik:

„A „Pester Lloyd“-nak igaza van. Nem lehet az ember rabszolgája a gazdasági elveknek. Miért nem törekednek liberális újságok írói Magyarországon és Itáliában megakadályozni, hogy Európa gazdasági politikája a középkorba essék vissza. Így lehetne a világ tudtára hozni, hogy ezek az államok nem akarnak hátrálni, hanem a liberális kereskedelmi szerződések irányát követik.“

„Mivel mi most a „Pester Lloyd“ liberális és genialis felfogását értjük, igérjük neki és az ő nagy pártjának, hogy törekedni fogunk az ő nagy gondolatait a cselekvés terén is együtt érvényesíteni és törekszünk mi is arra, hogy ez a retrográd lépés Európa gazdaságában megakadályoztassék.“ Érdekes az a rész, ahol Luzzatti az újságírókat hívja fel, hogy meggyőzzék a politikusokat és öntsenek bátorságot a kormányba.

„Szükséges, hogy az újságírók meggyőzzék a politikusokat és a kormányokat, amelyek az elvek felett haboznak és a kikbe nekünk bátorságot kell öntenünk. Különösen köszönjük a „Pester Lloyd“-nak, hogy ő nem mond határozott vétőt Olaszországnak borai kivitelére kifejtett kívánságaira nézve.“

Végül Luzzatti üdvözlí a „Pester Lloyd“-ot és örömet fejezi ki, hogy Magyarország legelőkelőbb lapjával összekötésbe léphetett. A „Pester Lloyd“ leköszölve Luzzatti fent kivonatolt ezikkét, végszavában, mely még mindig Luzzattinak szól, ismét hangsulyozza, hogy:

„mi egy előnyös 6 frt 50 kros borvámot helyeztünk kilátásba más származásu borokra 20 frttal tervezett vámcokkal szemben, tehát egy óriási előnyt a keverésre használt olasz boroknak.“

Tehát beszél tovább, hogy „mi“ és a „Budapesti Kereskedelmi Kamara“ titkos terveit mint kész magyar javaslatot ajánlja az olaszoknak.

Tekintetes Bizottság! Én a fent előadottakban veszedelmes és vakmerő visszaélés példáját látom a magyar agrárérdekek kárára. És elkerülhetetlennek tartom, hogy ezen eljárás ellen az OMGE. óvó szavát emelje fel és tegyen lépéseket, hogy azok jövőre megakadályoztassanak.

Végül előadó több határozati javaslatot nyujtott be e kérdésben.

Előadó után

Dobokay Lajos földmivelésügyi miniszteri tanácsos szölt először, és a következő nyilatkozatot tette:

Fel vagyok hatalmazva annak a kijelentésére, hogy a „Pester Lloyd“ kérdéses közleményére a kormánynak legkisebb befolyása nem volt és annak tartalmával a kormány egyáltalán nem azonosítja magát. Különben is a tárgyalások Magyarország és Ausztria közt még csak az autonóm vámtarifa körül folynak és így eddig a szerződéses vámtételek tárgyalhatók sem voltak.“

Elnök meleg köszönetet mond a földmivelésügyi miniszter megbizottjának ezen megnyugtató nyilatkozatáért.

Hammersberg Jenő megbotránkozásának adott kifejezést a sajtó egyik organumának ily eljárása felett. Tiltakozott az ellen, hogy a liberalizmusra hivatkozva iniciáljanak

olyan gazdasági politikát, amely a termelőket tönkre teszi. Köszönet Baross előadónak, hogy ezt a kérdést megbolygatta, aminek ez a megnyugtató kormánynyilatkozat lett az eredménye. Javasolja, hogy e kérdésben az OMGE. írjon az összes gazdasági egyesületeknek és a törvényhatóságoknak, hogy azok is kérvényezzenek olyan vámoikat, amelyek az idegen borok beözönlését meggátolják.

Rubinek Gyula helyteleníti, hogy a liberális névben támadják meg az agrárpolitikát. Kifogásolja az előadó által betervezett határozati javaslat terjedelmességét és röviden összefoglalja azon határozatokat, melyeket a bizottságnak e kérdésben hoznia kell.

Hertelendy Ferencz is annak a nézetnek adott kifejezést, hogy a magyar szabadelvű pártnak a „Pester Lloyd“-nak Luzzattival folytatott üzérkedésével semmiképp nem azonosíthatja magát és kijelenti, hogy a határozati javaslatot a Rubinek által jelzett irányban magáévá teszi.

Az **elnök** ezután a bizottság nevében kimondta a következő határozati javaslatot, melyet a bizottság egyhangulag elfogadott:

1. A magyar kormány nyilatkozatát, hogy a kormányának a „Pester Lloyd“ kérdéses közleményére a legkisebb befolyása sem volt és annak tartalmával magát egyáltalán nem azonosítja, örömmel és köszönettel veszi tudomásul.

2. Helytelennek s az ország gazdasági érdekeire nézve veszélyesnek tartja, ha a magyar sajtó bármely organuma a közlegő kereskedelmi szerződésekkel úgy foglalkozik, hogy a közlemények a szerződéses tárgyalásoknál ellenük lesznek felhasználhatók.

3. Ebből folyólag ugyancsak helyteleníti a „Pester Lloyd“-nak Luzzatti volt olasz miniszterrel és jelenlegi képviselővel folytatott és az olasz borvám-záradékra vonatkozó alkudozásait s tiltakozik az ellen, hogy a liberálisra való hivatkozással indokolja a magyar szőlősgazdák követelte borvám leszállítását.

4. A „Pester Lloyd“ és Luzzatti között folyó tárgyalásokból nyilvánossá lett, hogy a budapesti kereskedelmi és iparkamara és a Pester Lloyd társaság a kereskedelmi miniszterhez felterjesztett vámpolitikai munkálataiban Olaszországgal szemben 13 koronás borvám alkalmazását hozták javaslatba.

5. Tekintettel pedig arra, hogy a nevezett kereskedelmi szaktestületek memoranduma a magyar nyilvánosság előtt elvonatik, holott idegen érdekek szolgálatában állóknak a magyar gazdasági érdekek ellen annak egyes adatai fegyverül kiszolgáltatóknak s így nincs módunkban a memorandumnak elöttünk ismeretlen s valószínűleg a magyar mezőgazdasági érdekekre nézve egyéb részleteiben is sérelmes indokolása és állásfoglalása ellen védekezni és ellenérveinket felhozni.

Felkérni javasolja a kereskedelmi minisztert, hogy a budapesti kereskedelmi és iparkamara és a Pester Lloyd társaság vámpolitikai memorandumai a nyilvánosságra hozassanak, illetve az OMGE.-vel közöltesse.

6. Szükségesnek tartja, hogy a bizottság állásfoglalása s illetve a kormány nyilatkozata alkalmas külföldi lapokban közzététessék.

7. Felkérni javasolja az összes gazdasági egyesületeket s a borvidékkel bíró törvényhatóságokat, hogy a kormánytól a magas borvámoknak minden állammal szemben való alkalmazását kérjék, mely az idegen borok beözönlését lehetetlenné teszi.

8. Kérje fel a bizottság az OMGE. igazgatóválasztmányát, hogy tekintettel arra, hogy a Magyarországon megjelenő német nyelvű napilapok és könyvművek a magyar agrárius érdekeknek a külfölddel szemben éppen nem szószólói, keressen eszközöket, hogy a magyar nyelven megjelenő és már nagy szolgálatokat tett „Budapesti Levelező“ című magyar nyelvű könyvművet német nyelven is megjelenjék.

De Pottere Brunó előadó előterjeszté-

hogy a bizottság 1900. évi december 15-én tartott ülésén hozott határozata értelmében az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgatóválasztmányára felterjesztést intézett a pénzügyi és földmívelésügyi miniszterekhez, melyeklen felhívtuk a miniszterek figyelmét a román borszőlő behozatala körül rendszeresen elkövetett visszaélésekre. Ez alkalommal kértük a monarchia összes vámhivatalai ezirányu vizsgálatát az esetleg felfedezett visszaélések szigorú megtorlását; továbbá egy olyan utasítás kiadását, mely szerint az 5 kgr-os csomagok csak akkor részesüljenek a vámkedvezményben, ha azok postán szállíthatók; végül arra kértük a pénzügyminisztert, utasítsa a vámhivatalokat, hogy színhelyen ellenőrizzék azt, vajjon az étkezési célokra behozott és vámkedvezményben részesült szőlőt nem-e borkészítésre hanálják fel.

A pénzügyminiszterhez intézett felterjesztésünkre a fővámgazgatótól kaptunk választ, mely első két kérelmünk teljesítését lehetetlennek, illetve ami az 5 kgr-os csomagok csak postán való szállítását illeti, a német egyezményvel össze nem egyeztethetőnek tartja. A szigorú ellenőrzés érdekében azonban a fővámgazgató közzétette az összes vámhivatalokhoz, melyben utasítja azokat, hogy elsősorban szigorú felügyeletet gyakoroljanak oly irányban, vajjon a nagyobb mennyiségben behozott és csemege-szőlő címén vámkedvezményben részesült szőlő nem-e borra dolgoztatik fel, mely esetben az illető vámhivatal rögtön jelentést tegyen az elsőfoku közigazgatási hatóságnak; továbbá a pénzügyi közegnél annak ellenőrzése céljából, vajjon a boritaladó aló való jelentés elmulasztásával nem követett-e el jövedéki kihágás.

A földmívelésügyi miniszter válaszában arról értesíti egyesületünket, hogy kérelmünk teljesítése érdekében a pénzügyminiszternél eredményesen közbenjárt és megküldte az összes törvényhatóságokhoz intézett azon közzététel másolatát, melyben a hasonló szigorú ellenőrzés gyakorlására a törvényhatóságokat is felhívja.

Előadó ezen előterjesztésének tudomásulvétele után az ülés véget ért.

Irodalmi és tanügyi szakosztály ülése.

(1901. december 13.)

Jelen voltak **Kodolányi Antal** elnöke alatt **Balás Arpád**, **Bernát István**, **Böckh János**, **Dorner Béla**, dr. **Ernst Kálmán**, **Ernyői József**, **Güll Vilmos**, **Károly Rezső**, dr. **Kadie Ottokár**, **Lipthay Aurél**, **Pettenkoffer Sándor**, **Sierbán János**, dr. **Szontagh Tamás**, **Treitz Péter** szakosztályi tagok. A tiszviselőkar részéről: **Forster Géza** igazgató, **Buday Barna** titkár, **Jeszenszky Pál** titkár, de **Pottere Brunó** segédtitkár és **Szilassy Zoltán** szerk. titkár, mint előadó.

Szakosztály elnöksége.

Forster Géza igazgató előterjeszté, hogy az alapszabályok értelmében a szakosztályok évenként újra alakulnak s választják meg elnökeiket. Kéri a szakosztályt, hogy a választást megejtjen szíveskedjék.

Ajánlatára a szakosztály elnökül újból egyhangulag **Máday Izidort**, alelnökkül pedig **Kodolányi Antalt** és **Bernát Istvánt** választja meg.

Vidéki gazd. előadások.

Szilassy Zoltán előadó: A földmívelésügyi miniszter ur segélyével a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége már évek óta a vidék különböző pontjain az illető gazdasági egyesületek közreműködésével intelligens gazdák részére gazdasági előadásokat szokott tartani. Javasolja a szakosztálynak, hogy a választmány útján intézzen az egyesület felterjesztést a földmívelésügyi miniszterhez, hogy a jövő évre is 4000 koronát bocsásson gazdasági előadások megtartására a Szövetség rendelkezésére. Az

idén 4—6 helyen lehetne az összeg felhasználásával előadásokat tartani.

A szakosztály előadó javaslatát elfogadja a felterjesztés intézését az igazgatóválasztmányának javaslatba hozza és megbizsa előadót, hogy a gazdasági egyesületekkel az előadások tartására nézve tárgyalásokat folytasson.

Gazdaságtörténelmi Szemle.

Szilassy Zoltán előterjeszté tesz ezután az egyesület kiadásában megjelenő „Magyar Gazdaságtörténelmi Szemle“ ügyében. A Szemle kiadása évről-évre defecitál jár az egyesületre s több ízben felmerült a kérdés, vajjon nem-e volna célszerű a Szemle további kiadását beszüntetni? Erre nézve az egyesületi tanács véleményadásra szólítja fel a szakosztályt. Szóló véleménye szerint az ügyre, melyet a folyóirat szolgál, nagy veszteség volna annak beszüntetése. Ép azért inkább a Szemle terjedelme volna bizonyos fokig redukálendő, hogy az mégis megjelenhessék és teljesíthesse a gazdaságtörténelmi kutatásoknak azon szolgálatokat, melyeket 6 éven keresztül tett.

Balás Arpád szintén veszteségnek tartaná a folyóirat beszüntetését. Kivánná azonban, hogy több oly cikk jelenne meg a Szemleben, amelyek több vonatkozásban vannak a mezőgazdasággal.

Szilassy Zoltán előadó elismeri, hogy többször oly dolgok jelennek meg a Szemleben, melyek a mezőgazdasággal közeli vonatkozásban nincsenek, de igen becses közgazdasági érdekű anyagot képeznek. A folyóiratnak egyébként feladata az is, hogy a történelmi tudományokkal foglalkozók figyelmét a gazdaságtörténelmi kutatásokra is ráirányítsa. Egyébként előtte szóló felszólalását a jövőben figyelembe fogják venni.

Többek hozzászólása után a szakosztály elhatározza, hogy a tanácsnak javaslatba hozza a folyóirat további fentartását, de felkérődnök tartja a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumot, hogy utasítsa a középiskolákat, hogy könyvtáraik részére a folyóiratra előfizessenek. Felhívást intézni határoz a szakosztály egyes nagybirtokosokhoz is, hogy levéltáraik gazdaságtörténelmi anyagát feldolgoztatni szíveskedjenek s becsássák azokat a folyóirat rendelkezésére.

Könyvtár berendezése.

Forster Géza igazgató előterjeszté a szakosztálynak az új egyesületi székházban berendezendő könyvtár-berendezés tervezetét, mely a kereskedelmi kamara könyvtárának berendezési mintájára készült.

Az igazgató által előterjesztett tervezetet a könyvtár berendezésére nézve a szakosztály elfogadja.

Vadontermő gyógyszertári növények ismeretetésének pályázata.

Szilassy Zoltán előterjeszté, hogy az egyesület 1900. évben pályázatot irt ki a vadontermő és gyógyszertári használatra alkalmas növények ismertetésére, azok gyűjtése, forgalombahozatal és értékesítésének leírására. A beérkezett 11 tervezetet a kiküldött bíráló-bizottság elbírálta s közülök a bíráló-bizottság **Páter Béla** gazdasági tanintézet tanár tervezetét ajánlja elfogadásra s illetve őt kéri megbízni a munka megírásával, azzal a figyelmeztetéssel, hogy a megírandó munkában a csomagolásra és értékesítésre külön fejezetet vegyen fel, de szükséges egy általános rész felvétele is, amelyben a csomagolási módszerek, anyagok, eszközök külön összefoglalva ismertetve legyenek, valamint fejtegye a szövetkezeti értékesítés módzatait is.

A szakosztály a mű megírásával a bíráló-bizottság által ajánlott **Páter Bétát** bizza meg, azzal a kiegészítéssel, mit előadó előterjesztett.

Irodalmi pályázatok.

A szakosztály az irodalmi czélokot szolgáló alapítványok kamatainak felhasználására

nézve javaslatba hozza a választmányának, hogy a gazdaköri alapítvány 536 korona kamatait a buzatermesztés hiányainak tanulmányozására, a Simunyak-féle alapítvány 2087 korona kamatai a gyógnövények ismertetését tárgyaló munka tiszteletdíjára és a mezőgazdasági cukorgyárak tanulmányozására fordíttassék, a Kodolányi Antal-féle 280 kor. alapítványi kamat a f. évben ne használtassék fel s a Szemere-féle 454 koronás pályadíjra nézve javasolja a szakosztály, hogy alapítványtevő felkérésék, miszerint beleegyezését adja arra nézve, hogy más irodalmi célokra fordíttassék az összeg.

Az első hazai Agronom geológiai térkép ismertetése.

Végül *Horusitzky* Henrik m. kir. geologus tartott érdekes felolvasást az első magyarországi agronom-geológiai térképről, mely Magyar-Szölygén és Párkány-Nána vidékéről vettetett fel. Felolvasónak szép és érdekes előterjesztéseért a szakosztály köszönetet szavazott.

Közgazdasági szakosztály ülése.

(1901. december 18.)

Jelen voltak gróf *Zselénski* Róbert elnöke alatt: gróf *Desseffy* Aurél, az OMGE. elnöke, *Bujanovics* Sándor, az OMGE. alelnöke, *Boross* Károly, *Bernát* István, *Bolla* Mihály, dr. *Csillag* Gyula, gróf *Desseffy* Emil, id. *Egán* Lajos, *Forster* Kálmán, *Gulácsy* Béla, *Gulácsy* Kálmán, *Hieronymi* Károly, *Hospotzky* Alajos, *Józsa* László, *Kenessey* Kálmán, *Koltor* László, *Kovács* S. Aladár, *Kovács* S. Endre, *Krisztinkovich* Ede, *Kvassay* Jenő, dr. *Körfer* István, *Lázár* Pál, *Löwy* Mór, *Macher* Ernő, *Pirkner* János, *Rácskay* Gyula, *Sándor* Lajos, *Sigray* Pál, *Sierbán* János, *Szily* Tamás, dr. *Szomjas* Lajos, dr. ifj. *Unger* Lajos, *Wiener* Moskó szakosztályi tagok, a tisztviselő kar részéről *Forster* Géza igazgató, *Zórád* István az ipari szakosztály előadója, de *Pottere* Brunó s.-titkár és *Jeszenszky* Pál titkár, mint előadó.

Gróf *Zselénski* Róbert elnök az ülést megnyitja s bejelenti, hogy a szakosztály folytatni fogja a csatornakerdés tárgyalását. Előadó kívánja a vitát bevezetni.

Jeszenszky Pál előadó: Röviden bevezetni kívánja a szönyegen forgó tárgyat s a meginduló vitát. Mielőtt a tárgyra áttérne, felhossa, hogy *Lázár* Pál tanár a mult ülésen egy határozati javaslatot nyújtott be, melyben magáévá tette ugyan teljes egészében szólónak határozatát, de azt kibővíteni javasolta azzal, hogy vétessék be a javaslatba a baja—báttaszéki vasúti hid és egyéb vasúti hidak és vasúti vonalak kiépítése. Szólok kéri a szakosztályt, hogy miután vasúti hidak és vasúti vonalak építése a vízi utakról szóló javaslatba fel nem vehető, a szakosztály ejtse el *Lázár* javaslatát.

Előadó összegezi ezután a mult ülés tárgyalásának anyagát s reflektál részletesen *Hieronymi*nek a gabonaár emelkedésre vonatkozó s a mult ülésen kifejtett nézeteire, oda konkludálva, hogy a szállítási költségeken való megtakarításból csak igen kevés fog a gazdára esni, s az nagyobb részt a közvetítő kereskedelemnek fog jutni.

Áttérve ezután a vasutak és a hajózási vállalatok díjtételei közti különbségre, kifejti, hogy a mult ülésen azt állította, hogy a belforgalomban vasutaink képesek felvenni a versenyt a hajózással, s hogy sokkal előnyösebb volna az állam pénzügyi szempontjából, de a mezőgazdaság szempontjából is, hogy ha az állam az önköltségre szállítaná le a díjtételeket mindazon vasúti vonalakon, amelyek mentén csatornákat akar építeni, mint ha százakramenő milliókkal csatorna hálózatokat létesítené. Ez állításával szemben *Hieronymi* felhossa, hogy ez kivihetetlen, és hogy a legképtelenebb tőkeparálás volna, ha az állam leszállítaná a díjtételeket s illetve oly

díjtétel mellett akarná a tömegárut szállítani, mint ahogy azt a hajó szállítani képes. Hogy ezt a tételt plauzibilissé tegye *Hieronymi*, felhossa, hogy a vasutak önköltsége nem 1'6 fillér, hanem 2'5 fillér, a hajók egyfilléres tonnakilométerenkénti díjtételeivel szemben. Szólok emlékezteti a szakosztályt *Lázár* tanárnak a mult ülésen tett azon kijelentésére, hogy sajnálni való állapot volna, hogyha a magyar államvasutak és vasutaink egyáltalában ily magas díjtételek mellett teljesítenék közgazdasági hivatásukat és *Lázár* számadatokat sorolt fel arra nézve, hogy mennyivel olcsóbbak a díjtételek a német és amerikai vasutakon és hangsúlyozta, hogy vasutaink önköltsége sokkal csekélyebb, mint *Hieronymi* állította, de kifejtette azt is, hogy ezen díjtételek megfelelő műszaki berendezésekkel még jelentékenyen csökkenthetők is volnának.

A dolog lényege azon fordul meg, hogy megvan-e az a nagy különbség a vasúti és hajózási díjtételek közt, mert ha nincs meg, akkor nincs nagy szükség hajózó-csatornákra sem. Szólok köteletségének tartotta utánajárni és beszerezni az adatokat, amelyekkel igazolni fogja, hogy a vasúti díjtételek önköltsége nem 2'5 fillér, hanem 1'6 fillér tonna-kilométerenként. A Magyar Államvasutak üzleti és forgalmi eredményeiről szólok kimutatás 99-ik lapján a következő adatok foglaltatnak: (olvassa) 100 kocsitengelykilométer szállítása került 265 krba, 1 kocsitengelykilométer került tehát 2'65 kr., eszerint tehát egy kocsikilométer ennek duplájába 5'30 krba.

Ha most már számításba vesszük, hogy a kocsi teljes 10 tonna rakományt szállít, akkor egy tonna-kilométer díjtétele 0'53 kr., azaz 1'06 fillér. De méltóztassék ugy felfogni a dolgot, hogy ezen díjtétel csupán a kiinduló állomástól a rendeltetési állomásig számítható és számításba kell azt is venni, hogy az államvasutaknak az üres kocsikat vissza is kell szállítaniok, amely esetben a díjtétel $1'06 \times 2 = 2'12$ fillér volna. — Tudjuk azonban hogy a vasut visszafelé is szokott a kocsikban terhet szállítani. Ha tehát felvesszük, hogy az üres kocsik visszazállításánál a kocsik fele szállít terhet, akkor az önköltség 1'4 fillér, ha pedig azt számítjuk, hogy a visszazállandó kocsik csak $\frac{1}{4}$ része visz árut, $\frac{3}{4}$ ellenben üresen szállítatik vissza, még akkor is a vasut önköltsége csak 1'7 fillér, tehát sokalta kevesebb, mint a *Hieronymi* által mondott 2'5 fillér.

De itt vannak hivatalos adataim, melyekből kitűnik, hogy a cukorrépa, répaszelet, stb. szállítása mibe kerül az államvasutakon és a vicinális vasutakon is, pl. a pécs—báresi vasuton. Ezen termékek szállítása kerül 200 kilométer távolságra 32 fillérbe métermázsánként, tehát tonna kilométerenként 1'6 fillérbe.

Szólok még egyéb bizonyítékokkal is szolgál s bemutat egy szerződést, amely az államvasutak és egy magánvasut között kötött s a melyben szerződésileg kötelezi magát az államvasutak, hogy teljes kocsirakományban homok, kavics, stb. árut 1'6 fillérért szállít a magánvasutaknak.

Az 1'6 fillér és 2'5 fillér közt tehát óriási különbség van és szólok igazat ad *Lázár*nak, ki a mult ülésen azt mondta, hogy az államvasutak önköltsége megfelelő berendezésekkel, még jelentékenyebben lejjebb is volna szállítható, amidőn tehát a vasut és hajó díjtételei között már nem volna oly nagyon nagy eltérés. Szólok szerint tehát nem is állhat meg *Hieronymi* azon állítása, hogy óriási tőkeparálással jarna, hogyha az állam a csatornák építése helyett leszállítaná a vasúti szállítás önköltségét bizonyos mértékben.

Hieronymi ő exczellenciája szives volt megemlíteni a mult ülésen, hogy meg fog győzni a saját magam érveivel arról, hogy ha a Duna-Tisza közti csatorna kiépítésére szükség van, akkor ugyanezen okok alapján az általa javasolt alföldi csatornahálózat kiépítése is szükséges, mert ezekből a tiszántuli nép ugyanoly előnyöket fog élvezni, mint a Duna-

Tisza közti csatorna kiépítéséből élvez az ott lakó nép.

Ezt a következtetést helyesnek vallom, de szembeállítom vele azt a tényt, hogy a tiszántuli nép jobb talajon gazdálkodik mint a sivar, száraz, homokot mivelő duna-tisza közti nép, s e mellett a Tisza vidékének lesznek maholnap hajózható folyói, amelyeken kiszállíthatja terményeit vízi uton is a fogyasztó piacokra. S e mellett a duna-tisza közti csatorna kiépítése a hivatalos számítások szerint 45 millió kor-ba kerül, míg az alföldi csatornahálózat, beleértve a Duna-Tisza közötti csatornát is, legalább 170—200 millióba kerülne, vagyis éppen négyszeresébe a duna-tisza közti csatornának.

De szabadjon per analogiam felvetnem azon kérdést, hogy miért ne részesítsük ugyanazon jótéteményben a Dunán túl lakó népet s miért ne kössük össze a Balaton egy csatorna útján a Dunával s miért ne rekesztsük ki a mezőgazdaságilag sokkal szegényebb felvidéket azon jótéteményből, hogy erdőgazdasági terményeik és bányatermékeik olcsó vízi uton szállíthassa s miért maradjon ki Erdély ezen jótéteményből. Hát azért, mert ily hálózat létesítése óriási költségbe kerül s az államnak erre pénze nincs, de a várható haszon sem áll arányban a befektetett tőkével.

Bizonyára feltűnt a t. Szakosztálynak az, hogy a hajózó csatornák létesítését mindenki és mindenütt csak a mezőgazdaság érdekeivel okoltatja kizárólag s mindenki azt hangoztatja, hogy micsoda nagy előnye lesz a csatornákhoz a mezőgazdaságnak. De arról nem beszél senki sem, hogy az iparnak és kereskedelemnek nem-e lesz ép oly nagy haszna, holott rámutattam, hogy a szállítási költségeken való megtakarítás első sorban a közvetítő kereskedelemnek fog javára válni. Mindenki azt mondja, hogy a mezőgazdaság mily olcsón fogja a szemet, az építő anyagokat stb. beszerezni, de arról senki sem beszél, hogy egy uradalomnak egész évi szénszükségelete sem akkora, mint egy valamirevaló gyár egy heti szénszükségelete. Az építő anyagok szállítása is főleg az ipar javára fog válni, miért beszél tehát mindenki kizárólag a mezőgazdaság nagy érdekeiről? Mindenütt azt hangoztatják, hogy micsoda belterjes mezőgazdasági üzem fogja felváltani a jelenlegi exenzív viszonyokat, holott intenzív mezőgazdaság üzemvitelére pénz kell s uszora kamatos pénzzel erre berendezkedni nem lehet, más pénzt pedig a gazda nem kap.

En nagyon óvom attól a gazdaközvéleményt, hogy bele ne menjen a mezőgazdaság érdekeinek hangoztatása címén oly követelésekbe, amelyek egyéb igazán mélyreható kívánalmainknak jövőbeni teljesítését fogják kizárni. Ha mi most az államtól azt kívánjuk, hogy 200, avagy több millió koronányi befektetéssel, mezőgazdasági érdekeink előmozdítása címén hajózó csatornákat létesítsen, akkor nagyon valószínű, hogy majd be fog következni az, hogy ha azon kívánságaink teljesítését fogjuk kérni, amelyeket már rég óta sürgetünk, s amelyek sokalta fontosabbak a hajózó csatornánál, mint pl. az olcsó hitel kérdésének megoldása és közraktári hálózat létesítése stb., akkor majd azt fogja nekünk az állam válaszolni, hogy, ti gazdák, ne legyetek szerénytelenek, hiszen csak most hoztam értetek milliókra menő áldozatot, most csináltattam a mezőgazdaság érdekeinek fejlesztése és előmozdítása érdekében hajózó csatornákat s nektek mindez nem elég s megint újabb és újabb követelésekkel léptek elő? Nekünk igen tisztelt Uram nagyon meg kell ezt a kérdést gondolni, és nem szabad szem elől téveszteni, hogy valószínűleg a Béga-, a Ferencz-csatorna is ugyanilyen tulzott reményeknek köszönhetik létüket, aminőket most fűzünk az alföldi csatorna hálózatához, amelyek sajnós, abszolute be nem vártak és tudjuk, hogy a Vaskapu szabályozásához fűzött reményeink is esdődt mondtak. Éppen ezért tehát minékünk csak a legmérsékeltebb kívánalmakkal szabad fellépni, s mert a Duna-Tisza közötti csatorna

nézetem szerint teljesen kielégíti azon kívánalmakat, amelyeket mezőgazdasági és közgazdasági, szociális és nemzetiségi szempontokból multkori előadásomban részletesen kifejtettem s mert alföldi csatornahálózatunk és a vukovár-samaczi csatorna kiépítése az állam pénzügyi erejét túlságosan igénybevenné, — ezért, a magam részéről csupán a budapest—csongrádi csatorna kiépítését tartom olyannak, amelynek létesítése mellett a gazdaközvélemény állást foglalhat s éppen ezért bátor vagyok a mult ülésen benyújtott határozati javaslatomat változatlan szövegében újból is elfogadásra ajánlani.

Sierbán János gyakorlati mezőgazdasági szempontból szól a javaslathoz, melyet ily alakban nem fogad el. Lázár javaslatát szintén mellőzni kéri s azt mondaná ki a javaslatban, hogy a folyamok hajózhatóvá tétele és a csatorna kiépítése hozassék szerves kapcsolatba a vasuti hálózattal. Egyetért előadóval abban, hogy a vízi utak és csatornák kiépítését a mezőgazdasági érdekek hangsúlyozásával akarják előtérbe tolni s nagyon is kidomborítják a mezőgazdasági érdekeket. Senki sem beszél arról, hogy más egyéb közgazdasági tényezők is hasznot fognak a csatornákból huzni, holott, ha közvéleményt akarunk teremteni, akkor minden oldalról meg kell világítani a kérdést. Ha arról volna szó, hogy létesítsünk öntöző csatornákat, akkor előtérbe volna tolni a mezőgazdaság. Szólok hibáztatja előadó felszólalását, melyben vérmes reményeket fűz a Duna-Tisza közötti csatorna kiépítéséhez, mert ha a vízi út oly csodákat volna képes véghez vinni ezen vidéken, akkor kérde szólna, hogy a folyammenti vidékek miért nem virágoztak fel, hisz ott van a vízi út s nem kellett mesterséges csatornákat létesíteni.

E kérdésnek a Magyar Mérnök-Egyletben való tárgyalásánál Kovács S. Aladár rámutatott arra, hogy ma sok nyereséget viszünk ki a külföldre és téves állításnak mondta azt, hogy mivel kivitelünk plusz-szal záródik le, nyereség lesz hazánkra nézve a vízi úton való szállítás. Kovács helyesen utalt arra, hogy a nyereségek kivitele nem kívánatos, mert mezőgazdaságunk csak akkor virul igazán, ha a nyereségek szurrogátumát viszi ki.

Czafolja ezután szólok, hogy a csatorna-építés az intenzív mezőgazdaság javára válik, mert az intenzív gazdálkodás fő igénye a gyors szállítás, ami a vízi utakkal el nem érhető. Fejlődő állattenyésztésünknek sincs szüksége a vízi utakra. De szólok, nehogy félreértessék, kijelenti, hogy a folyamok hajózhatóvá tételét nem ellenzi, ellenben a csatornák létesítését nem tartja a mai viszonyok közt szükségesnek. A német agráriusok is elleneztek a csatornákat s azért, hogy a csatornájavasl tokat megszavazták, kapták rekompenzáció gyanánt a magas védvámokat.

Azt tartja szólok, hogy előbb a víziutakhoz vezető közutakat kell kiépíteni, azután a csatornákat, mert a meglévő csatornáknak az a bajuk, hogy mikor viz van bennük, akkor a hozzájuk vezető közutakon nem lehet a terményt szállítani, mikor meg a közutak jók, akkor nincs a csatornáknak viz. E tekintetben például hozza fel a Béga-és Ferencz-csatornákat. Szólok nem helyesli a vukovár—samaczi csatorna kiépítését sem.

Az előadó határozati javaslatában azt kéri kifejezni, hogy mielőtt csatornákat építenénk előbb meglévő víziutainkat tegyük hajózhatóvá s továbbá, hogy az esetleg kiépítendő csatornák költségeit ne csak a mezőgazdaság, hanem más közgazdasági faktorok is viseljék, melyek víziúton szállítanak. Első sorban a csatornákhöz vezető közutak építésének ki s a vukovár-samaczi csatorna elejtésével majdan csupán a Duna és Tisza közti csatorna építtessék ki.

Gróf Zselénski Róbert elnök: Mielőtt a vita tovább folytatnánk szemben az előadói javaslattal az alábbi határozati javaslatot nyújtja be, mely körülbelül magában foglalja

Lázár Pál és Sierbán János határozati javaslatait:

„A hajózó-csatornák építését a gazdaközvélemény csak akkor tartja szükségesnek megkezdeni, ha:

1. az 1895. évi 48. t.-cz.-ben felsorolt természetes folyóvizeinknek a törvény által elrendelt szabályozási és hajózási munkálatai befejezést nyernek s a folyóvizeknek az állam kezelésében lévő szakaszai a hajózás céljaira tényleg alkalmassá lesznek téve;

2. ha a fontosabb öntöző-csatornák főerei elkészítettek;

3. ha vasúthálózatunk fővonalain a második vágány már le lett fektetve és már így sem képesek a forgalmat megfelelően lebonyolítani.“

Ha a fentebbi javaslatban felsorolt követelmények teljesítve lesznek, az esetben szólok elérkezettnek látja a hajózó-csatornák építésének idejét, amikor is nézete szerint elsősül a Duna-Tisza közötti csatorna lesz kiépítendő.

Baross Károly nem szeretné, ha a Duna-Tisza közti csatornát Budapesttől kiindulva építenék, mert jövő gazdasági életünk föllendítésének alapföltétele, hogy ne koncentráltassék minden a fővárosban, mert nekünk vidéki központokra van szükségünk. A Duna-Tisza közti csatornát is egyenesen kell áthuzni, hogy a baja-határszéli összeköttetésnek onnét adhassunk anyagot.

Krisztinkovich Ede kijelenti, hogy előadó javaslatát Forster Géza módosításával elfogadja és nem járulhat hozzá gróf Zselénski javaslatához. Az osztrák csatornák a Dunáról jövő szállítmányainkat magasabb illetékekkel fogják sújtani, ezt megelőzendő, ki kell mondani, hogy a víziuti forgalom bármely irányban egyenlően terheltecsék meg.

Szólok munkálataiban azon terveket sorolta, amelyek a magyar víziutahálózat kiépítése céljából felmerültek s azután csoportosítva a tervezett építkezéseket kifejtette, hogy első sorban a belforgalom fejlesztésére s egy bizonyos gazdasági fellendülés megteremtésére van szükség s ezért helyezte előtérbe azon csatornákat, melyekkel ma meglévő víziutahálózatunk nyomorúságos állapotán javíthatunk. Hieronymi is elsősorba helyezte a duna-tiszaközi csatorna kiépítését s csak ennek kiépítése után következne az alföldi csatornák kiépítése. A Karszt-csatorna terveivel a kormány is foglalkozik s helyszíni tanulmányokat folytat. Kérde ezután előadót, hogy utopisztikusnak tartja e még ezek után is a fumei víziutára vonatkozó terveket.

Jeszenszky Pál: Feltétlenül!

Krisztinkovich Ede: Ha igen, ugy előadónak figyelmebe ajánlja, hogy a fumei víziut tervét szólok az OMGE.-től vette, hol a 80-as években egy kiküldött bizottság javaslata ugy állította fel a kérdést, hogy akarjuk-e külkereskedelmünket függetleníteni, vagy pedig megmaradjunk az idők végtelenségéig jelenlegi függő helyzetünkben, szólok művében e javaslatot vette alapul.

Kifejté ezután, hogy a csatornák nem vonják el a vasutól a forgalmat s hogy a víziúton való szállítás olcsóbb a belforgalomban. Ki meri szólok mondani, hogy a vasutak nem jövedelmeznek, alkalmazottaikat rosszul fizetik, leltári értékesökkenést nem irnak le. Hosszasabban fejtegeti ezután a csatornákból a mezőgazdaságra háruló előnyöket s utal arra, hogy Németország is a víziutaknak köszönheti, hogy vasutai jövedelmeznek, mert tőlük a víziutak a tömegáruszállítást elvonták, amelynek szállítása a vasutakra káros volt s nem fizette ki magát. A tömegáru szállítása — a gabonát számításon kívül hagyva — csak víziúton történhetik olcsón; a szén, az épületanyagok, a trágya olcsón való szállítása által a gazda jelentékeny előnyökhöz jut. Még arra reflektál, ami állított, hogy nincs nálunk tömegáruszállítás; ez tévedésen alapszik.

Szólok hozzájárul előadó javaslatához, melyet kibővíteni kér Forster Géza indítványával.

Lázár Pál: Az OMGE. 20 év előtti állás-

pontját indokolták az akkori viszonyok s az akkori és mostani állapotot összehasonlítani nem lehet, amiből következik, hogy ha a viszonyok akkor szükségessé tették volna is a fumei víziutat, a mostani viszonyok ezt már feleslegessé teszik.

Szólok Zselénski gróf indítványát kiegészítené azzal, hogy ha a szükséges közutak, vasúthálózatunkban pedig a szükséges hidak elkészítettek és a fővonalakon a második vágány már le lett fektetve, akkor térjünk csak rá a hajózó csatornák építésére.

A negyedik pontban pedig azt mondaná ki, hogy az OMGE. nem tartja megengedhetőnek, hogy az előbb kifejtett igények kielégítése előtt akár a budapesti kikötő, akár a duna-tiszai vagy vukovár—samaczi csatornák építéséhez kezdjünk.

Id. Egan Lajos a határozati javaslatot megtoldani kívánja a következő ponttal:

„Tekintettel az ország határainak némely részén észlelhető felette megromlott közgazdasági viszonyokra, szükségesnek tartja, hogy oly helyeken, hol az állandó munkahiány miatt nagy a kivándorlás, hol a közlekedési eszközök megvannak, ezek közelében a vizek az állam által ugy szabályozandók, hogy a vizek ipari célra azonnal használhatók legyenek s ezek a vizek, mint állami szubvenczió oly iparvállalatoknak adassanak át, melyek főleg a gyár vidékén termelhető nyers anyag feldolgozását célozzák.“

Koltor László fejtegeti, hogy a víziúton való szállítás olcsóbb a vasuti szállításhoz s hogy kívánatos volna a hajózó csatornát egyúttal öntözésre is berendeztetnünk, mi által a befektetett tőke sokkal jobban jövedelmezne. Az alábbi határozati javaslatot terjeszti be:

1. A szakosztály szükségesnek tartja, hogy az állam a Budapest—Csongrád között tervezett hajózó-csatornát a magántőkék és az érdekeltség bevonásával és a közgazdaság alapos igényeinek figyelembe vételével, mielőbb a megvalósulás stádiumába juttassa, anélkül, hogy ezáltal ugy az állam, valamint a hajózásra nézve nagyobb megterhelhetés háramlana.

2. Szükségesnek tartja, hogy az 1895-ik évi 48-ik törvényzikkben felsorolt természetes folyóvizeinknek a törvény által elrendelt szabályozási munkálatai a megállapított határidőig befejeztessenek, s hogy a folyóvizeknek az állam kezelésében lévő szakaszai a hajózás céljaira a közel jövőben tényleg alkalmassá téssenek.

Kvassay Jenő: Az elhangzott felszólalásokra kifejti, hogy víziutaink hajózás tekintetében meglehetősen elhanyagoltak: — eddig a hajózási érdekekre nem lehetett gondot fordítani, mert a mezőgazdaság egyik érdekeit kellett figyelembe venni. Meglévő hajóutaink is kevés jövedelmet hajtának, mert legnagyobb részük, kivéve a négy főfolyót a tömegáru szállítása idején esekély vízzel bírnak. Azt koncedálja, hogy hajóutainkhoz nem vezetnek megfelelő közutak, azonban az 1890. évi első törvényzikk intézkedéseket tartalmaz a közutak kiépítésére nézve, de ennek rendelkezései nem hajtának végre. Az osztrák csatornák várható előnyeit illetőleg az a véleménye, hogy azok kapcsolatban a magyar csatornákkal, nekünk előnyöket biztosítanak, de azok nélkül alig. Kiváltképen az önálló vámterület megvalósulása esetén van szükségünk olcsó víziutakra.

A vukovár-samaczi csatorna kiépítésére azért van szükség, mert azon vidékek Olaszországból kapják a terményeket; hogy Magyarország az ő terményeivel elfoglalhassa Dalmáciának egy részét s az isztriai szigeteket, ez egy oly dolog, a melynek érdekében az államnak meg kell hozni azt a 20 milliónyi áldozatot.

Előadó határozati javaslatát kibővíteni kéri a következő indítvánnyal:

1. Szükségesnek tartja, hogy az 1895. évi 48. törvényzikkben felsorolt természetes folyóvizeinknek a törvény által elrendelt szabályozási és hajózási munkálatai legkésőbb 1920-ig

befejezetesnek s hogy a folyóvizeknek az állam kezelésében levő szakaszai a hajózás céljaira tényleg alkalmassá tétessenek.

2. Szükségesnek tartja, hogy a Száva és Kulpa folyónak egész Károlyvárosig való szabályozásával és hajózhatóvá tételével egyidejűleg a vukovár—samaczi csatorna is kiépítessék és tekintettel azon körülményre, hogy ezen utirány egyrészt hivatva van Bosznia és Fiume felé irányuló tömegárúknak olcsóbb szállítását biztosítani, másrészt Bosznia, Horvát- és Szlavónországok kereskedelmi forgalmát részben a magyar Dunára terelni, ugyanazon elbánás alá essék, mint a duna-tiszai csatorna.

3. Szükségesnek tartja, hogy a vasutak alkalmas pontokon a víziutakkal szerves kapcsolatba hozassanak, hogy ilymódon minden szállító saját igényeinek és minden áru a természetének megfelelő forgalmi eszközt választthassa.

A hajóállomásokhoz vezető utak ugyanazon elbánás alá essenek, mint amelyet az 1900. I. t.-cz. a vasuti állomásokhoz vezető utakra nézve megállapít.

4. Hogy a vasutaknak a hajózást károsító versenye megszüntetessék.

Gulácsy Béla: A Magyar Államvasutak ellen oly súlyos vádakot hallott elhangzani, melyeket mint a m. kir. államvasut itt egyedül jelenlevő főtisztviselője észrevétel nélkül nem hagyhat. — Krisztinkovich azt állította, hogy az Államvasutak semmit sem jövedelmeznek. Ezzel szemben szóló kijelenti, hogy az Államvasutak 200 millió budgetjükből évenként 40—60 millió korona tiszta hasznót adnak az államnak, a mi a befektetett tőke 4 és fél százalékát képezi. Ebből következik, hogy az Államvasutak oly faktora az állam bevételeinek, a melyre az állam mindenkor feltétlenül számíthat. Az Államvasutak nemcsak fináncziális szempontból, de közgazdasági szempontból is fontos funkciót teljesítenek s azért alkalmas oly olcsó tarifákat, a melyeket előadó is felsorolt.

Krisztinkovich Ede és Lázár Pál személyes kérdésben történt felszólalásaik után

Hieronimi Károly emel szót. Zselénski gróf javaslatát halasztó indítványnak tartja, mert ha csak akkor fognánk csatornákat építeni, ha az 1895. évi 48-ik t.-cz.-el elhatározott természetes folyók hajózhatóvá lesznek tőve, akkor évtizedek fognak elmúlni, míg a hajózó csatornákra fog sor kerülni.

A folyók hajózhatóvá tételénél mint Kvaszay előadta, még sok a teendő, ezeket a dolog természeténél fogva siettetni nem lehet. Az öntöző csatornák létesítése mélyreható dolog, nagy gazdasági kérdés s az egész magyar mezőgazdaságnak át kell alakulnia, hogy az öntöző csatornák a maguk hasznát meghozzák.

Szólo a sorrend tekintetében lát eltérést az előadó és gróf Zselénski javaslata közt, a melyek egy alapgondolatból indulnak ki, abból t. i., hogy a hajózó utakat fejleszteni kell; fejleszteni azért, hogy a szállítás olcsóbb legyen s ennél fogva szóló a két javaslat közt nem a végcélra nézve lát eltérést, hanem az eljárási módra nézve. Szólónak felfogása közelebb áll az előadó, mint az elnök javaslatához, akinek javaslatában bizonyos ellentmondás foglaltatik, melyet röviden kifejteni kíván. Az önköltség kérdése nem ide tartozik, ennek a mérnökegyletben kell tárgyalatnia. Itt szóló csak azon köztudomású tényre hivatkozik, hogy azok a vasuti állomások, a melyek vízi ut mentén fekszenek, nagy előnyben részesülnek és pedig abban, hogy ezen állomásokról sokkal olcsóbban lehet az árut szállítani, azért, mert a vasut, hogy a víziutal versenyezessen, tarifáit mindazon relációkban leszállítja, ahol hajón is lehet menni. Aki viz mellett gazdálkodik nagy előnyben van, mert 20—30 kr.-al kap a kereskedőtől többet a gabonáért, ha azt víziuton szállítja.

Ha tehát az elnök javaslata szerint is a

természetes hajóutak fejlesztendők, akkor fölmerül az a kérdés, hogy miként lehet ezt a célt könnyebben elérni, az elnök, vagy az előadó javaslatának elfogadásával-e? A hajóutak fejlesztésére már eddig is nagy költségeket fordítottunk; 1880 ban a felső Duna szabályozására 36 milliót szavazott meg a törvényhozás. Ez végre is hajtatott, s a felső Duna sokkal jobban hajózható most már, mint az előtt. Később az 1895-iki törvényezikk 52 millió forintot rezervált a természetes vízi utak fejlesztésére s ezek közt a Duna-Tisza és mellékfolyói hajózhatóvá tételére. Kvaszaytól hallottuk, aki erre nézve nyilatkozni kompetens, hogy még 100 millió korona befektetése szükséges, amelylyel azt a célt, amelyet az elnök javaslatának 1-ső pontjában és az előadó javaslatának 2-ik pontjában kitűzött, el fogjuk érni. Az elnök javaslata azt mondja, hogy míg a törvény által előírt munkák befejezve nincsenek, addig ne építsünk csatornát. Szóló szerint ez nem volna helyes politika, sem gazdasági, sem pénzügyi szempontból. Mert a Körös, Maros, Szamos és a többi folyók szabályozására még igen sok pénz fog kelleni és e pénz a Duna-Tisza csatorna kiépítése nélkül nem fog gyümölcsöző lenni, mert a hajóknak természetes vízi utakon igen nagy körutakat kell tenni, ellenben, ha a Duna a Tiszával egy hajózó csatornával összekötetik, akkor ezen folyók összeköttetésbe lesznek hozva egyszerűen s a tömegárú szállítására rövid víziuton fog lehetővé tétetni. Azon szerencsés helyzetben leszünk tehát, ha a Duna-Tisza közötti csatorna megépítetik, hogy a keletre fekvő folyók is közvetlen összeköttetést kapnak az ország szívéből az ország határáig. S azok a milliók, melyeket folyóvizeink hajózhatóvá tételére fordítunk, hasonlíthatatlanul nagyobb közgazdasági hasznót fognak hajtani, hogy ha meg lesz a Tisza-Duna közti csatorna.

Szólo tehát vagy az előadó javaslatát fogadná el, vagy pedig arra kéré a Szakosztály elnökét, hogy javaslatát olyképp módosítani sziveskedjék, miszerint az 1895. évi 48. t.-cz.-ben felállított program kiegészítésül s annak keretébe vétessék fel a duna-tiszaközi csatorna kiépítése.

A vukovár—samaczi csatorna kiépítéséről szól még s abban a vélekedésben van, hogy ez nem elsődrendű kérdés, mert e csatorna aligha fog másra szolgálni, minthogy azt a tört forgalmat bonyolítsa le, a mely Fiume felé irányul. Különbösen esodálja, hogy a samaczi csatornának egy roppant fontos szerepe itt szóba nem hozott. Nekünk ugyanis őszinte törekvésünk kell hogy legyen Boszniának gazdaságilag hazánkhoz való csatolása. Ez elérhető a Bosznia folyónak hajózhatóvá tételével, melynek forgalma ekként a samaczi csatornához jutna. Ez a kérdés azonban ma még nem égetően sürgős.

Kéri tehát, hogy vagy fogadja el a szakosztály előadó javaslatát, vagy pedig az elnök javaslata módosítottakként, hogy az 1895. évi 48. t.-ben felállított program keretébe foglaltassék be a duna-tiszaközi csatorna kiépítése is.

Gróf Zselénski Róbert elnök bezárja a vitát, s megköszöni a felszólalóknak, hogy a kérdéshez oly kimerítően hozzászóltak. A benyújtott határozati javaslatok át fognak tétetni döntés végett az igazgató-választmányhoz, mely ezekből oly javaslatot fog készíteni, a mely a gazdaközönségnek az igazgató-választmányban nyilvánuló nézetét fogja képezni.

Hieronimi Károly kéri a szakosztályt, hogy miután a vita befejeztetett, hozna konkrét határozatot a kérdésben annyival inkább, mert az igazgató-választmány nem bocsájtkozhatik a kérdés oly kimerítő megvitatásába, a mint ezt a szakosztály két hosszú ülésen át tette, de a szakosztály feladata is konkrét javaslatot tenni az igazgató-választmányának.

Löcherer Andor azt ajánlja, hogy még egy ülés tartassék, mely a beadott határozati

javaslatokat összegezné és egyöntetű megállapodásra jutna a kérdésben.

Sierbán János szerint az előadó és elnök javaslatai összeegyeztethetők akként, ha ez utóbbi úgy szövegeztetnék, hogy az 1895. évi 48. t.-cz.-ben megállapított program végrehajtásával egyidőben építtessék meg a Duna-Tisza közti csatorna is.

Végül **Jeszenszky Pál** előadó reflektál még Krisztinkovich Edének személyes kérdésben tett felszólalására, s bejelenti, hogy hozzájárul a gróf Zselénski által benyújtott határozati javaslathoz, ha az oly értelemben módosítottatik, mint azt Hieronimi és Sierbán ajánlta, mert ez esetben lényegileg az elnök és szóló javaslata között különbség nincs.

A szakosztály oly értelemben foglal állást, hogy az elnök által benyújtott határozati javaslatot elfogadja azzal a módosítással, hogy az 1895. évi 48. t.-cz.-ben körülírt program alapján a folyamszabályozási munkálatokkal egyidejűleg a tisza-dunaközi csatorna kiépítése is foganatba vétessék.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

OMGE. közleményei.	2003—2016
Vegyések.	2016
Kereskedelem, tőzsde.	2020

A „Köztelek“ mai számában a rendes szakszerű tartalom helyett a „Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége“ nagygyűlésének folytatólagos tárgyalásait, a szőlészeti és borászati bizottság, az irodalmi és közgazdasági szakosztály üléseinek jegyzőkönyveit közöljük.

Nemesi előnévadományozás. Ő felsége, **Nyíri János**, a Szabolcsvármegyei Gazdasági Egyesület tiszteletbeli elnökének és törvényes utódainak a *székelyi* előnevet díjmentesen adományozta.

Halálozások. **Rónay Lajos** mezőhegyesi méneparancsnok élete delén 44 éves korában elhunyt. Az életerős férfit, a kire szép feladat várt új munkakörében, amit ez év május hava óta töltött be, szívszélhűdés ölte meg. Halálát nejlén szül. Duka bárónőn kívül nagyszámu rokonság gyászolja. Temetése f. hó 18-án ment végbe Mezőhegyen. — **Székács Ferencz** kir. kuriai bíró életének 58-ik évében Budapesten f. hó 17-én jobblétre szenderült.

A tojáskereskedelelem szabályozása. A magyar tojáspiacznak Bécsből Budapestre helyezése, illetve visszahódítása érdekében a székesfőváros polgármesterének elnöklésével f. hó 16 és 17-én ankét tartatott, a melyre nagy számban jelentek meg a szakemberek. **Halmos János** polgármester nyitotta meg az értekezletet. Elmondta, hogy a főváros a magyarországi tojás piacát Bécsből vissza akarja hódítani. Azért hívták össze a szakértekezletet, hogy a módokat megállapítsák. A főváros minden tőle telhetőt hajlandó végrehajtani s meg van győződve, hogy a kormány is támogatni fogja a fővárost. A szakértekezlet előtt a következő hat kérdést vetették föl: 1. Minő szerepe van Budapestnek, mint tojáskereskedelmi piacnak ma. 2. Hogyan és milyen eszközökkel kellene szervezni Budapesten a tojás-nagyvásárt. 3. Hol és milyen berendezésekkel kellene Budapesten létesíteni a tojáskereskedelmi központot, kapcsolatosan a központi vásárcsarnokkal. 4. Minő kormányi vagy helyhatósági intézkedések szükségesek, hogy az országban ma elszórt tojáskereskedés Budapestre helyeztessék át. 5. Minő szállítási kedvezések szükségesek, hogy a tojás-kiviteli kereskedés Budapesten való összpontosítása és az innen való kivitel lehetővé tétessék. 5. A vásárcsarnok-igazgatóság által a tojáskereskedés rende-

zése tárgyában kidolgozott tervezetekre, melyek az észrevételek.

Az első főlshóaló *Eulenburg* Salamon dr. volt, a ki, mint a galicziai kereskedelmi társaság megbízottja, részletesen ismerteti, hogyan szállítja a társaság külön vonatokon külföldre a tojást s hogy a társaság most tárgyal az államvasutakkal, hogy Budapesten is szervez kiviteli központot. Megjegyzi, hogy Londonban ebben a hónapban a tojáskereskedőknek nemzetközi kongresszusuk lesz. A szabályzat megállapítása előtt meg kellene várni a kongresszus tárgyalásának az eredményét. *Méhely* Lajos államvasuti főfelügyelő részletesen ismerteti a mostani tarifákat. Meggyőződése szerint azt kellene megvitatni, hogy nem kellene-e a Bécsbe szállított tojás szállítási díját megdrágítani. *Celler* Nándor, az államvasutak főellenőre azt vitatja, hogy a tarifa megfelelő s az államvasutak legfőbb azt teheti még meg, hogy a központi vásárcsarnokba kocsin hozott árunak is külföldre való szállításakor megadják a kedvezést. *Havass* Ernő, hosszú értekezést olvasott föl a vasuti díjszabásokról.

Szilassy Zoltán konstatálja, hogy a budapesti piac ma a helyi fogyasztást sem tudja kielégíteni, a minek oka az, hogy a tojás nem jut kellő minőségben a fővárosba. A vidéki gyűjtők összeszedik a tojást és közvetlenül küldik külföldre. A kiskereskedő pedig Bécsbe viszi, a hol az áruból kiválasztják a javát s külföldre viszik, a selejtesét pedig Budapestre hozzák. A budapesti tojáskereskedők hiányzik a szükséges szaktudás. Ez volt az oka, hogy a tojáskereskedelem haszna a magyar kereskedők kezéből a bécsi kereskedők ölébe hullott. A budapesti tojás-kereskedelmet csak a központi vásárcsarnokkal kapcsolatban lehet megszínálni. Szükség van arra, hogy a vásárcsarnokban megfelelő raktárakat rendezzenek be. Ha a hatósági közvetítőket is bevonják, szükséges, hogy a hatóság a közvetítőket támogassa. A raktár béréket a minimálisban kell megállapítani, a közvetítőt el kell törölni. A központi vásárcsarnoknak s a többi állomásoknak a reexpedició feltételei nélkül adják meg a kedvezést. Szükséges, hogy az államvasutak a tojással telt ládákat kiméletesebben kezeljék. Kívánja, hogy a tojást vasárnap is föladhassák teherárunak. Kéri, hogy a személyvonatokhoz legalább egy tojást szállító teherkocsit kapcsoljanak, továbbá akadályozzák meg, hogy ugyanarra az állomásra egyszer hat, máskor tíz nap alatt vigyék az árut. A szabályrendelet föltétlenül szükséges, a nélkül a tojáskereskedelem fejlődni nem fog.

Lázár Pál szerint a főczél az, hogy a magyar tojástermeknek a megbízhatóságát emeljék s azért nem bizik abban, hogy a galicziai társaság a mindenünnen összehordott árut magyar zászló alatt vigye külföldre. Az államvasuti tarifának az a legnagyobb baja, hogy egyeseknek nagy monopóliumot ad, a kereskedőknek pedig apró alamizsnákat. Hozzájárul *Szilassy* indítványaihoz. *Stein* Jakab szövetkezeti alapon akarja megoldani a kérdést. *Vámos* Gusztáv is a szabályzat életbeléptetését tartja

a legfontosabbnak. Védi a tojáskereskedőket s azt vitatja, hogy csak a legritkább esetben küldenek Bécsből selejtes tojást Budapestre. Tojásraktárnak a közraktárakat kellene fölhasználni. Akadályozza meg az államvasutak, hogy a határállomásokon ne vesztegeljen napokig az áru. Ausztria czélzatosan tartja vissza a magyar árut, kiáltották közbe minden oldalról. *Kaul* Róbert német nyelven mondta el, hogy a Bécsből Angliába szállított tojásra rá van írva, hogy magyar áru. Szükségesnek tartja, hogy Magyarországból külföldre védőjeggyel küldjék a tojást, hogy ezzel a magyar áru meghamisítását megakadályozzák. Nagy baj, hogy Budapestre Hamburgba tizennégy nap alatt érkezik az áru, Oroszországban pedig csaknem még egyszer olyan hosszú utat nyolcz nap alatt tesz meg. Szükség van a budapesti tojástözsde megteremtésére s gondoskodni kell arról, hogy az áru ne a közvetítő kereskedőknek, hanem az exportörnek a kezébe jusson. Az áru összegyűjtésére legalkalmasabb a szövetkezetek szervezése.

A tojásankét második napján *Fischer* Miksa szolt a tárgyhöz először. Az a vélekedése, hogy ha kellőleg szervezik s fővárosi és állami pártfogásban részesítik a Budapestre koncentrált tojás-kereskedelmet, azonnal akad pénzintézet is, a mely a finansziális részt lebonnyolítja. Minden esetre segíteni kell azon a bajon, hogy a vidékről érkezett tojást nagyon hanyagul csomagolják s így a küldeményekből sok elromlik. Vissza kell tehát nyerni a magyarországi tojás jó hírnevét. *Parlagi* Ferencz a tojásvásár helyéül legalkalmasabbnak a központi vásárcsarnokot tartja, azért, hogy a küldeményeket ne kelljen a megérkezés után egy pár óra multán elszállítani. *Zeller* Nándor: A m. á. v. szándéka az, hogy a tojás-áruk ne terheltessenek meg nagyobb mértékben azért, mert itt külső elbánás alá kerülnek. A mód nem a reexpedició lesz, hanem más formát fognak alkalmazni, mert a reexpedicióhoz a kötelékben álló összes vasutak hozzájárulása szükséges. *Méhely* Pál szintén a m. á. v. nevében szolt, előadva, hogy a tojás-exporthoz szükséges kocsikról is gondoskodás fog történni, ha az ez iránt való kérelem a miniszterium elé kerül. Az elnök *polgármester* kijelentette, hogy ez meg fog történni. *Gescheidt* Armin óhajta, hogy az usancet a szakértő kereskedők a fővárosi hatóságával együttesen dolgozzák ki. *Brachfeld* Félix ajánlja, hogy a székes-főváros állítson tojásbörzét s ezt anyagilag támogassa, annyiban, hogy engedjen át neki helyet. Többek hozzájárulása után *Szilassy* Zoltán beszélt a tojásgyűjtő és értékesítő szövetkezetekről s nagy örömeinek adott kifejezést, hogy itt az értekezleten rokonszenves nyilatkozatokat hallott ezekről a szövetkezetekről. Ez természetes is, mert hiszen a tojásgyűjtő szövetkezeteknek az a czélja, hogy a kereskedők munkáját megkönnyítsék azáltal, hogy a termelőket szervezik és betanítják. Meggyőződése, hogy a szövetkezetek ép olyan nagy eredményeket fognak elérni, mint Dániában, ahol alig tizenöt év alatt 800.000 koronáról 16 millióra emelkedett a tojáskivitel.

Javasolja, kérjék fel a kormányt, hogy a szövetkezeteket anyagilag és erkölcsileg támogassa.

Ezzel a fölszóalások sorozata kimerült s az elnök *polgármester* kijelentette, hogy a fővárosi hatósága az ügyet az elmondottak alapján tanulmányoztatni fogja s azon igyekszik, hogy a kereskedelem és mezőgazdaság érdekei egyaránt kielégítést nyerjenek. Köszönetet mond elsősorban a kereskedelemügyi és földmívelésügyi miniszteriumnak, amelyek elküldöttek képviselőket, de köszönetet mond az összes megjelenteknek is.

Szilassy Zoltán meleg köszönetet mond az elnök *Halmos* polgármesternek, aki olyan tapintatosan és buzgalommal vezette a tanácskozásokat és *Fenyvessy* Adolf fővárosi bizottsági tagnak, aki a nagyjelentőségű mozgalomnak lelkes kezdeményezője volt, mivel az ankét véget ért.

A német vámtarifa. Említettük azt, hogy a német birodalomgyűlés a vámtarifa-javaslatot részletes tárgyalás czéljából 28 tagu bizottsághoz utasította. Ezen bizottság 1902. január 9-én kezdi meg tanácskozásait. A bizottság a javaslatot összes részleteiben végig tárgyalja s úgy kerül majd vissza a javaslat második olvasásra a birodalomgyűlés plénuma elé. Hogy mikor lesz ez, arról ma nem lehet bizonyosat állítani. A birodalomgyűlésnek körülbelül huszvéig elég dolga van, ha a vámtarifa részletes tárgyalása akkor még tartana, a birodalomgyűlést elnapolják mindaddig, anig a bizottság munkálatait be nem fejezi. A bizottság tárgyalásai nem nyilvánosak ugyan, de a képviselők részt fognak venni a tárgyalásokon s ugyancsak ők adnak majd értesítést a nyilvánosságnak is azokról, amik a bizottságban történni fognak.

Az „Országos gazdasági munkás- és cselédségélypénztár” a baleseti segélyezés feladatának keretében közel félmilliónyi gazdasági cselédnek nyújt balesetbiztosítási kedvezményt. Több ízben előfordult azonban, hogy a munkaadók részben a sérült cselédjükkal szemben a megszabott segélynyújtási kötelezettségeiket, részben pedig a segélyre való jogosultság helyes megállapítása szempontjából, a földmívelésügyi miniszteri rendelet által előírt alakosságokat elmulasztották. A végrehajtás első évében egyes esetekben, amelyekben a rosz-hiszeműség kizártnak látszott, próbált alaki hiányoktól eltekintett a segélypénztár a jövő évben azonban, miután akkor már e körülmény méltányossági indokul nem szolgálhat, a segélyek megtérítéseért folyamodó munkaadóktól a gyors segélynyújtás tekintetében megszabott törvényes köteleességek pontos teljesítését, s az e czimen felmerült költségeik megtérítésére megszabott eljárás alakosságainak betartását is minden esetben megkövetelik s ezért a következőket figyelmébe ajánljuk a gazdaközönségnek. A pénztár az 1900. XVI. t. cz. 23. §. értelmében a tagok sorába nem tartozó gazdasági cselédek közül csak azoknak balesetei után köteles a gyógyköltségeket és segélyeket megtéríteni, akik után munkaadójuk az idézett törvény 8-ik §. szerinti 120 filléres járulékot fizeti. Amidőn ily cseléd balesetéről van szó,

MAUTHNER ÖDÖN cs. és kir. udvari magkereskedése

BUDAPESTEN,

VII., Rottenbiller-utca 33. sz., és VI., Andrassy-út 23. sz.

Vásárol: lóhermagot, luczernamagot, fehérheremagot, tavaszi repczét, mustármagot, csibehurt, franczia perjét, mezei komócsint, bükkönyt, lenmagot.

Minták, ajánlatok és egyáltalán minden levelezés a központi irodába: (VII., Rottenbiller-utca 33. sz.) intézendők.

a segélyezés nem közvetlenül a segélypénztár részéről történik, hanem a törvény 14-ik §. értelmében a munkaadó tartozik sérült eselédjének gyógykezeléséről haladéktalanul gondoskodni, a gyógykezelési összes költségeket előlegezni és a cseléd munkaképtelensége tartamára, de legfeljebb egy negyed évig annak szerződése szerinti bérét és járandóságát egészben és ha teljes ellátásra van szerződötve, teljes ellátását is kiszolgáltatni. Ha a munkaadó a gyógykezelés vagy segélyezés tekintetében törvényes kötelezettségeit nem teljesíti, a sérült eselédnek az előjárósághoz kell fordulnia avégből, hogy közvetlenül a pénztár költségére leendő gyógykezelése és segélyezése iránt intézkedjék. Az ilyen alkalommal tett kiadásait a pénztár azonban a mulasztó munkaadótól utólag behajtani jogosult. Az orvos az első segélynyújtás után a balesetet a baleset-bejelentő úrlapon, a munkaképtesség helyreállítáig pedig baleseti végjelentés úrlapon a községi előjáróság útján a gazd. munkás- és eseléd-segélypénztárnál bejelenteni tartozik. E bejelentések haladéktalan megtételének elmulasztása az orvosi költségek megtérítésére való jog elvesztését vonja maga után, ezenfelül kétséges esetekben, amennyiben utólag nem igazolható, hogy a munkaképtelenség a törvény által megjelölt mértékben fenforgott, a pénztár jogalap hiányában a segélyek megtérítésére sem kötelezhető, általában pedig ha a munkaadó által hívott orvos magánorvos volt, ugyane mulasztás következtében a munkaadó megtérítési igényét elveszti. E rendelkezésekre való tekintettel a munkaadónak feladatát képezi gondoskodni arról, hogy ez orvosi bejelentések kellő időben megtörténjenek. A munkaadó fent körülírt kötelezségeivel szemben a cseléd munkaképtességének helyreállítása után (vagy ha egy negyedévig helyre nem áll, ezen negyedév eltelte után) követelheti, hogy részére a segélypénztár a gyógykezelési költségeket megtérítse és ha a cseléd egy hétnél hosszabb ideig volt munkaképtelen, a munkaképtelenség tartamára, de legfeljebb 60 (és nem 90) napra a munkaadónak minden napra egy koronát fizessen. A munkaadó az általa követelésbe vett gyógyítási költségekről és napi egy koronáról szóló saját számláját fizetési kötelezettségének lejártá után 15 nap alatt tartozik az előjáróságnál bemutatni. E számlához melléklendők: a kiegyenlített orvosi díjjegyzék és gyógyszerári számla, esetleg a kiegyenlített kórházi számla s a sérült nyilatkozata arról, hogy a baleset nem a munkaadó hibájából következett be s hogy a munkaképtelenség alatt a munkaadó kikötött bérét és mindennemű járandóságát kiadta. A kellően felszerelt számla a községi előjáróság által elsőfokon elbírálandó és az esetben, ha az összes vonatkozó iratokkal a községi előjáróság elbírálása után véleményes jelentéssel utalványozás végett a gazdasági munkás- és eseléd-segélypénztárhoz, V., Nádor-u. 32., felterjesztendő.

Czukorkivíteli vám Romániában. Románia már régebben czukorkivíteli vámkokat tervez a kivíteli prémiumok által keletkező állami kiadások egyen-súlyozására. Ez mindenesetre jellemzi a viszonyokat, mert Románia még nemrég czukorbeviteli terület volt, most pedig már öt gyár van az országban s termelések már oly jelentékeny, hogy Románia budgetje nem bírja a prémiumokat. A romániai kormány ennél fogva törvényjavaslatot nyújtott be a kamarához, mely szerint a czukorra ezévi december 10-től kezdődőleg kg.-kint 16 centime kivíteli vám vettetik. A kivíteli vám főoka abban keresendő, hogy a román czukorgyárak, melyeknek a 35 centime-os védvámom kívül még 16 centime-os termelési prémium is biztosított, nagyobb mennyiségű czukrot termeltek, mint amennyi a belföld részére szükséges lett volna, csak hogy a többletet a külföldre szállíthassák és a termelési prémiumot a kivitt czukor után is megkapják. Az államra nézve ez annál hátrányosabb volt, mert a belföldön fogyasztott czukor után fogyasztási adót szed, míg a külföldre vitt czukornál a kifizetett termelési

prémiumért semmiféle ellenszolgáltatásban nem részesül. A törvénytervezet indokolásában a kormány részletes kimutatást közöl a romániai czukorgyárak termeléséről.

Borkezelési tanfolyam. A földmivelésügyi miniszter az okszerű pincze-kezelésre vonatkozó ismeretek terjesztése végett Budafokon a folyó év őszével kezdődőleg egyéves pincze-mesteri tanfolyamot létesített. Ezen egyéves pincze-mesteri tanfolyammal kapcsolatosan a tél folyamán — a jelentkezők számához képest — egy vagy több időleges borkezelési tanfolyam fog tartatni. A borkezelési időleges tanfolyam célja az, hogy a bortermelők és azok vincesz-lérjei vagy a borkezeléssel megbízott más alkalmazottai ezen tanfolyamokon a legszükségesebb borkezelési ismereteket, főleg gyakorlatilag, elsajátítsák. A borkezelési tanfolyam két hétre terjed és Budafokon fog megtartatni. Az első borkezelési tanfolyam 1902. év január 7-én kezdődik. A tanfolyam díjmentes, ellátásokról (lakás és ételmezés) azonban a fölvetett egyének saját költségükön maguk kötelesek gondoskodni. A tanfolyamra való felvétel végett egy koronás bélyeggel ellátott és a földmivelésügyi miniszterhez intézett kérvények december 22-éig a budafoki pincze-mesteri tanfolyam igazgatójához nyújtandók be.

A magyaróvári akadémiai hallgatók Gazdasági Egylete f. hó 17-én tartotta 4-ik szakszűlését a következő tárgysorozattal: 1. „A Thomassalaklisz helyettesítése” szabad fordítás dr. Kühn Gyula után *Herbst* Jenő II. é. h. 2. „A gazda és az időjölés” című felolvasást tartotta *Minczer* Gyula II. é. h.; a szakszűlés mindkettőt jegyzőkönyvi köszönettel illette s a felolvasást az évkönyvbe való felvételre is érdemesítette. 3. „Helyesen járunk-e el, ha igás állatainkat zöld takarmánnyal etetjük?” című vitakérdést bevezette *Pausch* Károly I. é. h., melynek megvitatása után *Szabó* Lajos I. és *Goldschmidt* Oszkár II. é. h. sikerült monológjaikkal mulattatták a szakszűlést.

A tagosítási törvényjavaslat előmunkálatai. A földmivelésügyi miniszter több vármegye s ujabban az OMGE. fölterjesztésére az új tagosítási törvény érdekében leiratot intézet, a melyben elmondja, hogy érintkezésbe lépett az igazságügyi miniszterrel, a ki megígérte, hogy az új tagosítási törvény alkotását munkába veendi. Kéri továbbá, hogy a közérdekű művellet keresztülvitelére az ország összes törvényhatósága és gazdaközönsege véleménye megnyilatkozzék. Kérdőpontokat tesz fel, a melyeknek tárgyalási munkálatait legkésőbb 1902. márczius 30-ig kell a földmivelésügyi miniszterhez felterjeszteni: A tagosítás megengedték-e a községi határok egy részére is? Megengedhető-e a tagosítás egy község határát meghaladó területre? Ez esetben a tagosítandó határba benyúló idegen határbeli kiszögelések a tagosításba okvetlenül bevonatassanak-e s az új községi határok a tagosítás eredményeihez képest kikerekíthessenek-e? Mily területeket lehetne a tagosításból kivonni vagy kizárni? Az érdekelteken kívüldonosokon kívül hatóság, avagy valamely mezőgazdasági szak-közeg tehet-e, jogosult legyen-e a tagosítás ügyében indítványt tenni? Biztosíthatók-e az új törvényben, hogy ott, ahol közös legelőterület nincs, ott a tagosítás végrehajtásakor közös legelő hasittassék? A hatósági eljárás a bíróságnál maradjon, vagy milyen hatóságokra és közegekre bizassék. A földmivelésügyi miniszter rendeletével azt célozza, hogy ekként a gyakorlati igényeknek megfelelő törvény alkottassék, melynek végrehajtása jelentékeny tényező lesz a közép-birtokok alakulására és a kis ekzisztenciák körében is belterjesebb gazdálkodásra.

Megjelent az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” kiadásában Az Ujlaki Uradalom Üzleti berendezése a „Köztelek” szerkesztősége által kitüntetett pályamű. Két tábla hat ábrával. Irta: Wiener Moszkó. Egy hazai belterjes uradalom üzleti ágának jövedelmezőségére és az egyes üzleti ágak viszonyára vonatkozó részletes adatok ismertetése. 104 oldalas csinos könyv ára portómentes megküldéssel: 55 krajczár. Megrendelések a kiadóhivatalba intézendők.

Szuperfoszfátot, Stassfurti kaintot
szavatolt 12,4% tiszta káli = 23-24% kén-savas káli-tartalommal,

Stassfurti kálitrágyasót
szavatolt 40% tiszta káli = 74-78% kén-savas káli-tartalommal,

Kovasavas-kálit
(dohánytrágyázásra)

továbbá mindennemű egyéb

műtrágyaféléket,

azonkívül

kénport

legfinomabb 78% Chancel oldium ellen.

rézgáliczot (98-99%)

elismert kitűnő minőségben szállít a

„HUNGÁRIA”

műtrágya, kén-sav és vegyi ipar részvénytársaság
BUDAPEST, V., Fürdő-utca 8.

1900. évi forgalom: 26000 zsák.

**Felhívjuk
a t. cz. gazdaközönsegek
figyelmét**

a budapesti gyapju-aukciókra.

melyek az év folyamán több sorozatban,
nevezetesen

**julius és szeptember hónapokban
tartatnak meg.**

Az aukciókra felkötött és „Gyapjuárverési vállalat Budapest, Dunaparti teherpályaudvar” címzett gyapjuküldemények a M. A. V. összes vonalain tetemes díjkezdvevényben, valamint ingyen raktározásban részesülnek.

Bejelentéseket elfogad és mindennemű felvilágosítással szolgál:

**Gyapjuárverési vállalat
HELLER M. S TÁRSA,**

BUDAPEST, V., Erzsébet-tér 13.

Most jelent meg

Rubinek Gyula és Szilassy Zoltán

az O. M. G. E. titkársjai szerkesztésében

Köztelek Zsebnaptár

1902-re.

A „KÖZTELEK ZSEBNAPTÁR” ezen nyolcadik évfolyama régi köntösében, javított és tetemesen bővített tartalommal bír. A „Köztelek Zsebnaptár” minden más zsebnaptárt nélkülözhetővé tesz. — A „Köztelek Zsebnaptár” ára az O. M. G. E. tagjai és a „KÖZTELEK” előfizetői részére bérmentes küldéssel együtt 3 korona 50 fillér.

Megrendelhető a

„KÖZTELEK”

kiadóhivatalában,

Budapest, IX., Üllői-ut 25.

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Budapesti gabonátözsde.

(Guttman és Wahl budapesti termény-bizományi cég jelentése.)

Napijelentés a gabonafüzletről.
1901. december 20.

A külföldi alacsonyabb jegyzések, valamint a nálunk uralkodó lanyha időjárás behatása alatt csend uralkodik a gabonacsarnokban; a malmok csak gyenge vételkedvet tanúsítanak és a ma piacra került készbuzából összesen körülbelül 10,000 mm. váltottak magukhoz, alig tartott árakon.

Mai eladások Uj buza:

Tiszavidéki:			
200 mmázsa	79 kg.	17.80	korona 3 óra.
100	80	17.65	
200	79	17.75	
200	79	17.60	
200	79	17.60	
100	78 ⁵	17.20	
100	78	17.50	
1000	78	17.50	
100 mmázsa	77 ⁷ kg.	17.30	korona 3 óra.
100	77	17.40	
100	77	17.30	
100	76 ⁵	17.10	
100	76	17.—	
100	76	17.—	
70	74 ⁵	16.50	
120	72 ⁵	15.30	
Pestmegyevidéki:			
200	79	17.60	
200	78	17.30	
100	77	17.30	
400	76 ⁵	17.—	
200	77	17.20	
100	76 ⁵	17.—	
Bánsági:			
4000	74	16.60	
Szerb:			
3600	76	16.20	
Román:			
1000	74 ⁵	16.60	
Raktárúru:			
2000	74 ⁵	16.50	

(Az árak 50 kg.-ként koronaértékben értendők.)

Rozs üzletelen, az árak nem változtak. Azonnali szállításra budapesti egyenértékben 14:10 koronáig terjedő árak volnának elérhetőek.

Árpában a hangulat csendes, az árak nem változtak. Az áru minősége szerint 11:60—12:10 koronás árakat jegyzünk helyben.

Zab tartott árak mellett teljesen üzletelen. Minőség szerint helyben 14:20—15:20 koronás árak volnának elérhetőek.

Tengeri csendes, ó-áru lanyha, s helyben 10:60 koronával fizetetik, míg új tengeri decemberi szállításra 9:60, januárra pedig 9:85 koronás árban jegyeztetik budapesti egyenértékben.

Szeszüzet.

Lanyha irányzat és olcsóbb szeszárak folytán a szeszüzletben e héten fedezési vételek folytán nagyobb forgalom uralkodott szeszárak a hét végén 3 kor. olcsóbban zárulnak.

Helybeli egyesült szeszfinomítók a szeszárak e hétnek elején 3 koronával szállították le, minek folytán a vidéki finomítók is kénytelenek voltak legalább ennyivel az árakat leszállítani. Több zárlat finomított szesz december-januári szállításra adózva 142.50 K. és 43 kor. adózatlanul létesült is.

Elészteszesz adózva 143 kor. kell. Denaturált szeszben a helybeli és vidéki gyárak 2 kor. olcsóbb árakat jegyeznek és több kötés hosszabb szállításra 31—32 kor. létesült hordóval együtt.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről kontingens nyersszesz csak 2—3 koronával olcsóbban volt elhelyezhető és több tétel 37—38 kor. el is kelt ab termelő állomás decemberi szállításra.

A kontingens nyersszesz ára Budapesten 39.— 39:50 K.

Bécsi jegyzés 35.60—36.— korona kontingens nyersszeszért.

Prágai jegyzés 127.— — korona adózott és 33.25—33.50 korona adózatlan szeszért.

Trieszti jegyzés 13.—13.50 korona kiviteli szeszért, 90% hektoliterje.

Kivitelre e héten több kocsirakomány finomított szeszt vásároltak, mely Saloniki és Monastár felé lett szállítva.

Vidéki szeszgyárak 2—3 koronával olcsóbban jegyeznek.

Budapesti heti jegyzés:

	nagyban korona	kicsinyben korona
Finomított szesz	142.50—143.50	144.50—145.50
Készteszesz	143.—143.50	145.—145.50
Nyersszesz adózva	140.50—141.50	142.50—143.50
Denaturált szesz	32.—32.50	33.—33.50

Az árak 10,000 literfokként hordó nélkül bérmentve, budapesti vasútállomáshoz szállítva, készpénz fizetés mellett értendők.

Vetőmagvak ölmázrolása.*

Budapest, 1901. december 15.

A budapesti m. kir. állami vetőmagvizsgáló állomás az 1901—1902. idényben, azaz 1901. évi július hó 1-étől a mai napig az alant megnevezett magkereskedőknél és termelőknél a következő vetőmagmennyiségeket ölmázrolta:

Ölmázroltató fél	Luczerna	Lóhere	Egyéb	Összesen
Haldek Ignác, Budapest	464	709	—	1173
M. Mezőgazdák Szöv., Budapest	359	516	—	875
Mauthner Ödön, Budapest	297	567	—	864
Beimel és fia, Budapest	13	227	—	240
Frommer A. H. ut., Budapest	119	21	—	140
Ifj. Freund Sámuel, Szatmár	—	96	—	96
Szalay Gyula, Budapest	42	23	—	65
Boross Dezső, Budapest	35	—	—	35
Lamberg Károly, Budapest	13	3	—	16
Fuchs Fülöp, Budapest	—	12	—	12
Engelman Zsigmond, Budapest	—	10	—	10
Kramer Lipót, Budapest	—	3	—	3
Összesen	1342	2187	—	3529

* A hazai mezőgazdaságra káros amerikai hereféle magvakat a magvizsgáló állomás nem ölmázrolja.

Vetőmagvak. (Mauthner Ödön tudósítása.)

Vöröshere mag, feltűnően gyenge kinálat mellett az érdeklődés különösen a helyi piacon rendkívül élénk volt és egy 400 métermázszányi tétel alárendelt rosszul rostált bánati áru 98 koronán kelt el 100 kilonként állomáson átvéve. Igazán szép minőségű áru már alig kínálódik, ama csekély mennyiség, a mi még piacra kerül 112 koronáért 100 kilonként szívesen fizetetik. Luczernamag. Francia és Olaszországból további áremelkedés jelezte. Magyar hazánál alig említésre méltó mennyiségek kínáltak, melyekért a tulajdonosok ma már 100—110 koronát kérnek és ezen árak áru hiányában meg is adták. Répamag külföldről szilárd irányzat jelezte, az árak tartják magukat. Muharmag, búkköny továbbra is keresletnek és árban emelkednek. Baltaczim egyáltalán nem kínáltak.

Jegyzések 50 kilonként Budapesten:

Vöröshere mag	46—54	korona.
Luczernamag	45—50	"
Muharmag	8—8:50	"
Tavaszi búkköny	8—8:50	"
Téli borsó	0—0	"
Baltaczim	16—16:50	"

Hedrich és Strauss „Királymalom” üzleti tudósítása a „Köztelek” részére. 1901. december 20. á.

Rozslisz						
Szám:	0	O/L	I.	WR.	II.	II/B III.
Ár: Kor.	23.20	22.40	21.60	21.20	20.20	17.80 15.40

Köleskása:				
Szám	0	1	2	4
Ár: Kor.	23.50	22.50	21.50	20.50 19.—

Kukoriczadara: finom (polenta) közép goromba	
Kor.	17.— 20.— 20.—

Rizstakarmányszit Királyalmi derceze Takarmánydara	
10.80 K.	10.80 K. 9.60 K.

Rozsakorpa	9.60
------------	------

Áraink 100 kg.-ként, helyben, elegysúly tisztasulynak véve, zsákkal együtt értendők.

Lujza gőzmalom r.-t. jelentése a „Köztelek” részére. Budapest, 1901. decz. 19-én. Netto-árak 100 kgként, Budapesten, elegysúly tisztasulyként, zsákosul. Kötelezettség nélkül.

Szám:	0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Ár K.:	27.—	26:20	25:40	24:60	24:20	23:40	22:60	20:60

	7 1/2.	8.
	18:60	11.—

Korpa:	F.	G.
Ár korona:	8:80	9.—

Rozsliszárak:	
0 O/L I. FR. II. II/b. III. Rkorpa	
K.:	24.50 23.50 23.— 22.50 21.50 19.— 17.— 9.60

Az Erzsébet-Gőzmalom-Társaság üzleti tudósítása a „Köztelek” részére. Budapest, 1901. decz. 19-én. Kötelezettség nélküli árak 100 kilonként, zsákosul, össz-súlyt tiszta súlynak véve, a budapesti vasuti és hajó-állomásokhoz szállítva:

buzaliszit:							
Sz.:	0	1	2	3	4	5	6 7 7 1/2
Ár:	27.20	26.40	25.40	24.80	24.40	23.60	22.80 20.60 17.80
8-as takarmányszit				buzakorpa finom goromba			
11.60				9.— 9.10			

A központi vásárcsarnok árjegyzése nagyban (en gros) eladott élelmicikkek árainról.

A magyar gazdák vásárcsarnok ellátó szövetkezete üzleti jelentése. 1901. december 19.

A karácsony előtti hétnek előjele a forgalomban már erősen meglátszott. A felhozatok erősek voltak s ezzel egyformán a kereslet is nagyobb arányokat öltött. Az érdeklődés központját élő és vágott baromfi képezte, a melyek szilárd irány mellett magasabb árakon nyertek azonnali elhelyezést. Egyedül a tojás-üzlet mutat fel hanyatlást, amennyiben a tartósan esős idő az ár-alakulásokra lenyomólag hatott.

Nagyban elért árak:
Husfélék: vidéki marhahús eleje 40—60, hátulja 50—80, borjúk, hosszan 80—90, nyuzott birkák 60—64, sertések pörköve, szalonnával 76—84, tisztított malacok 140—168 filléren keltek kilonként.

Vadak: szarvas 50—60, őz 110—120, vadsertés 70—80 ill. egészben s kilonként. Nyul, melyből több nagyobb tétel érkezett, 2:40—2:50 koronáért kelt darabként. Füzén párja 6—7 korona.

Tejtermékek: prima teavaj 2:30—2:40, főzővaj 1:60—1:80 korona, túró 14—16 fillér kgként.

Tojás: elsőrendű 86—87, apadt 74—76 korona eredeti ládánként.

Vágott lud, prima 1:08—1:10, másodrendű 0:96—1:00 korona kgként.

Élő baromfi: magló liba 4:80—5:20, sovány pulyka 5—5:50, hizott 7—9 korona páronként. Csirkék 1:40—1:60, tyukok 2:00—2:50, hizott káppanok 3—3:20 koronán voltak forgalomban.

Gyümölcs: fajalmák, közép minőségű áru 36—48, elsőrendű 59—60, dió 4. 31—32, közép 26—28, apró 20—22 K. 100 kilonként: méz, pergetett 90—98 fillér kilonként.

Hideghusvásár az Országy-úti élelmi piacon. 1901. december hó 20-án. (A székesfővárosi vásárigazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.) Felhozott Budapestről 83 árus 460 drb sertést, 2 árus 9 drb süldőt, 5600 kg. friss húst, 700 kg. füstölt húst, 2000 kg. szalonnát, 1400 kg. hájat, — kg. kocsonyahúst.

Videkről és pedig: N-Szekely 3 árus 72 darab, N-Körös 2 árus 29 drb, D-Pataj 4 árus 39 drb, Solt 3 árus 21 drb Ráczkeve 1 árus 7 drb, Ordas 2 árus 12 drb sertést, összesen 15 árus 190 darab sertést. Helybeliek 460 drb sertést. Főösszeg 650 drb sertést.

Forgalom élénk. Árak a következők: Friss sertés-hus 1 kg. 88—96 fillér, 1 q — K., füstölt sertés-hus 1 kg. 104—128 fillér, 1 q — K., szalonna zsirnak 1 kg. 82—92 fillér, 1 q — K., füstölt szalonna 1 kg. 100—104 fillér, 1 q — K., háj 1 kg. 96—104 fillér, 1 q — K., disznósír 1 kg. 108—120 fillér, 1 q — K., kocsonyahus 1 kg. 40—60 fillér, füstölt sonka 1 kg. 120—128 fillér, 1 q — K.

Hideghusvásár a Garay-téri élelmi piacon. 1901. december 20-án. (A székesfővárosi vásárigazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.) Felhozott Budapestről 66 árus 75 darab sertést, 0 árus 20 darab süldőt, 5000 kg. friss húst, 800 kg. füstölt húst, 1000 kg. szalonnát, 400 kg. hájat, — kg. zsirt, — kg. kolbászt, — kg. hurkát, — kg. füstölt szalonnát, — kg. kocsonyahúst, — kg. disznósajt, — kg. (— drb) sonkát, — kg. tőpörtöt.

Videkről és pedig a szokott helyekről 37 árus 429 drb sertést és 20 drb süldőt. Összesen 504 darab sertést és 70 drb süldőt.

Forgalom élénk. Árak a következők: Friss sertés-hus 1 kg. 88—96 fillér, 1 q 76—84 korona, süldő-hus 1 kg. 112—120 fillér, 1 q 88—92 korona, füstölt sertés-hus 1 kg. 120—128 fillér, 1 q 112—116 korona, szalonna zsirnak 1 kg. 92—96 fillér, 1 q — korona, füstölt szalonna 1 kg. 120—40 fillér, 1 q — korona, háj 1 kg. 100—108 fillér, 1 q — korona, disznósír 1 kg. 112— fillér, 1 q — korona, kocsonyahus 1 kg. 50—80 fillér, 1 q — korona, füstölt sonka 1 kg. 120—136 fillér, 1 q — korona, kolbász 1 kg. —, disznósajt 1 kg. —, hurka 1 drb —, tőpörtő 1 kg. — fillér.

Budapesti takarmányvásár. (IX. kertlet, Mester-utca. 1901. december 20-án. A székesfővárosi vásárigazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Felhozott a szokott községekből 95 szekér réti széna, 41 szekér muhar, 21 szekér zsupszalma, 8 szekér alomszalma, 1 takarmányszalma, — szekér tengeriszár, 6 szekér egyéb takarmány (zabosbúkköny, sarju), 200 zsák szecska.

A forgalom élénk. Árak fillérekben q-ként a következők: réti széna 460—620, muhar 520—600, zsupszalma 290—340, alomszalma 270—280, takarmányszalma 330—330, tengeri

szár —————, egyéb takarmány ———, zabosbúkköny 520—520, lóhere —————, luczerna —————, köles —————, sarju 480—480, szalmaszecska 400—400. Összes kocsiszám 174. Összes súly 243600 kg.

Állatvásárok.

Budapesti szarvmarhavásár. 1901. decz. hó 19-én. *(A székesfővárosi közigazgatás és marhavásár igazgatóságának jelentése.)*

Felhajtatott: belföldi 252 db, eladatott — db. galicziai 205 drb, eladatott — drb, tiroli — drb, eladatott — drb, növendék elsőborju 3 db, eladatott — drb, első bárány 25 db, eladatott — db; leölt belföld 19 drb, eladatott — drb, galicziai — drb, eladatott — drb, tiroli 19 drb, eladatott — drb, bécsi leölt — drb, eladatott — drb, növendék borju — drb, eladatott — drb, leölt bárány — drb, eladatott — drb, első kecske gödölye — drb, eladatott — drb.

A vásár irányzata élénk volt.

Árak a következők: Első borjuk: belföldi — koronáig, kivételesen — koronáig dbonkint, 66—80— koronáig, kivételesen 86— koronáig sulyra, galicziai — koronáig dbonkint, — koronáig kor-ig, kiv. — koronáig sulyra, tiroli — koronáig kiv. — koronáig dbonkint, — koronáig kiv. — koronáig sulyra, növendék borju — koronáig, kiv. — koronáig drbkint, — koronáig, kiv. — koronáig sulyra. Leölt borju: belföldi — koronáig kiv. — koronáig sulyra, galicziai — koronáig kiv. — koronáig sulyra, tiroli 78—82 koronáig, kiv. — koronáig drbonkint, bécsi — koronáig kiv. — koronáig sulyra, kecske — koronáig, kiv. — koronáig páronkint, leölt bárány — koronáig páronkint, leölt bárány — koronáig párja.

Budapesti gazdasági és tenyészmárvásár. 1901. évi decz. hó 19-én. *(A budapesti közigazgatás és marhavásár igazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)*

Felhajtatott: 109 drb, ugymint: jármos ökör első minőségű — drb, közép — darab, alárendelt — darab. Fejőstehén: fehér — drb, tarka 57 darab, tenyészbika 1 drb, tarka tinó — drb, fehér — darab, jármosbivaly — drb, bonyhádi 51 darab, hizlali való ökör — darab, üsző fehér — darab.

A fejőstehén üzlet gyenge lefolyású volt.

Következő árak jegyzettek: Elsőrendű jármos ökör — K-ig, középmin. jármos ökör — K-ig pár-kint, alárendelt minőségű jármos ökör — K-ig páronkint, jármos bivaly — K. é. s. mm., — K-ig páronkint, jobb minőségű jármos ökör — K-ig é. s. mm.-kint, tarka bekötötti való ökör — K-ig é. s. mm. Fejőstehenekért és pedig: Fejőstehén magyar tehén — koronáig darabonkint, tarka kevert származású tehén 140—220 K-ig darabonkint, bonyhádi tehén 230—320 K-ig, kiv. — korona darabonkint.

Budapesti vágómarhavásár. 1901. évi decz. hó 19-én. *(A budapesti közigazgatás és marhavásár igazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)*

Felhajtatott: 1412 drb nagy vágómarha, nevezetesen: 862 darab magyar és tarka ökör, 452 darab magyar és tarka tehén, — drb szerbiai ökör, — drb szerbiai tehén, — drb boszniai ökör, — drb boszniai tehén, 59 drb magyar bika és 49 drb bivaly.

Minőség szerint: 1 darab elsőrendű hizott bika, 54 drb középminőségű bika és 8 drb alárendelt minőségű bika, 55 darab elsőrendű hizott ökör, 787 darab középminőségű ökör és 42 drb alárendelt minőségű ökör, 34 drb elsőrendű hizott tehén, 397 drb középminőségű tehén, 34 drb alárendelt minőségű tehén.

A vágómarha felhajtás 180 drbkal kevesebb. A vásár irányzata lanyha, az árak általában változatlanok.

Következő árak jegyzettek: Hizott magyar ökör jobb minőségű 58.—66.—, kivételesen — K., hizott magyar ökör középminőségű 50.—56.—, kiv. —, alárendelt minőségű magyar ökör 44.—48.—, jobb minőségű magyar tehén 36.—50.—, tarka 38.—58 kivételesen tarka tehén —, magyar tehén középminőségű —, kiv. —, alárendelt minőségű magyar és szerb tehén —, párja kiv. —, szerbiai ökör jobb minőségű —, kiv. —, szerbiai ökör középminőségű —, kiv. —, szerbiai ökör alárendelt minőségű —, kiv. —, magyar bika 40.—64.—, kiv. —, magyar bivaly 30.—42.—, kiv. —, magyar legelőmarha I. rendű 36.—52.—, kiv. —, II. rendű —, kiv. —, boszniai ökör —, koronáig métermázsánkint, elsőszulban.

Budapesti lóvásár. Budapest, 1901. decz. 19-én. *(A budapesti vásárigazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)*

A vásár forgalma gyenge volt.

Felhajtatott összesen 474 db. Eladatott 247 drb. Jobb minőségű lovakból (hátas) 6 db, eladatott 2 db, 350—380 K-ért, könnyebb kocsi (jukker stb.) — drb, eladatott — drb, — K-ért, nehezebb kocsi (hintós) 15 drb, eladatott 4 drb 290—340 K-ért, igás kocsi (nehéz nyugoti faj) 20 drb, eladatott 7 darab 240—320 K-ért, pony — drb, eladatott 0 drb — koronáért. — Középminőségű lovakból: nehezebb félek (fuváros ló stb.) 125 db, eladatott 74 db 105—180 K-ért, könnyebb félek (parasztló stb.) 270 drb, eladatott 140 darab 36—78 K-ért; alárendelt minőségű lovakból 38 drb, eladatott 20 drb 14—30 K-ért. — Bécsi vágóra vásároltatott 24 drb, az állatkert részére vásároltatott

7 drb, tulajdonjogra gyanus ló lefoglaltatott — darab, ragályos betegsége gyanus ló lefoglaltatott 2 darab, takonykór miatt a gyepmesterhez küldetett — drb.

Kőbányai sertésvásár. 1901. évi deczember 20-án. *(Első magyar sertéshizlaló-részvénytársaság telefonjelentése a „Köztelek” részére.)*

Az üzlet a hét végével elővétel miatt kellemesebb volt.

Heti átlag-árak: Magyar válogatott 320—380 kilogrammos nehéz 90—92 fillér, 280—300 kilogrammos nehéz 88—90 fillér, öreg 300 kg. tül — fillér, vidéki sertés könnyű — fill., szerb 80—86 fillér, román — fill., tiszta kgr. páronkint 45 kgr. életsúlylevonás és 40/0 engedmény szokásos. — **Eleségárak:** Tengeri (6) 11'60 korona, árpa (6) 12'60 korona Kőbányán átvéve. — **Helyi állomány:** decz. 13-án maradt 31643 darab. — **Felhajtás:** Belföldről 1368 darab, Szerbiából 2409 drb, Romániából — darab, egyéb államokból — darab, összesen 3777 drb. Főösszeg: 35420 drb. Állomány és felhajtás együtt — drb. — **Elhajtás:** budapesti fogyasztásra (I—X. kerület) 1763 drb, belföldre Budapest környékére 524 darab, Bécsbe 727 drb, osztrák tartományokba 730 drb, Helvéciába — drb, Német Birodalomba — darab, egyéb országokba — darab, összesen 3742 drb. A szappangyárakban feldolgozott 3 darab, szállásokban elhullott — darab, waggonokból kirakott hulla 4 drb, borsókásnak találtatott 18 drb, összesen 22 darab. Maradt állomány 31673 darab. A részvénytársaságokban 13400 darab van elhelyezve. Az egészségi és áruháztársaságokban maradt decz. 13-án 4977 darab. — **Felhajtás:** Szerbiából 2409 drb, Romániából — drb, összesen 7386 darab. — **Elhajtás:** 2145 darab, maradt állomány 5241 darab és pedig 5241 darab szerb és — drb román. Az egészségügyi szemlénél jan. 1-től máig 320 darab a fogyasztás alól kivonatott és technikai czélokra feldolgozott.

Ingatlanok árverései (40,000 korona becsértéken felül.)

(Kivonat a hivatalos lapból.)

Decz. 23.	Szentesi kir. jbiróság	a tkvi ha-tóság	Schmid Ödön	53676
Decz. 23.	Szegedi kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Jiraszek Nándor és Krausz Lipót	419403
Decz. 23.	Oraviczabányai kir. jbiróság	a tkvi ha-tóság	Despenits Aron	51344
Decz. 24.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Spitzer Sámuel és társai	314776
Decz. 27.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Weisz Mór és neje Kleinmann Teréz	213946
Decz. 27.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Prohászka Ferenc, Károly és Mária	399365
Decz. 28.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Radnai Vilmosné sz. Fuchs Hermína	170878
Decz. 28.	Hátszegi kir. jbiróság	a tkvi ha-tóság	Szilvássy Aladár	55294
Decz. 28.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Bodánszky Lajos	692067
Decz. 28.	Bpesti I—III. k. kir. jbiróság	a tkvi ha-tóság	Fülep Samu	112781
Decz. 30.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Schultheisz Antal	48435
Decz. 30.	Bpesti I—III. k. kir. jbiróság	a tkvi ha-tóság	Budaspitz Simon és Janka	136455
Decz. 30.	Székesfehérvári kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	özv. Herczeg Ignáczné	129000
Jan. 4.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Ruczai János	82860
Jan. 4.	Gyulafehérvári kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Baresay Jánosné sz. Virágh Anna	50708
Jan. 4.	Gyöngyösi kir. jbiróság	a tkvi ha-tóság	Isaák István	57500
Jan. 7.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Kovics Kraics Erzsébet	74677
Jan. 7.	Bpesti I—III. k. kir. jbiróság	a tkvi ha-tóság	Szél Samu és neje Wald Lujza	175572
Jan. 8.	Debreczeni kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Dobrai Istv. és neje Kovács Zsuzsanna	50000
Jan. 8.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Utassy Ferencné sz. Wolf Lujza	65956
Jan. 10.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Schneider Róbert	185768
Jan. 11.	Temesvári kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Gayer Izidor	119160
Jan. 13.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Wayer szül. Hulka Josefina	85941

Jan. 13.	Lugosi kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Senyi Ferenc	69904
Jan. 14.	Kecskeméti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	S. Kováts Mihály	200000
Jan. 14.	Kisvárdai kir. jbiróság	a tkvi ha-tóság	Okolicsányi Menyhértné sz. Jármy Ilona	144150
Jan. 17.	Bpesti I—III. k. kir. jbiróság	a tkvi ha-tóság	Lipcsény Kamilla	44564
Jan. 22.	Kisvárdai kir. jbiróság	a tkvi ha-tóság	Ferenczy Emil és br. Vay Hermin	201047
Jan. 29.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Simonyi Kálmán	209739
Febr. 6.	Ungvári kir. jbiróság	a tkvi ha-tóság	özv. Weinberger Henrikné sz. Weinberger Fanny	78800
Febr. 7.	Ny.-szeredai kir. jbiróság	a tkvi ha-tóság	Simén György	55864
Febr. 22.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Rosenberg Róza	164719
Febr. 27.	Békés-esabai kir. jbiróság	a tkvi ha-tóság	Kocziszkó Mihály	63214
Márcz. 4.	Beszt.-bányai kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Cserei (Loh) Ede	90476

Szerkesztői üzenetek.

J. B. tisztartó urnak, *Somodi.* Kérdését áttettük rovatvezetőnkhez, akinek választát — annak beérkezése után — közölni fogjuk.

M. J. urnak, *Fericanci.* Lubinsky Ernő ur czime: Derékegyháza, a. p. Szentés.

M. R. urnak, *Homok-Szt-György.* Fenti üzenet Önnek is szól.

R. M. urnak, *Szemere.* A kazánvizsgálatról szóló szabályokat megtalálhatja a „Köztelek Zsebnaptár” 1902. évfolyamában. Ára 3 kor. 50 fillér, megrendelhető szerkesztőségünknel. Második kérdésére nemsokára megadjuk a kért választ.

Előfizető, Endröd. Névtelen levelekre nem válaszolunk.

O. J. urnak, *Lapispatok.* Baranyamegyében nincsen állami telepítés.

P. Gy. urnak, *Hardicsa.* Névtelen levelekre nem válaszolunk.

OMGE. tagja, Budapest. Ugyanez szól Önnek is. **L. H.** urnak, *N-Varsány.* Tudomásunk szerint az a fizetési mód általánosabb, hogy a készpénzt az évnegyed végén, a terménykonvenziót pedig az évnegyed elején adják ki.

Egy előfizető. Névtelen levelekre nem válaszolunk.

T. G. urnak, *Hulas.* A Cselkő-Kossuttányi-féle „Takarmányozástan” kapható az OMGL-nél, ára füzve 2 korona, kötve 3 korona.

Báró V. D. urnak, *Pozsony.* A valódi aszfaltlemez gyártásával tudunkkal csak Blehn János, Budapest, IX., Ferenc-körut foglalkozik, ki a fedés munkájáért terjedelme szerint, négyzetméterenkint 1.30—1.50 K. egységért követel, rendszerint pár évi ingyenes jótállást is beleértve. Kivánt minta elküldése iránt intézkedtünk. A magtár tervrajzát a lap hasábjain természetesen nem közölhetjük s kérjük ezért egyenest Szählender Gyula műtépítéshez, Magyar-Óvár, fordulni.

G. B. urnak, *Pusztá-Gicz.* Nem hiszszük, hogy per utján czélt érne. Erre csak akkor volna kilátása, ha az illető ojtóanyagot szállító intézet kifejezetten és megfelelő formában jótállást vállalt volna azért, hogy az ojtás hatástalansága esetén bekövetkező károsodást meg fogja téríteni. Olyan rendelet vagy döntvény nem létezik, mely az illető intézetet hasonló esetben kártérítésre kötelezné.

MEZŐGAZDÁK FIGYELMÉBE!

Elismert kitiűnő hazai gyártmány!
1600 gözcséplőkészlet üzemben!

Czím:

ELSŐ MAGYAR

gazdasági gépgyár
RÉSZVÉNYTÁRSULAT
BUDAPESTEN, Váci-ut 19. szám.

Gőzcséplőkészletek

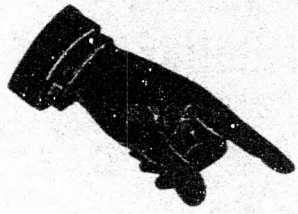
2 1/2, 3 1/2, 4, 4 1/2, 6, 8, 10, 12, lóerejűek.

Magánjárók

(uti mozdonyok.)

Kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni, készséggel adunk kimerítő és felvilágosító választ.

Arjegyzék kívánatra díjmentesen küldeték.

Impertált eredeti
angol kosok

kaphatók:
PICK OSWALD-nál
BUDAPEST,
VIII., Külső-Kerepesi-ut 1. sz.

Lapunk bekötési táblája

2 kor. 72 fill. (portómentesen)
kapható kiadóhivatalunkban.

HAZAI GYÁRTMÁNY!

Weiser J. C.

gazdasági gépgyár és malomépítészet NAGY-KANIZSÁN

által ajánlatnak:

Egy és kétvasu
aczélekékés-
szes talajmivelő
eszközök

Szeeskavágók,

Répvágók,

Kukoricamorzsolók,

Takarmánykamaraberendezések,

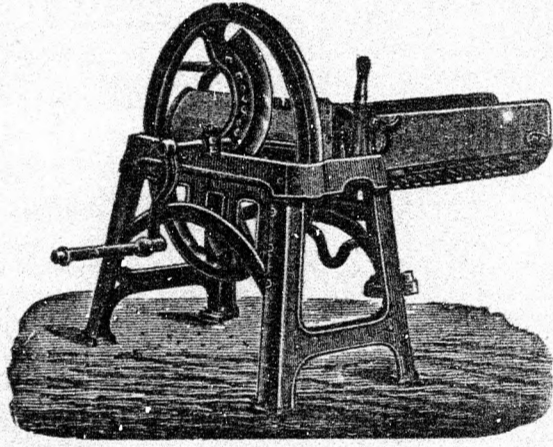
Teljes malomberendezések,

Egyes malomgépek és alkatrészek,

Öntvények saját vagy idegen minták után.

Árjegyzék szívesen küldetik.

HAZAI GYÁRTMÁNY!

Az állattengésztésnél és gazdaságban szükségelt gyógyárút

és vegyszereket,

különösen: **gentian** és **kálmosságkérpor**, karbolsav, kehepor, kénvirág, keserűs, csodasó, marhapor, patakenőcs, rézgálicz, salicylsav, salicylsavas natron, üdítőnedv, vasgálicz, salétromsav, kénsav, sósav, bórsav, csersav, borkósav, kén-aether, szalmiakszesz, kreolin, lysol, vaselin, **kötszereket** stb. jutányos árak és pontos kiszolgáltatás mellett ajánl:

Detsinyi Károly drogueria kereskedése Budapest, Fürdő-u. 10.
Árjegyzékkel kívánatra szolgálók. — Pontos címezést kérek.

Dohánytermelő

figyelmébe ajánljuk meleg ágytakarónak használandó

évek óta kipróbált legalkalmasabb minőség, egy méter 35 fillér, szélessége 84-86 cm.

ROSENBLÜH H. és TÁRSA, Arad.

Mintát és magyarzó leírást kívánatra bérmentve küldünk.

BECK és GERGELY

BUDAPEST, V. KER., VACZI-ÚT 12. SZ.

GAZDASÁGI GÉPEK

RUSTON-GŐZGÉPELŐK

BENZIN-MOTOROK

GŐZGÉPEK

GŐZEKÉK

Megjelent a

Gazdasági

Számviteli

Naptár

1902. ÉVRE.

1902. ÉVRE.

SZERKESZTŐ:

SZILASSY ZOLTÁN

Az Orsz. Magy. Gazd. Egyesület szerkesztő-titkára.

KIADJA AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET.

Ára portómentes küldéssel 1 korona 80 fillér.

Ajánlott küldéssel 2 korona.

Egy díszes s teljesen vászonba kötött, naptár részszel és gazdasági tudnivalókkal ellátott nagy alakú egyszerű számviteli könyv, a melyet minden gazda számvitelének bejegyzésére az egész éven át használhat.

Megrendelhető a

„KÖZTELEK” kiadóhivatalában

BUDAPEST,

IX. kerület, Üllői-út 25. szám.

MAGYARHON ELSŐ LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE

BRAUSWETTER JANOS

SZEGEDEN
CS. ÉS KIR. KIZÁRÓLAGOSAN SZABI
KRONOMETER- és MŰ-ÓRAS
FELTALÁLÓJA A REMONTOR
INGAÓRÁKNAK STB. STB.

ÓRAK, ÉKSZEREK

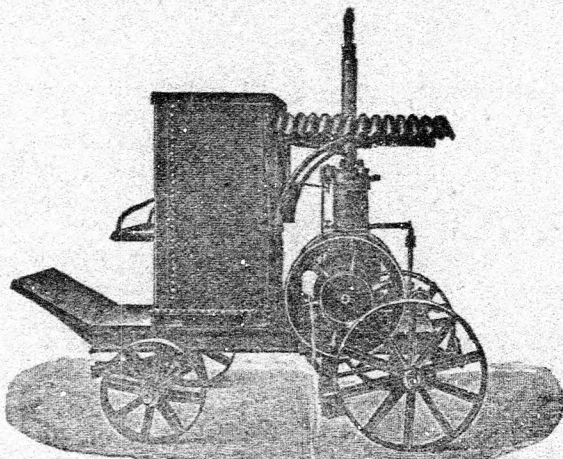
10-ÉVI JÓTÁLLASSAL

KÉSZPÉNZERT VALAMINT
RÉSZLETFIZETÉSRE

JAVÍTÁSOK 5 ÉVI JÓTÁLLÁS MELLETT.

REPES ÁR JEGYZÉK BUDAPESTI TITKÁRI IRODA INGYEN ÉS BÉRMENTVE

GANZ és TÁRSA vasöntöde és gépgyár r.-társ. BUDAPESTEN.

Részletes árjegyzékeinket kívánatra megküldjük.

Petroleummal és adómentes benzinnel hajtott motorok gazdaság céljaira
(BÁNKI szab. rendszere).

Mechwart-féle gőzekék és petroleumekék.

Hengerszékék, kőjártok és teljes malom-berendezések.

Turbinák. — Villamos világítási és erőátviteli berendezések. Msz. 216.

Szőlőoltványok

szőlőoltványokban. A legkiválóbb 42 bor- és szőlőfajtákban fajtájú, teljes jótállással.

Élőkerítés.

Gleditsia csonetek és magvak. Uradalomoknak, községeknél három évi törlesztésre is adatik.

Ország (vissza) igen gyorsan fejlődő szőlőoltvány. Ez az egyedül, melyből egy év alatt készíthető a szőlőültetés, és azonnal áll, még az apró nyitak sem hajthatók ki. Minden rendelkezésünkre álló kőzetek és kőzetek utasítás mellettkel. Ez az oltvány 100 méterre. — Ár 6 frt.

Diócszemetek — Ország (vissza) igen gyorsan fejlődő szőlőoltvány. Ez az egyedül, melyből egy év alatt készíthető a szőlőültetés, és azonnal áll, még az apró nyitak sem hajthatók ki. Minden rendelkezésünkre álló kőzetek és kőzetek utasítás mellettkel. Ez az oltvány 100 méterre. — Ár 6 frt.

Számos fajtájú szőlőoltványt ingyen és bérmentve küldünk minden rendelés kifizetése után. Az árjegyzékben kívül még egy olyan könyvet kap ezzel, ki azt címre ingyen és bérmentve küldjük, mely minden az a ház, vagy család, ahol annak tartalmát hasznosra fordítják, városban, falun, postán, gazdaság vagy szőlőültetés egyaránt. Így még azoknak is igen érdekesen áll, kik rendelni szeretnének, mert akkor, mert benne számos új közlemények foglaltak, melyek mindenkinek nagy hasznát tesznek. Cím: „Ermelléki első szőlőoltvány-telep: Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid.”

UJ! Kézi vetőgépek UJ!

here, és fűmagvak, rozs, zab, árpa, kókoricza stb. részére. Előnyei: megkönnyíti, szabályos elvetés, igen nagy gyorsaság. Használható hegyen, árkokban, sarkokban. **Olcsó és tartós** — Ár 50 korona darabonként utánvét mellett ab Wien, Vezér elárusító **Echinger és Fernau,** 4529/b UJ! Wien, XV. Neubaugürtel 7 és 9. UJ! Prospektusok kívánatra küldetnek. Mezőgazdasági kiállítás Ried-ben 1901 legmagasabb kitüntetés aranyérem

KI AKAR

= egyéves önkéntes =
LENNI?

Mindazon ifjak, kik az előirt iskolákat nem végezték, előkészültségükre és foglalkozásukra való tekintet nélkül megszerezhetik az egyéves önkéntesi jogot. Aki már sor alatt állott, elkésett. Születési év közzendő.

Prospektust ingyen és bérmentve küld **LICHTBLAU ALBERT** a katonai előkészítő tanf. igazgatója Debrecenben. Tanbizottság: eddigi DRAUGENTZ JÁNOS m. kir. honvédezedes ny. és MAYER ADOLF es. és kir. őrnagy ny. Felügyelő: a nm. vallás- és közokt. ügyi m. kir. minisztérium megbízásából atank. kir. főigazgató.

Lapunk kiadóhivatalában megrendelhető:
A sertés javítása és hizlalása
gazdák és hizlalók használatára. **Irta K. Ruffy Pál.** Ár a portómentes küldéssel 1 forint 10 krajczár.

M. kir. államvasutak igazgatóság. 191889/Ci. 901. szám.
Hirdetmény.
Osztrák-magyar-boszniai vasuti kötelek. Díjszabási pótlék kiadása. Az osztrák-magyar-boszniai vasuti kötelék 1900. évi február 1. óta érvényes II. rész, 3. díjszabási füzethez 1902. január 1-én a II. pótlék lép életbe mely, által új díjtételek vétetnek fel a díjszabásba. A díjszabási pótlék pótlék a részben vasutak és állomások utján példányonként 20 fillérért megszerezhető lesz. Budapest, 1901. december hóban. A m. kir. államvasutak igazgatósága.

JENCS-féle Magyar Restitutios Fluid

lovak és szarvasmarháknek. Az állatok izomerejét fokozza tartóvá, erősebb teszi, meggyógyítja a lábuk mesov bönulását az intágulást, e az ugynevezett pókosodást. Ár 2 korona. Postán 2.50 k. beküldése után bérmentve küldi **Jencs Vilmos gyógyszerháza** Budapest, II. Széna-tér 2. sz. Főraktár: Dr. EGGER „Nádor” gyógyszerházban Budapest, VI., Váci-körút 17. sz.

GŐZEKÉK, utcai lokomotivok
gőzcseplőgépek hajtására a főhercegi vasművekből. A készülékek megvizsgálásáról gazdasági szakzerű tanács adatik. Szives megkeresések **Erzherzogliche Cameral-Direction** Teschen (Schlesien) 4879 kéretnek.

Faragó-féle Csüdsömör-kenőcs.

Biztos hatású szer, csüdsömör, háms és nyeregűrés ellen **Faragó-féle Versenyfluid.** izom, izület-rándulás, valamint rekkantság esetében kitiűnőnek bizonyult. 1258 Mindkét szer, több nagyobb uradalomnál, valamint kisebb gazdáknál kipróbálva; már több év óta igen jó eredménynyel használtatik. Kapható a feltaláló és készítőnél **FARAGÓ ODÖN** gyógyszerésznél **Tót-Komlós Békés-megye.** 1 nagy tégely Csüdsömörkenőcs — — — 2 korona. 1 kis — — — 1 — — — 1 üveg Versenyfluid 3 deciliter — — — 2 — — — Másolat. Tekintetes gyógyszerész ur! Tiszteletem és köszönetem nyilvánítása után értesíten Önt, hogy a küldött 5 tégely „Csüdsömör-kenőcs” váráke zsemnek teljesen megfelelt. Ennek kapcsán azt nemcsak csüdsömör, hanem háms trérek ellen is, bármely uradalomnak melegen ajánlom. Iharos-Berény, 1900. szept. 22-án. Tisztelettel Csicsmányi János nyug. es. és kir. Allatorvos Br. Jnkey István ur ménesmestere.

Haszonbérlet.

A gróf Vigyázó Sándorné, báró Podmaniczky Zsuzsanna urnó tulajdonát képező circa 4.452 m. holdnyi, tulnyomólag szántótöldből álló, eddig legnagyobbbrészt házilag kezelt, kellő gazdasági épületekkel és lakházzal ellátott **rákoskereszturi és ferihegyi birtokok** (Pestmegye) egészben vagy 2 részletben **10—15 évre haszonbérbe adók.** Bővebb felvilágosítást ad hétköznapokon d. u. 3—5 között **Dr. Darányi Gyula** bpesti ügyvéd irodája (Kerepesi-ut 10. sz.) Ügynökök nem díjaztatnak. 5017

Tenyészállat árverés.

Nagyméltóságú Gróf Hunyady Imre ur ürményi uradalomban **1902. január hó 20-án d. e. 10 órakor kezdődő árverésen** **50 drb Berni tenyészbika,** **30 drb számfeletti tehén és üsző,** **30 drb Elektoral Negretti tenyészkos** fog eladatni. Az árverés **Tornócson** (vasutállomás) lesz megtartva, ahol is az érdeklődők részére fogatok állanak rendelkezésükre. **Tisztartóság.** 5031

A M. KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE
V. ker., Váci-körut 32. sz.
 ajánlja
az őszi idényre
 a teljesen aczélból készült kiváló
 minőségű resiezai
SACK-rendszerű
egyetemes ekéit.

HAZAI GYÁRTMÁNY.

HAZAI GYÁRTMÁNY.

SZIVATTYUK MÉRLEGEK,

legújabb javított rendszerű fűzdes, százas és hidmérlegek fából és vasból, kereskedelmi, közlekedési, gyári, mezőgazdasági és ipari célokra. Embermérlegek, mérlegek házi használatra, barommérlegek. Commandit-társaság szivattyu- és mérleggyártára.

Arjegyzékek W. GARVENS, Wien, I. Wallfischgasse 14. sz.
 ingyen és bérmentve. **Schwarzenbergstrasse 6.**

Benzin-petrolin gázmotorok és lokomobilo

villanyos gyújtással és szelep kormányzattal a legmesszebb menő kezeség mellett minden gazdasági célra alkalmas. Nem gyorsfutók, tehát malomüzemekre különös előnnyel használhatók. Szállítja kedvező fizetési feltételek mellett.

Osers és Bauer
 motorgyára. Magyarországi vezérképviselet és raktár.
DÉNES B. Budapest. VI., Váci-körut 61.
 Arjegyzék ingyen! 4911
 Tisztességes ügynökök kerestetnek.

Magyar királyi államvasutak ad 167964/901. számhoz.

Hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága nyilvános versenyt hirdet a Zimony állomáson létesítendő postaépület előállítására szükséges építési munkák végrehajtására.

A tervek, a költségvetés, az egységárjegyzék, a szerződési tervezet, az ajánlati minta, a pályázati feltételek, valamint a munkák végrehajtásához kötött feltételek Budapestre a magy. kir. államvasutak igazgatóságának magasépítmenyi ügyosztályában (VI., Teréz-körut 56. sz., III. em. 14. ajtó) és Zágrábban az üzletvezetőség pályafenntartási osztályában, azonkívül pedig Ujvidéken az újvidéki osztálymérnökség hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az ajánlatok legkésőbb 1901. évi december hó 18-án déli 12 óráig nyújtandók be alólírott igazgatóság építési főosztályában (Teréz-körut 56. sz. II. em. 10. ajtó).

Az ajánlatok egy korona, az ajánlat mellékletei ivenkint 30 filléres bélyeggel ellátva és lepecsételve a következő felirattal nyújtandók be: „Ajánlat a Zimonyi állomáson létesítendő postaépület munkáira.”

Csak az összes munkákra tett ajánlatok fognak figyelembe vétetni.

Az ajánlat benyújtását megelőző napon, vagyis 1901. évi december hó 17-én délelőtt 12 óráig 2500, azaz kettőezeröttszáz korona bánatpénz teendő le a magy. kir. államvasutak központi főpénztáránál (VI. ker., Andrássy-ut 75. szám földszint) akár készpénzben, akár állami letételekre alkalmas értékpapirokban.

A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlatához nem csatolandó. Az értékpapírok a legutóbb jegyzett árfolyam szerint számítatnak, de névértéken felül számításba nem vétetnek.

Posta útján beküldött ajánlatok és bánatpénzek térti vérvényvel adandók fel. Budapest, 1901. november hóban. Az igazgatóság

Magyar kir. államvasutak 191110/901. sz.

Hirdetmény.

(Podgyász és darabáru küldemények megjelölése és a podgyász régebbi ragaszbár czáinak eltávolítása a feladó részéről).

A magyar kir. államvasutak igazgatósága a karácsonyi ünnepek előtti utazási és nagyobb áru forgalmi időszak beálltával ismételve felkéri az utazó és szállító közönséget, hogy úgy saját, valamint a vasuti szolgálat pontos és gyors lebonyolítása érdekében a szállításra feladott podgyász darabokon a rendeltetési állomást, egyéb darabárúkon pedig ezen kívül még a czimzett nevét, holgári állását és lakását a maga részéről kitéjtseni sziveskedjék.

A cím legalkalmasabban magára a burkolatra, vagy arra egész terjedelmében ragasztandó papírra irandó csak, ha ez nem volna lehetséges, az a darabhoz erősítendő fatáblácskára, bőrdarabra vagy erős lemezpapírra irandó.

A közönség a vasut ily irányu támogatása mellett a podgyász, illetve darabáru helyes szállítását és pontos kiszolgáltatását, nagy mértékben megkönnyíti és elősegíti, sőt biztosítékot szerez magának arra, hogy a nagyszámu küldeményeknek a vasuti közegek által aránylag igen rövid idő alatt végzendő kezelése alatt esetleg előforduló téves bárczázások és elhurcolások a lehető legrövidebb idő alatt kiderítenessenek és helyreigazittassanak.

Az utolsó, illetve szállító közönség figyelme egyben felhivatik az üzle szabályzat 31. §-ára, mely szerint a podgyász darabokon korábbi vasuti, postai vagy más nem ut szállítási jeleknek lenni nem szabad. Ha ezen szabály figyelmen kívül hagyása következtében a podgyász eltéved, a vasut az ebből származó kárért nem felelős.

E szerint tehát elsősorban a feladónak áll érdekében, hogy a podgyász darabokon levő régebbi ragaszbárcaikat a podgyásznak ujából feladása előtt eltávolítsa. Budapest, 1901. december hóban. Az igazgatóság.

Kronen Separator

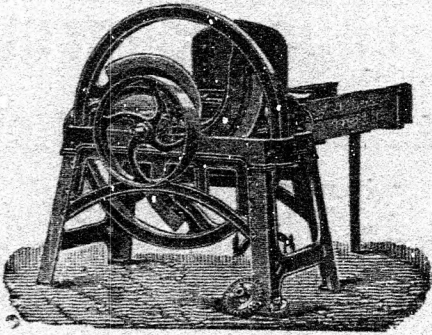
Tejhiők. Vajkőpülök. Tejszövetkezet Berendezések. Vajexport

Arjegyzék, tervek, költségvetések ingyen és bérmentve.

Első Magyar Tejgazdasági Gép- és Eszközgyár
 VI. Jász u. 7. sz. Budapest.

legelőkélekesebb Felőzőgép.

Balesetek

Kiszárvai

Szeceksavágók szab. önműk. kiemelővel, répavágók, darálómalmok.

Gőzfűllesztő-készülékek! legújabb, legkényelmesebb szerkezetben

UMRATH és TÁRSA

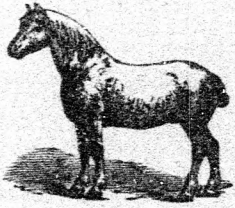
mezőgazdasági gépgyárosoknál

BUDAPEST,

V. ker., Váci-körút 60. szám.

Gőzeséplőkészletek 10 lóerőig.

Ipari mozgonyok 100 lóerőig.

Egy hátsó ló, 165 cm. magas, herélt, pej, fogatban is jól jár, 450 koronaért eladó. Felső-Kőröskény (Nyitra városától 10 perc) Mérey-gazdászati. 5092

Hizlalásra

való és mindenféle fajta jármos ökröket valamint szép 1-3 éves vöröstarka növendék ökörborjakat 4382 bármely mennyiségben és szerződéses szállítás mellett eladásra ajánlanak

Récsey és Deutsch szarvasmarha-kereskedők Zala-Szt.-Balázs. Nagy-Kanizsa mellett.

Tó-

gazdaságaimból

ajánlok gyorsnövésű egy és két éves tenyészpontyot és süllőikrát. Czim: 5005

CORCHUS BÉLA

Budapest,

IV., Molnár-u. 17.

Darálómalom

Clayton & Shuttleworth-féle 24" körű jutányos árap eladja az Uradalmi Intézet, Felbár (Csálóköz). 5148

Jóval a napi áron felől vásárolok

lóhere- és luczerna-magot,

mely egy a szem nagyságára, mint színre és tisztaságra nézve

elsőrendűnek mondható.

HALDEK

magnykereskedése, József tóherczeg 6 es. és kir. Fensége udv. szállítója

Budapest, Károly-körút 9. sz.

Valódi Hanna * * * vetőárpat,

legjobb minőségben, sok kiállításán, a párisi világtállományon is díjazva, ajánl 4950 Oekonomie des Fr. Kubiček Czilechewitz, Hanna Mähren.

Élelki szerek értékesítését eszközlik az előírt % mellett.

Felvilágosítást és csomagolási utasítást ingyen nyújt tagok és nem tagoknak.

Azonnali készpénzszámolás.

Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezete HATÓSÁGI KÖZVETÍTŐ

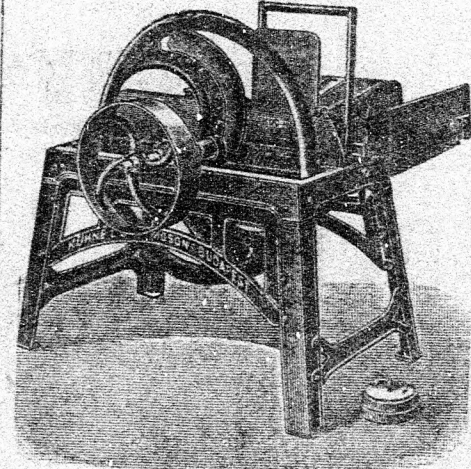
BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS KÖZPONTI VÁSÁRCSARNOKABAN.

Sürgőnyczim: Aurora-Budapest.

Értékesítésre elfogad:

Husnemfeket, füstölt húst, vadakat, szárnyasokat — élő és leölt állapotban, tojást, vaját, halat burgonyát, káposztát, zöldségféléket, gyümölcsöt stb.

TÉLI IDÉNY 1901/2.

SZECSKAVÁGÓGÉPEK kézi és erőhajtásra.

RÉPAVÁGÓK.

Kiváló munkabírásu

„RAPID“ DARÁLÓGÉPEK.

VENTZKI-féle

szabad. takarmányfűllesztők.

Erőhajtásra Casali-féle szab. kukoriczamorzsolók

rendkívüli munkaképességgel.

Teljes takarmánykamara felszerelések,

melyek sok évi tapasztalatok alapján a helyi viszonyokhoz mérten díjmentesen tervezetnek, legjobb szerkezetben és gondos kivitelben szállítanak

KÜHNE E.

mezőgazdasági gépgyára által.

Főraktár: BUDAPEST, VI., Váci-körút 57/a. sz.

Gyár: MOSON, Moson v. m.

Sertéseket

legmagasabb napi áron

értékesít

Bauer B. Gyula

Budapest, VIII. Kerepesi-út 73.

Mindennemű új

ZSÁK

csomagoló vászon, nyers és vízhatatlan.

ponyva

legelőcső gyári áron kapható a

FISCHER-féle

zsák- és ponyvagárban Budapest, Nagykorona-u. 18. Minták kívánatra ingyen, bérmentve küldetnek.

25 év óta ajánlom és küldöm szét többszörösen kitüntetett (Páris 1900. Grand Prix.)

ered. Hanna

vetőárpat

VODIČKA, földbirtokos,

Smržitz Hanna (Morvaország) Minta ingyen bérmentve. 5079

Gazdák

a gazdálkodók figyelmébe. Számos uradalomba már bevezetett

pyroleum

50%-al olcsóbb mint bérmentve más világító anyag. Próbaküldemények 2 korona utánvét mellett. Kivánatra prospektus ingyen és bérmentve.

Degen Jakab

BUDAPEST, IX., Közraktár-ut 28.

(az Elevátorral szemben.)

Számos elismerő levél nálam betekinthező. Több ezer gazdaságban már bevezetve. 44

Gazdáknak fontos!

Hreblay Emil

állattenyésztési m. k. felügyelő

Budapest, VII., Csömöri-út 15., II. 8.

Munkái:

Baromfi hizlalás 1 kor. 50 fillér.

Baromfi tenyésztésre vonatkozó tudnivalók 1 kor.

Tyuktenyésztés 2 korona.

Lúd- és kacatenyésztés 2 korona.

Pulykatenyésztés 2 kor.

Baromfi és tojás értékesítő szövetkezetekről 1 korona 80 fillér.

Megrendelhető a szerzőnél, leg-egyszerűbben a pénz előleges be-
küldése mellett.

Megvételre

kerestetik több ezer különböző éves akácfaemete. Czim a kiadóhivatalban. 5097

Az első gömörmegeyi sajtgyár Gortva-Kisfalud, u. p. Várgede, ajánlja saját gyártmányát.

Schwarczenbergi sajt

kilója 65 krajczár.

Havasi sajt,

darabja 12 kr. és 24 krajczár

bérmentes szállítással.

Szegszárdi aszu,

kitűnő minőségű, kapható literje egy koronáért termelőjénél Garay Antalnál. Tolna. Minta egy koronáért küldetik. Ugyanitt egy teller verzeny-paripa 600 koronáért eladó. 6111

Kerestetik

egy jókarban levő használt szemaprés lóerő hajtásra. Czim a kiadóhivatalban. 5190

„MOEBIUS“-féle

automobilolaj.

Elismert legjobb olaj automobil stb. részére szabadalmazott hádogtűvegben, 1 lgr.

3 korona.

Ezen üvegek N. b. sz. 157776. sz., különösen alkalmasak a motorkocsik nehezen hozzáférhető részét olajozására, könnyen kezelhetők és ezelszerű a magával való vittel.

Kérjük ezen jeggyel, mely minden jobb automobil üzletben kapható. 4887

Egyedült gyárosok:

H. Moebius & Fils

csontolaj-gyár

BASEL, Schweiz.

Társ

keres, az üzlet kibővítése végett, egy már 6 év óta tevényező felvidéki sajtgyárban 2000-3000 korona készpénzzel. Ajánlatok „Társ” jelleg alatt a kiadóhivatalba kéretnek.

Megjelent!

Ára: 2 korona.

Góbéságok

kacagtató székely históriák és elbeszélések.

Irtta:

PÉTERFY TAMÁS.

A pénz előleges beküldésére portómentesen küldi szét:

Péterfy Tamás,

Budapest, IX., Köztelek.

Malomeladás,

malomvétel,

malombérlet,

gépek vétele

és eladása.

Legzelszerűbben eszközölhető a

MOLNÁROK LAPJA

révén.

Bpest, VII., Kerepesi-út 50

Hirdetési ár 15 szög 60 fillér, ezen felül minden szó 4 fillér, kövér betűkkel minden szó 8 fillér beiktatásonként. A legkisebb hirdetési díj 60 fillér.

KIS HIRDETÉSEK.

Csak megfizetett és a sajtóirodalom terményei, továbbá állást keresők és adók hirdetésményei vételnek fel e kedvezményes rovatban és árban.

Betöltendő állásokra vonatkozó hirdetéseket csakis a hirdető címének kitételével közöljük. **KIS HIRDETÉSEK ELŐRE FIZETENDŐK.**

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válasza szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

BETÖLTENDŐ ÁLLÁS.

Mérlegképes,
nősz gazd. számvet. kerestetik jövő évi február 15 re. Megkérjük, hogy az illető a gazd. kétfős könyvtelben, valamint a német és magyar levelezésben teljesen jártas legyen. Okmánymások a javadalmi igazgatási iradalmi tisztartásához, u. p. Sárosd, Fehérm. címzandók. 5145

Kertész
kerestetik január 1-sejére. ki a konyhakertészetben jártas, és maga végzi kertbeni teendőit. Ajánlatok küldjék „Dad” bérzadaságnak, u. p. Dad, Komárom. 5166

Kerestetik
egy nagy mezőgazdaságba gépész, ki már több uradalomban mint ilyen alkalmazásban volt és jó bizonyítványokkal rendelkezik. Ajánlatok bizonyítványmások felismerve a fizetési igények megjelölésével „Gála uradalom” Gála (Mosonmegye) címére intézendők. 5164

Pályázat.
Máltóságos gróf Zichy János ur lángr uradalomban következő állások töltendők be. 1. Egy központi segéd-tisztviselő állás: megkérjük pályázóktól gazdasági akadémia, vagy felsőbb gazdasági tanintézet sikeres végzése. N. mi gyakorlattal bírók előnyben részesülnek. Évi fizetés 480 korona és teljes ellátás. Amennyiben illető szorgalma és szakértelme által megelégedésre méltó, fizetése mellett kifizetésbe helyeztetik.
2. Egy gazdasági segéd-tisztviselő állás: megkérjük gazdasági akadémia, vagy felsőbb gazdasági tanintézet sikeres végzése. N. mi gyakorlattal bírók előnyben részesülnek. Évi fizetés 480 korona és teljes ellátás.
Mindkét állás 1902. január 1-én töltendő be. Folyamodványok bizonyítványmásokkal, melyek viszáza kem kizárólag. Máltóságos gróf Zichy János úrhoz intézve az uradalmi központi felügyelői hivatal címére Nagyvágra (Fehérgyegy) küldendők. Troke József urad. felügyelő. 5175

Irnok
kerestetik némi gazdasági gyakorlattal január 15-1. belépésre. Gazdasági iskolát végzett e önyben részesül. Fizetés évi 480 korona, ételmezés, lakás, fűtés és világítás. Ajánlatok Kiss Endre intézőhöz Nagyszénás, küldendők. 5189

Egy 10 holdas szőlőböz és egy 100 Dáridor kapáros meheszes szőlőböz nőtlen kezelő kerestetik március 1-jei, ki a belső gazdaságban már felügyelő is, alkalmaztatik évi 480 korona fizetés és teljes ellátással (mosást kivéve). Elméleti és gyakorlati képzettségű szőlő bizonyítványok megszerelését január 15-ig benyújtandók bográti Boráthy József föld-birtokoshoz, posta Nyírbogát Szabolcsmegye. 5188

Kisebb
birtokra gaztaltat kerestetik, a ki a teigzadasághoz is ért. Igények körülmenyosen megirandók Tótké Victor Dólyán, u. p. Lőcsőcímre. Okmányok másolatban, — viszáza nem adatként. 5195

Mezőgazdasági
szeszgyárba teljes kiképzésre gyakorolnok felvétetik. Az illető saját ellátásáról gondolkodni tartozik; az ízen tartalmi alatt köteles díjtalanul szolgálni. Cím: Mezőgazdasági Szeszgyár Nagy-Lapás. 5193

ÁLLÁST KERESŐK.

Gépész-kovács,
ki ny minőségben nagyobb uradalomban már működött, s jó bizonyítványokkal rendelkezik, állást keres. Cím: Polanecz Péter Budapest, VIII., Or-utca 8.

Állást keres
Földmives-iskolát végzett nő, ki kiskorától dohánnyermelésel, földmiveléssel foglalkozott, kiszolgált huszártiszt, beszélt magyarul, németül. Cím: „Gazda” jelleg poste-restante Pestmegye, Tassa. 5165

Földmives-iskolát
jelésen végzett 19 éves keresztény erélyes fiatalember, bármely gazdaságban állást keres, állást bármikor elfogallhatja. Cím: a kiadóhivatalba „J. 3194.” jelleg alatt. 5194

Földmives-iskolát
végzett román kath. vallású, realis nőtlen egyén, hat évi gazdasági praxissal alkalmazást keres. Cím: a kiadóhivatalban. 5147

Egy nőtlen
izr. vallású 29 éves 10 évi gyakorlattal, jó bizonyítványokkal és referenciákkal bíró gazdatiszt január 15-ére, esetleg azonnali belépésre állást keres szerény igényekkel. Állást november 1-én a bírtok rögöni átadása folytán hagyta el. Cím: a kiadóhivatalban. 5181

Kerekgyártó,
nagyobb uradalmakból jó bizonyítványokkal állást keres, lehetőleg Heves- vagy Nógrádmegyében. A gazdasági szerek összes készítésében kiténő jártassággal bír. Cím: a kiadóhivatalban. 5163

Kezelőtiszt
állást keres a gazdaság minden ágában jártas 15 évi gyakorlattal, földmives és teigzadasági szakiskola feltevezőtőttan-folyamatát végzett 37 éves, nősz, gyermektelen gazdatiszt. Cím: a kiadóhivatalban. 5182

Okleveles gépész
és korvas újévi belépésre állást keres, ki több évig volt már uradalomban s jó bizonyítványokkal rendelkezik. Cím: Czim: Pintr István gépész Seregélyes Fejérmegye. 5143

Gazdatiszt
állást keres, március esetleg április elsajére 20 évi gyakorlattal bíró gazdatiszt, ki nagyobb gazdaságot 12 évig önállóan kezel, kiténő bizonyítványokkal rendelkezik. izr. vallású, családos, nősz, 41 éves. Cím: „S. P. 10.” alatt a kiadóhivatalba meg tudható. 5151

Gazdasági ellenőri
vagy gazdasági könyvelő állást keres egy izr., nősz, kis családú egyén, ki kiténő bizonyítványokkal rendelkezik, a kétfős könyvtelben tökéletesen jártas, beszélt a magyar, német és tót nyelvet. — Szükség esetén óvadékkal is rendelkezik. Szil-megkeresések „Gazdasági” könyvtel” jelleg alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 4506

Helyettes,
vagy kisegítőnek ajánlkozok 1902. évi január 1-étől bármilyen rövid időre egy magányosan álló gazdaságnak minden ágában szakképzett keresztény gazdatiszt, akár milyen nagy kiterjedésű bírtok kezelésére. Leletismertes megbízhatóság igazolatik. Cím: a kiadóhivatalban. 4909

Gazdatiszt,
gazdasági és állatorvosi akadémia végzett, ajánit szakember, a ménos, tehensézet — gőzeze — ezukorra cultura-ban és a gazdaság többi ágában is, a magyar, német és román nyelvet bírja, állást keres, melyet azonnali elfogallhatna. Cím: Weisner Budapest, VIII., Keresposni 71. sz., II. em., 7 ajtó. 5140

Segéd-tiszt,
vagy irnoki állást keres földmives és teigzadasági szakiskolát kiténően végzett, 23 éves, hadmentos, 21 évi gép-keres gyakorlattal s szep irással bíró intelligens egyén. Játas a gazdaság összes ágában, ügyeslntén a könyvtelben is. Önálló kezelésre is vállalkozik. Igényei szerények. Cím: Sz. F. Osztopán, Somogy. 5184

Fiatalember,
ki a gazdasági könyvtelben jártas, ellenőri, vagy kulesári állást keres. Cím: a kiadóhivatalban. 5186

Állást keres

Földmives-iskolát végzett, 31 évi gyakorlattal bíró, szerény igényű, nőtlen, keresztény vallású, 23 éves fiatal ember, ellenőri vagy segéd-tiszt állást keres, ki jelenleg is nagyobb dantúthú bérzadaságban van hasonló minőségben alkalmazva. Megkeresések „D. P. G.” jelleg alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 5121

Állást keres
gépész, ki az összes gépekrol vizsgizott és géplakatos, nagyobb uradalomban mint főgépész működött, érti a szakképzés kezelését is. Igényei szerények. Cím: Horváth László Csépa. 5158

Földmives-iskolát
végzett 32 éves, nősz, szerény igényekkel bíró gyermektelen román kath. férfi, ki már hosszabb ideig gazdaságokban működött, utóbbi időben iradalmi szolgálatot is végzett, megfelelő állást keres mielőbbi belépésre. Ajánlatok „G. M. 31.” alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 5044

Gazdasági iskolát
végzett 25 éves keresztény nőtlen ember, 4 évi gyakorlattal, a magyar nyelven kívül a németet is szóban és írásban, a szarbat pedig szóban bírja, azonnali belépésre állást keres. Cím: a kiadóhivatalba. 5185

Gépész,
teljesen megtanított és szakképzett, éves állást keres. Évek hosszú során működött mint főgépész malomban, legteigyanban, gazdaságban. Villamvillagást ért, elsőrendű referenciákkal rendelkezik. Ég-vábot Szilágyi és Diskont gépgyára Miskolcra. 5157

Ellenőri,
vagy segéd-tiszt állást keres IV. polgári és debreceni földmives iskolát végzett nagyobb uradalmakban szerzett 4/4 évi gyakorlattal, földmivesi határozat szerint segéd-tiszt cím használatára jogosult, 26 éves román kath. vallású fiatalember. Cím: meg tudható a kiadóhivatalban. 5168

Sajtós,
32 éves, családos, ki 6 éve saját számújára sajtógyártást folytat, szerény feltételek mellett állást keres. Ajánlkoz 1885-dik országos kiállításra nyert. Beszélt magyarul, németül, horvátul és csehül. Szükség esetén óvadéko: is ad. A közletelében lévő sajtókkal igazolhatja, hogy mit képes gyártani. Szives megkeresések „S. B. 5019.” jelleg alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 5019

Egy izr.
nőtlen, 1886 évi gyakorlattal bíró, gazdatiszt alkalmazást keres 1902. február 15-ére. Cím: Elek Márton Aranyos-Polyán. 5171

Gömörben
vasut mentén szőlő és buzatermő vidéken egy több tagban fekvő 992 magyar hold kiterjedésű teljesen felszerelt, épületek és lakóházzal ellátott bírtok szabadszóló eladó, esetleg bérbeadó. Cím: a kiadóhivatalban. Közvetítők kizárva. 5172

Ujévre
segéd-tiszt állást keres földmives és teigzadasági iskolát végzett 21 éves román kath. vallású erélyes fiatal ember, 2 évi nagy gazdaságban szerzett gyakorlattal, értelmes a gazdaság minden ágában; ezukorra termelésben, hizlalásban és könyvvezetésben. Szives megkeresések Szecsődy Vince, Bény (Győr.) kéretnek. 5167

Földmives-iskolát
kiténő sikerrel végzett 32 éves, román kath., nősz gazda, aki a gazdaság összes ágában, állattenyésztésben és hizlalásban, és a kétfős könyvtel vezetésében teljesen jártas, 21 évi gyakorlattal 1902. április 1-re megfelelő állást keres. Cím: a kiadóhivatalban. 5185

Földmives-iskolát

és teigzadasági szakiskolát végzett, 31 évi gyakorlattal bíró, szerény igényű, nőtlen, keresztény vallású, 23 éves fiatal ember, ellenőri vagy segéd-tiszt állást keres, ki jelenleg is nagyobb dantúthú bérzadaságban van hasonló minőségben alkalmazva. Megkeresések „D. P. G.” jelleg alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 5121

Állást keres
gépész, ki az összes gépekrol vizsgizott és géplakatos, nagyobb uradalomban mint főgépész működött, érti a szakképzés kezelését is. Igényei szerények. Cím: Horváth László Csépa. 5158

Földmives-iskolát
végzett 32 éves, nősz, szerény igényekkel bíró gyermektelen román kath. férfi, ki már hosszabb ideig gazdaságokban működött, utóbbi időben iradalmi szolgálatot is végzett, megfelelő állást keres mielőbbi belépésre. Ajánlatok „G. M. 31.” alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 5044

Gazdasági iskolát
végzett 25 éves keresztény nőtlen ember, 4 évi gyakorlattal, a magyar nyelven kívül a németet is szóban és írásban, a szarbat pedig szóban bírja, azonnali belépésre állást keres. Cím: a kiadóhivatalba. 5185

Gépész,
teljesen megtanított és szakképzett, éves állást keres. Évek hosszú során működött mint főgépész malomban, legteigyanban, gazdaságban. Villamvillagást ért, elsőrendű referenciákkal rendelkezik. Ég-vábot Szilágyi és Diskont gépgyára Miskolcra. 5157

Ellenőri,
vagy segéd-tiszt állást keres IV. polgári és debreceni földmives iskolát végzett nagyobb uradalmakban szerzett 4/4 évi gyakorlattal, földmivesi határozat szerint segéd-tiszt cím használatára jogosult, 26 éves román kath. vallású fiatalember. Cím: meg tudható a kiadóhivatalban. 5168

Sajtós,
32 éves, családos, ki 6 éve saját számújára sajtógyártást folytat, szerény feltételek mellett állást keres. Ajánlkoz 1885-dik országos kiállításra nyert. Beszélt magyarul, németül, horvátul és csehül. Szükség esetén óvadéko: is ad. A közletelében lévő sajtókkal igazolhatja, hogy mit képes gyártani. Szives megkeresések „S. B. 5019.” jelleg alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 5019

Egy izr.
nőtlen, 1886 évi gyakorlattal bíró, gazdatiszt alkalmazást keres 1902. február 15-ére. Cím: Elek Márton Aranyos-Polyán. 5171

Gömörben
vasut mentén szőlő és buzatermő vidéken egy több tagban fekvő 992 magyar hold kiterjedésű teljesen felszerelt, épületek és lakóházzal ellátott bírtok szabadszóló eladó, esetleg bérbeadó. Cím: a kiadóhivatalban. Közvetítők kizárva. 5172

Ujévre
segéd-tiszt állást keres földmives és teigzadasági iskolát végzett 21 éves román kath. vallású erélyes fiatal ember, 2 évi nagy gazdaságban szerzett gyakorlattal, értelmes a gazdaság minden ágában; ezukorra termelésben, hizlalásban és könyvvezetésben. Szives megkeresések Szecsődy Vince, Bény (Győr.) kéretnek. 5167

Földmives-iskolát
kiténő sikerrel végzett 32 éves, román kath., nősz gazda, aki a gazdaság összes ágában, állattenyésztésben és hizlalásban, és a kétfős könyvtel vezetésében teljesen jártas, 21 évi gyakorlattal 1902. április 1-re megfelelő állást keres. Cím: a kiadóhivatalban. 5185

Nagyszentmiklósi

földmives-iskolát végzett, 30 éves, keresztény, nősz, nagyobb uradalmakban szerzett 8 évi praxissal, magyar, német és oláh nyelvet beszélő egyén, azonnali belépésre gazdaságban állást keres. Cím: Teiner Hugó, De'ta. 5091

Kiszolgált
huszár őrmester, 33 éves, nősz, családos, 21 évig ispán, 8 évig mint gazda nagy gazdaságokban szolgált, kiténő bizonyítványokkal rendelkezik, megfelelő állást keres. Cím: a kiadóhivatalban. 5161

ÁLLATOK.

Gősdőlő
Állami baromfi-telepről származó grönnyörű **bronz-pulykatörzsek**, 4 tojó, 1 kakas, melyeket Hrablay felügyelő elsőrendűeknek minősített, törzsenként 30 koronáért eladók Beuk Istvánnál, Zombolya. 5045

50 drb
3 éves magyar tinó lesz eladó április hónapban. Cím: a kiadóhivatalban. 5192

Igen szép, válogatott **vörösbarka szimmenthál** jellegű 1-2 (3) éves 12-22

növendék ökor és ősző borjakat ugyancsak legprimább lektől való és **jármos ökröket** legjutányosabb ársakon ajánlanak.

Klein és Spitzer
Kis-Czeili kereskedők.
Megrendelések egyezség szerint bármikor is elfogadjatnak.

Eredeti
Rambouillet
kosok

mindentkor nagyobb mennyiségben, dus odlasztékban kaphaték

Gróf Herberstein
Albert 3181

uradalmi igazgatóságánál
Strilek,
Márvaország.

Hanna vetőárpa
míg a készlet tart 100 kg-ig
19 koronáért kapható
vasuti állomásainktól.

Vöröstarka
tinó

és
űsző

legprimább, 1-2 esetleg 3 évesek és pedig hizalmi való ökrök eladására és későbbi szerződésre

legelőcsébb árért vállalkoznak
WEILER és EISNER
Kis-Czeili kereskedők.

Eladók

vagy hasonló fajtavál előcsörlek egy igen erős szarbat, szépen fejlett, garantizált tenyészköpes, két éves és tízegegy hónapos bábolnai származású szimmenthál bika, melynek sikerült ivadéka megtekintethetők. Bővebb felvilágosítást ad Barló József ispán Toponár, Somogy. 5156

Ürmény
Állami mén után származó tenyészigazolványos 8 éves 170 cm. magas szép pejmen 600 koronáért eladó Dérczy Péternél Kondoroson, hol az ivadéka is megtekintethetők. Posta, vasut, táviró helyben. 5189

VEGYESEK.

Páris-Grand-Prix
Gróf Teleki Arvéd

drassói uradalmában u. p. Koczka, Alsófehérm.

Kaphatók:
gyorstejfődésű, kiválóan edzett, az ország minden részében előnyösen ismert

magyar bikák,
100 drb.

5 éves magyar
igásökor,

az általánosan kedvelt

Oberndorfi
répamag,

a Cserhádi tanár által meghonosított böttermő

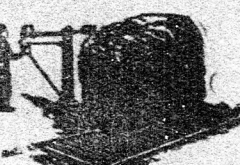
Óvári
répamag,

továbbá

Pekingi kacsák,

amerikai
diócsemeték,

sorfák.

3 drb Marhamérleg
1500 kg. hordképességű erős vaskorlással 2 1/2 méter hosszú 1 1/8 m. széles

4 drb Hidmérleg
3000 kg. horderejű százados, toló súlylál 4 méter hosszú, 2 méter széles.

Becserélek
őcska marhamázsákat új marhamérlegekre. Minden mérleg törvényesen hitelesítve öt évi jókarban tartású és mellett.

DÉNES MANÓ
mérlegműszerész
BUDAPEST,
VII., Dohány-utca 78.

Jó karban
lévő használt daréngomatom, falditányon, forras járgányon, könnyen háltható, 24 hüvelyk-átmérőjű kerekekkel jutányosan eladó az Olgamajori gazdaságban, u. p. Adács, Hevesmegye. 5073

Eladó 18 drb
pávakakas és tojó. Ar-megyevezés szerint. Dr. Hanovich Xándor Szász-patak, Pozsonym. 5164

Most jelent meg
Tejgazdasági
Zsebnaptár
az 1902. évre.

III. évfolyam.
Szerkesztő és kiadja:
JESZENSZKY PÁL
OMGE. Htkár.

A zsebnaptár tartalma:
Napló rész. — Jogyzéknapló az állatállomány, takarmányozás, próbafeljegyzések, vaj-és sajtnyeredék stb. bejegyzésére. — Állattenyésztési, takarmányozási adatok. — Tejkorlás, kúszkésztések, tej-és vajvagy észterítés, tejvizsgálati eljárások, tejhibák, tejértékelési, vaj-és sajtkészítési eljárások, tejzadások mikénti berendezése. — Tejgazdaságra és állattalgalomra vonatkozó összes törvények és rendeletek. — Tejgazdasági intézményeink ismertetése. — Gümökör elleni védekezés. — Vadát, posta stb. stb. Árs bérmentes küldéssel

3 korona 30 fillér.
Tejgazdasági foglalkozóknak a nélkülözhetetlen!

A magyar gazdatisztok és erdőtisztek országos egyesülete ajánlja a föntbirtokos és bérő uraknak állásközvetítő oszállynál bejelentet tagjait előnyös áron. Az ez ügyben való minden felvilágosítás és a közvetítés teljesen díjmentes.

Mezőgazdasági
és erdőszettel foglalkozók nyugdíjintézete. Ezközöli biztosításokat: nyugdíjra, rokkantsági díjra és özevgyi díjra, mezőgazdasági, erdőszeti és ezekkel rokon foglalkozású egyének számára a legelőcsébb díjtételekkel, mert nem nyereszkeskedőre alakult vállalat. Kívánatra alapszábeli díjtáblázattal és bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatószék: Budapest, Köztelek, Üllői-út 25.

GŐZEKÉKET, GŐZ-UTIHENGEREKET

GŐZ-UTIMOZDONYOKAT

a legtekélyesebb szerkezettel és legolcsóbb árak mellett szállít

JOHN FOWLER & Co.

Telefon 42—50. BUDAPEST—KELENFÖLD a vasútiállomásnál szembe.

Iroda, raktár, javítóműhely.

Közlekedés vasúton és villamos vasúton.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Budapest, VIII., Baross-utca 10. sz. II. emelet
az Országos Magyar Gazdasági Egyesület

ugyis mint a

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége
erkölcsi támogatásával. Alakult: 1900-

Biztosítéki alap:

Kormány hozzájárulása: ————— 400,000 kor.
Alapítványok és üzletrészekben: ————— 1,200,000 kor.
Összesen: 1,600,000 kor.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen.

Az üzlet eredményében biztosított tagok a díjarányában részesülnek.

Biztosítási ajánlatokat elfogad közvetlenül a központ vagy a képviselők közvetítésével és felvilágosítással és nyomtatványokkal minden irányban készséggel szolgál

1898

az igazgatóság.

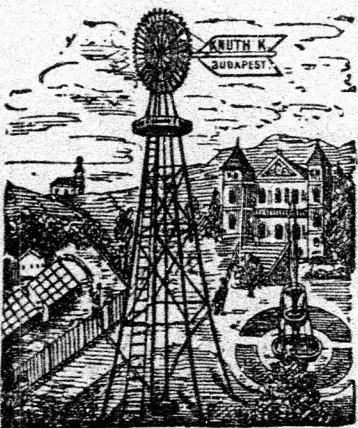
Knuth Károly

mérnök és gyáros.

GYÁR ÉS IRODA:

BUDAPEST,

VII. ker., Garay-utca 6-8. szám.

Elvállal: Központi-, víz-, lég- és gőzfűtések, légszesz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, clostetkek, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb., nemkülönben kőszén-, olaj- és petróleum váladékból nyert gázok értékesítését czező készülékek létesítését, városok, indóházak, nagyobb épületek és gyárak számára.

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

Legjobb minőségű kőanyag-csövek raktáron.

TAKÁCS OSZKÁR

gépgyára

BUDAPEST, Köztelek-utca 6. sz.
Üllői-út mellett.

gőzcséplőkészletek

javítására.

RAKTÁRON TART:

mindennemű mezőgazdasági gépeket és eszközöket, u. m.: vetőgépeket, rusztákat, ekéket

merzoelőket, szeszkavágókat

3241

Járgányos- és tisztító cséplőkészleteket.

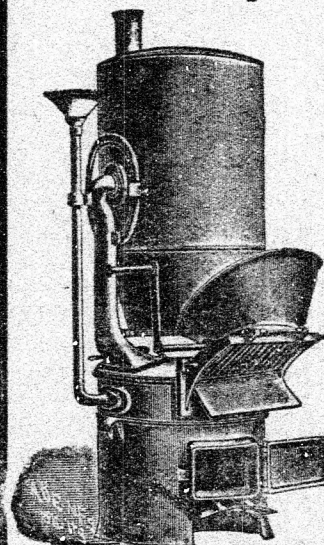
Raktáron tart: kijavított gőzcséplőkészleteket, valamint az Első Magy. Gazd. gépgyárban készült új gőzcséplőgarnitúrákat.

Csereüzletek költetnek. — Mérsékelt árak, kedvező fizetési feltételek.

SACK RUDOLF egyedüli képviselője Magyarországon

PROPPER SAMU

Budapest, Váci-körút 52. szám.

Előre bocsátva, hogy Sack Rudolf világhírű gyártmányai eredeti minőségben csak nálam kaphatók:

ajánlom közkeletűségű egyetemes és többvasu ekéimen kívül sík és dombos talajra egyaránt kitűnően alkalmas sorba- és szórva vetőgépeimet

szeszkavágó-, repavágó gépeimet.

Kézi, járgány- és gőzhajtásra járgányaimat a jelenkor legjobb szerkezetű

takarmánypároló

készülékemet s minden egyéb gazdasági gépeket és eszközöket.

Mindenről kimerítő árjegyzék és készséges felvilágosítások.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban

Budapest, IX., Üllői-út 25. szám Köztelek.

KALMÁR VILMOS

Budapest, VI. ker., Teréz-körút 3. sz.

a csehországi Thomas-művek magyarországi vezérképviselője ajánl:

Thomasfoszfátlisztet (Thomassalak),

„Martellin“ dohánytrágyát,

Eredeti stassfurti kálisók és kainitot.

A műtrágyák beltartalmáért szavatolok.

Pontos és lelkiismeretes kiszolgálás.

TELEFON. —
Sürgöny-cím:
„CERES“ BUDAPEST.

KRAMER LIPÓT

BUDAPEST,
V., Akadémia-utca 10. szám.

A legjutányosabb árakon ajánl:

Oliva gépolajat, repceolajat, ásványkenőolajat, hengerolajat, lámpaolajat, petróleumot, kocsikenőcsöt, süritett gépkenőcsöt, olvasztott szinfaagygyút, kenőszappant, kékkövet, kénvirágot, Raffia-háncsot, saponáriát, creolint, carbololeumot, fedéllakkot, zsákot, ponyvát, műtrágyát és minden e szakba vágó cikket.

Továbbá: **Disznózsirt, szalonnát a legolcsóbb napi árban.**

Szalonnáról lerázott só.

Mezőgazdasági vetőmagvakat, szavatolt jó minőségben.

Árjegyzékkel és részletes külön ajánlatokkal kívánságra készséggel szolgálók.